

Kommunfullmäktige
Redovisande dokument

Datum:
2022-03-21

Diarienummer:
KSN-2021-03474

Handläggare:
Maria Ahrgren och Eva-Lena Laier

Årsredovisning 2021

Uppsala kommunkoncern

Innehåll

Kommunstyrelsens ordförande har ordet	3
Förvaltningsberättelse	5
Översikt av verksamhetens utveckling	5
Den kommunala koncernen	6
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	9
Händelser av väsentlig betydelse	22
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	23
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	26
Väsentliga personalförhållanden	29
Förväntad utveckling	34
Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag	38
Ekonomisk översikt.....	67
Kommunkoncernens ekonomiska ställning	67
Balansslutning, likviditet och soliditet	74
Finansiell uppföljning.....	76
Investeringsredovisning.....	79
Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.....	90

Kommunstyrelsens ordförande har ordet

Pandemiåret 2021 var ett prövande år för Uppsala kommun. Vi har jobbat hårt för att begränsa smittspridningen, dels inom de egna verksamheterna, dels generellt i samhället genom bland annat informationsinsatser. Vi har även bidragit till att stötta företag och övriga samhällsaktörer för att möta utmaningarna under pandemin. Trots ett utmanande läge har kommunen klarat sig bra ekonomiskt. Det ekonomiska plusresultatet förklaras av större skatteintäkter än förväntat, försäljning av mark till bostäder och arbetsplatser och tillfälliga pandemirelaterade statsbidrag från regeringen. Överskottet är välkommet då vi står inför stora investeringar framöver.

Uppsala är en attraktiv kommun. Uppsalas befolkning ökade under 2021 med 3 757 personer och rekordmånga nya företag har startat i Uppsala. Många vill bo i Uppsala och det är lätt att förverkliga sina idéer och drömmar här. Totalt finns cirka 23 000 aktiva företag med arbetsställe i kommunen. Framför allt är det små- och medelstora företag som driver tillväxten. Kommunen har genomfört olika former av företagsbesök i digitala och fysiska sammanhang – genom nätverksträffar, mötesplatser och direktkontakt. Uppsala blev årets Fairtrade City 2021 i Sverige och vi har också vunnit priser för vårt sätt att samarbeta kring innovation. En medborgarundersökning visar att Uppsalaborna generellt sett är nöjda med kommunen med höga poäng på att kommunen är en bra plats att bo och leva på samtidigt som man gärna rekommenderar andra att flytta hit.

Uppsalas attraktivitet gör att vi har en fortsatt hög takt i samhällsbyggandet. Bygglov har givits för 3 400 nya bostäder och 170 000 nya kvadratmeter avsedda för arbetsplatser av olika slag har möjliggjorts i antagna detaljplaner under året. Arbetet med kapacitetsstark kollektivtrafik har intensifierats, exempelvis pågår arbete med järnvägsplan för två nya spår, utbyggnad av Uppsala central samt ny station vid Bergsbrunna. Detta samtidigt som planering pågått för ökat bostadsbyggande i kommunens tätorter på landsbygden. Under 2021 har byggandet av flera nya boendekoncept färdigställts, exempelvis kooperativa hyresrätter, ett modernt kollektivhus och bostäder enligt ”raw”-konceptet. Därtill har flertalet nyproduktionsprojekt ansökt om statligt investeringsstöd för att bygga hyresrätter med relativt lägre hyra. Kvarteret Botanikern, som är ett av de träbostadshus som byggts i Uppsala, bidrog till att Uppsala blev ”Årets trästad 2021” i Sverige.

Kommunen har fortsatt att ta frågan om trygghet och säkerhet på stort allvar. Områdesarbetet i Gränby/Kvarngärdet och Gottsunda/Valsätra är exempel på arbeten där trygghetsfrågan under året har fått ett tydligt genomslag. Under året startades Effektiv Samordning för Trygghet (EST) i Uppsala. Arbetet syftar till att på ett mer effektivt sätt arbeta med tryggheten och brottsligheten tillsammans med polisen, regionen och andra aktörer. Fokus har varit på att tidigt förebygga otrygga platser där ungdomar vistas. Under året har kommunen inrättat en avhopparverksamhet som riktar sig till personer som vill lämna en kriminell livsstil och en kriminell miljö. Kommunen har också fortsatt sitt arbete med att öka tryggheten i och omkring skolan. Skolan, ungdomsjouren och fritidsverksamheten fortsätter att utveckla sitt samarbete med polisen för att öka tryggheten.

Som i så många andra verksamheter och pandemin starkt präglat skolan under året. För vissa förskolor som har drabbats hårt av pandemin har det varit svårt att upprätthålla utbildning enligt läroplanen. I grundskolan har undervisningen till största del kunnat genomföras på plats men på grund av åtgärder mot smittspridning har

eleverna haft mindre möjlighet till sociala kontakter. En likvärdig skola har varit ett starkt fokus för kommunen. För att öka likvärdigheten påbörjades under året ett riktat och långsiktigt arbete för att förbättra resultaten i de förskolor och skolor som har störst utmaningar. Det handlar om 13 förskolor, åtta grundskolor och två gymnasieskolor.

Uppsala kommun har fortsatt att vara drivande i klimatarbetet, bland annat genom samarbetet Klimatprotokollet. Under året har nya klimatutmaningar antagits av medlemmarna. Senaste perioden (2018–2021) minskade medlemmarnas gemensamma utsläpp med 26 procent. Uppsala klimatprotokoll har påbörjat nästa treåriga programperiod med sikte på att fördjupa samverkan och bredda deltagandet

I slutet av året kunde vi äntligen rulla ut satsningen på ett seniorkort i kollektivtrafiken. Inom vården och omsorgen i Uppsala har vi prioriterat borttagande av delade turer för medarbetarna. Kommunen har också utbildat språkombud och språkstödjare för att säkerställa att anställda inom kommunens vård- och omsorgsverksamheter har tillräckliga kunskaper i svenska.

2021 har varit ett utmanande år för oss alla och nu vid ingången av 2022 står vi inför ännu en kris i form av ett helt nytt säkerhetspolitiskt läge på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Vi ser redan nu stora flyktingströmmar i Europa, prishöjningar på viktiga produkter och brist på varor inom vissa sektorer. Det råder nog ingen tvekan om att även 2022 kommer att bli utmanande för oss i kommunen. Men vi har lärt oss mycket av de senaste årens kriser så jag känner stor tillförsikt till att vi med gemensamma krafter kommer att klara de nya utmaningarna också. Jag vill rikta ett riktigt varmt tack till kommunens alla medarbetare och förtroendevalda för året som har gått, ni har alla gjort ett fantastiskt bra arbete. Som kommunstyrelsens ordförande känner jag mig mycket stolt över Uppsala.

Erik Pelling (S)

Kommunstyrelsens ordförande

Förvaltningsberättelse

Översikt av verksamhetens utveckling

Uppsalas fem år i jämförelse påvisar stabil tillväxt och god ekonomistyrning. Den kanske mest signifikanta förändringen är kommunens stabila och stadigt förbättrade soliditet inklusive pensionsåtagande. Genom starka årliga resultat ökar kommunens förmåga att möta utmaningar. En utmaning är befolkningstillväxten som innebär stora investeringsbehov i kommunal infrastruktur, något som synliggörs i ökade anläggningstillgångar och ökad låneskuld. Detta och mer beskrivs och analyseras vidare i den följande förvaltningsberättelsen.

	2021	2020	2019	2018	2017
Allmänt					
Antal invånare 31 december	237 596	233 839	230 767	225 164	219 914
Genomsnittlig utdebitering per 100 kronor	32,85	32,85	32,85	32,85	32,85
varav kommunens ¹⁾	21,14	21,14	21,14	21,14	21,14
Skattekraft i procent av rikets (taxeringsår)	101	101	102	103	103
Kommunens verksamhet					
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning (mnkr)	13 884	13 208	12 381	11 705	11 180
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr)	12 828	12 314	12 108	11 346	10 642
dito, skattefinansierad verksamhet (mnkr)	12 828	12 314	12 108	11 346	10 642
Verksamhetens nettokostnader i procent av skatteintäkter	92,4	93,2	97,8	96,9	95,2
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	94	85	202	69	42
Resultat före extraordinära poster (mnkr)	1 150	979	475	429	581
Årets resultat (mnkr)	1 150	979	475	429	581
Årets resultat exkl. jämförelsestörande (mnkr) ²⁾	659	612	323	271	488
Nettoinvesteringar (mnkr)	647	668	734	549	509
Låneskuld, koncernextern räntebärande (mnkr)	16 820	15 750	14 915	12 430	8 987
Låneskuld per invånare (kronor)	70 792	67 354	64 632	55 204	40 866
Anläggningstillgångar per invånare (kronor)	106 551	102 276	102 320	91 746	77 331
Soliditet (procent)	36	36	33	35	39
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent)	26	24	20	20	20
Kassalikviditet (procent)	116	132	101	92	104
Kommunkoncernens verksamhet					
Verksamhetens nettokostnader, totalt (mnkr) ³⁾	12 483	11 968	11 689	10 866	9 849
Finansiella intäkter och kostnader, netto (mnkr)	-105	349	-58	-210	-214
Årets resultat (mnkr)	1 296	1 589	635	563	962
Investeringar i anläggningstillgångar (mnkr)	2 671	3 291	3 690	3 610	3 378
Anläggningstillgångar (mnkr) ³⁾	33 819	32 704	32 431	29 999	27 155
Räntebärande lång- och kortfristiga skulder (mnkr)	17 620	17 350	17 815	16 430	15 501
Låneskuld per invånare (kronor)	74 159	74 196	77 199	72 969	70 487
Soliditet (procent) ^{3,4)}	36	35	30	30	29
Soliditet inklusive pensionsåtaganden (procent) ^{3,4)}	27	25	19	18	15

Tabell 1. Översikt av verksamhetens utveckling.

Förklaringar

- 1) Skattesatsen fastställs varje år av kommunfullmäktige. Den anges som antalet utdebiterade kronor och ören per 100 kronor beskattningsbar inkomst.
- 2) 2021 har en anpassning gjorts till RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster och jämförvärdet för 2020 har därmed räknats om enligt samma princip.
- 3) Koncernens nettokostnader, anläggningstillgångar och soliditet justerades i koncernredovisningen från 2018. Orsaken var att den interna försäljningen av verksamhetsfastigheter från kommunen till dotterbolag 2013 skapade skillnader i värdering och avskrivning av tillgångarna. Fram till 2018 eliminerades endast den del som avsåg kommunens internvinst vid försäljningen.
- 4) Soliditeten stärks 2020 till följd av ett starkt underliggande verksamhetsresultat i kommunen, förändring av redovisningsprinciper samt avyttring av fastigheter i dotterbolag. Se vidare i finansiell analys och redovisningsprinciper.

Den kommunala koncernen

Den kommunala koncernen är samlingsnamnet för kommunens nämnder och bolagsstyrelser som tillsammans bildar en ekonomisk helhet. Kommunkoncernen innefattar alltså kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, kommunens nämnder samt det kommunägda moderbolaget Uppsala Stadshus AB med tillhörande dotterbolag.

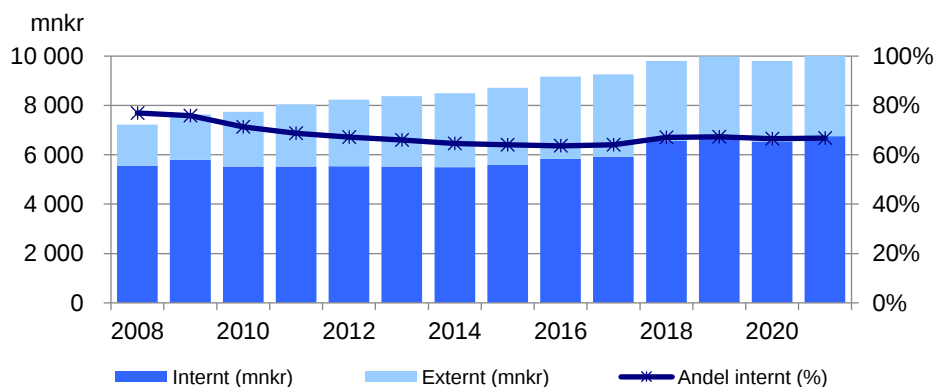
Två av kommunens nämnder är gemensamma med andra kommuner i Uppsala län. Räddningsnämnden är gemensam för Tierp, Uppsala och Östhammar, medan överförmyndarnämnden är gemensam för alla kommuner i länet.

Utöver kommunens egna verksamheter samarbetar kommunen med näringslivet, föreningar och organisationer i civila samhället för att ge förutsättningar för så goda livs- och utvecklingsmöjligheter som möjligt.

Privata utförare och egenregi

De kommunala nämndernas verksamheter genomförs inte enbart av kommunen själv utan även av privata utförare. Möjligheten för kommunen att styra över hur fördelningen mellan privata utförare och egenregi ser ut varierar utifrån lagstiftning inom olika områden. Av samma anledning varierar möjligheten för kommunen att kontrollera eller påverka hur de privata utförarna genomför sitt uppdrag.

År 2021 svarade privata utförare för 33 procent av den kommunalt finansierade verksamheten.

Figur 1. Fördelning mellan egen regi och privata utförare. Källa: kommunens ekonomisystem.

Inom vård- och omsorgsverksamheten utför privata utförare cirka 42 procent av verksamheten. Inom pedagogisk verksamhet utför privata utförare cirka 26 procent av verksamheten.

En sammanfattning av nämndens uppföljning av den kommunalt finansierade verksamheten som bedrivs av privata utförare, identifierade avvikelser och hantering av dessa ska rapporteras till kommunfullmäktige i samband med årsredovisningen. Utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt görs en bedömning om uppföljningen har varit ändamålsenlig och i enlighet med Riktlinje för kontroll och uppföljning av kommunalt finansierad verksamhet.

Valnämnden, namngivningsnämnden och överförmyndarnämnden har ingen verksamhet som utförs av privata utförare och berörs därför inte av dessa krav på uppföljning.

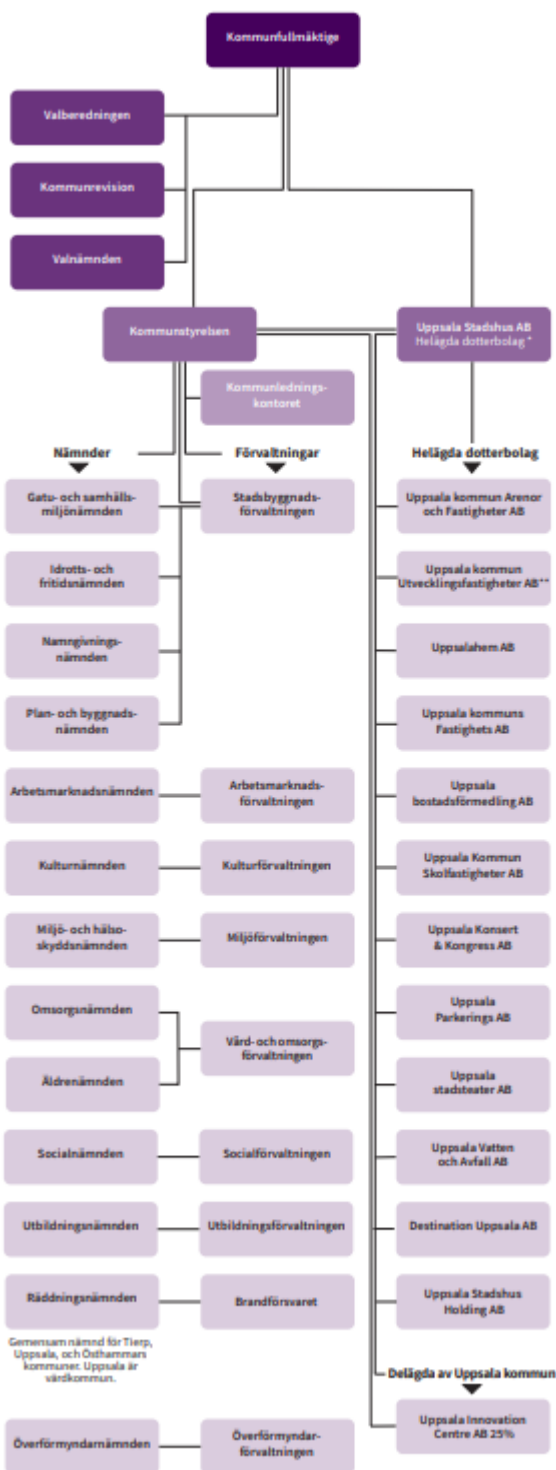
Utbildningsnämnden undantas kravet på uppföljning eftersom huvudmännens ansvar för den utbildning som bedrivs i deras verksamhet är reglerat i skollagen och tillsynen av de fristående skolorna hanteras av staten.

Följande nämnder har rapporterat större avvikelser.

- Inom arbetsmarknadsnämndens ansvarsområde genomförs löpande uppföljningen med leverantörer. Viten har krävts av tre olika leverantörer. Det har bland annat handlat om att förstärkningsresurser ej använts då ordinarie personal varit sjuk samt bristande dokumentation och återkoppling från leverantörer. Under 2022 ska systematiken i uppföljningen av de upphandlade insatserna utvecklas för att minska administrationen. Under 2021 har förvaltningen särskilt uppmärksammat problem gällande arbetsplatsförlagt lärande (APL) som avbrutits från arbetsgivares sida för elever inom vård och omsorg. Förvaltningen har haft möten med och begärt in redovisning från berörd anordnare. Dialog i ärendet fortsätter under 2022. Hos en annan anordnare har förvaltningen begärt in en åtgärdsplan enligt avtal för att komma till rätta med problem med otydlig planering av undervisning.
- Kommunstyrelsen genomför kvalitetskontroller löpande både av städ i egen regi och av städ i extern regi. Kvalitetskontroller har genomförts men i begränsad omfattning på grund av pandemin. Under 2021 genomfördes 97 kvalitetskontroller. Resultatet av kontrollerna visar på 24 fall av mindre brister i kvaliteten på städningen, varav 14 fall inväntar återkommande uppföljning. Dialog med berörda verksamheter för att öka städfrekvensen enligt miljö- och hälsoskyddsnämndens riktlinjer samt dialog med lokalvårdarna för öka städkvaliteten ytterligare är planerade åtgärder. En ökning av antalet kontroller kommer att ske under 2022.

I samband med årsbokslutet 2021 har flera nämnder inte rapporterat hur de har följt upp privata utförare eller om identifierade avvikelser har hanterats. Kommunstyrelsen bedömer att arbetet med att kontrollera och följa upp kommunalt finansierad verksamhet behöver fortsätta att utvecklas för att öka resursutnyttjandet och kvaliteten till invånarna.

Figur 2. Organisationsschema Uppsala kommunkoncern från 22 september 2021.

Gemensam nämnd för Heby, Knivsta, Tierp, Uppsala, Älvkarleby och Osthammars kommuner. Uppsala är värdkommun.

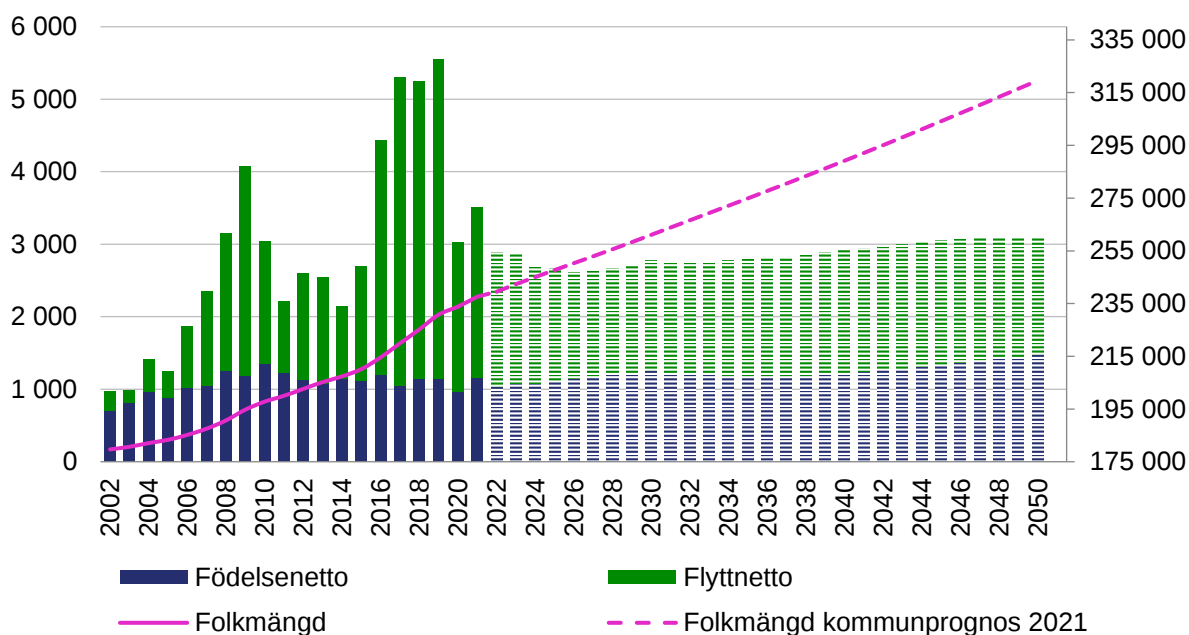
* Koncernstruktur från den 22 september 2021 då Fyrishov AB, Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB och Uppsala Kommun Sport- och Rekreationfastigheter AB fusionerades i det nya bolaget Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. ** Tidigare AB Uppsala Kommun Industrihus.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Befolkning

Uppsalas befolkning ökade under 2021 med 3 757 personer. Antalet invånare uppgick därmed till 237 596 personer. Det var 2 351 fler personer som flyttade till Uppsala än som flyttade härifrån. Antalet födselar översteg antalet som avled och födelsenettet landade på 1 154 personer. Jämfört med åren 2017-2019 är det ett halverat flyttnetto, främst på grund av ett minskat netto mot utlandet. Födelsenettet ökade med knappt 200 personer jämfört med 2020, och antalet födda år 2021 är det högsta antalet under åtminstone perioden 2003-2021. Antalet döda minskade med drygt 50 personer jämfört med 2020 vilket alltså innebär en högre nivå jämfört med nivåerna före pandemin. Pandemin förefaller fortsatt ha påverkat befolkningsutvecklingen under år 2021 främst vad gäller omflyttningen, som uppgick till 30 209, vilket är den högsta noteringen sedan åtminstone år 2003. Denna berodde i sin tur på att inflyttningen var den näst största samtidigt som utflyttningen var den största under perioden.

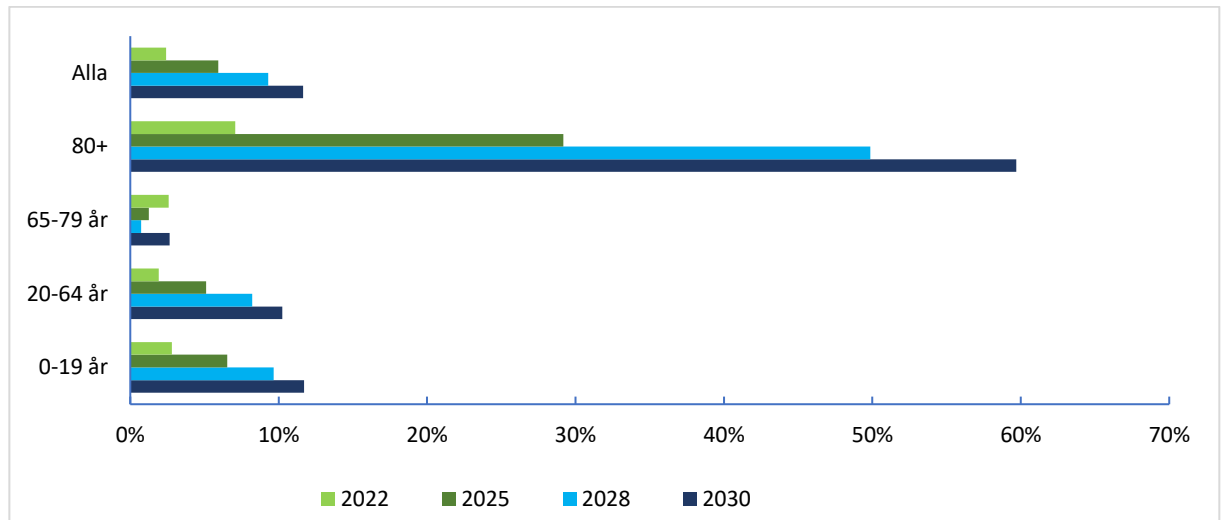
I den senaste befolkningsprognosen från 2021 beräknas kommunens befolkning uppgå till cirka 261 000 invånare år 2030. Det innebär en årlig genomsnittlig ökning på närmare 2 700 personer. År 2050 bedöms kommunens befolkning uppgå till drygt 320 000 invånare.

Figur: Befolkningsökning 2002–2050, Uppsala kommun. Tidsserien börjar 2002 när Knivsta knoppats av från Uppsala kommun. Befolkningsökning (staplar) på vänster axel och folkmängd (linje) på höger axel.
Källa: Kommunprognos 2021.

De kommande åren förväntas antalet barn och äldre öka i en högre takt än befolkningen i arbetsför ålder (20-64 år). Andelen barn förväntas öka i en långsammare takt än vad som varit fallet de senaste åren. Andelen 80 år och äldre förväntas öka i en snabbare takt. Det innebär att efterfrågan på kommunala verksamheter som förskola, skola och äldreomsorg bedöms öka. Detta sätter press på kommunens ekonomi och finansieringen av välfärden. Pandemins eventuella påverkan på befolkningsutvecklingen på medellång och lång sikt är ännu svår att bedöma. Inte

minst råder stora osäkerhet kring eventuella mer beständiga förändringar i bosättnings- och flyttningsmönster.

Figur: Förändring över tid i olika åldersgrupper i Uppsala kommun. Jämförelseåret är 2020.
Källa: Kommunprognos 2021.

Arbetsmarknad

Den minskning i jobbtillväxt till följd av de senaste årens konjunkturedgång kulminerade under pandemiåret 2020, med en förlust av 1 375 arbetstillfällen i kommunen. Därigenom drogs snittet för 2010-2020 ner till 1 846 nya jobb per år, det vill säga något under målet 2 000 jobb per år. 2021 har inneburit en stark återhämtning. Exportindustrin var initialt drivande, medan försäljningen inom landet accelererat under 2021. Det återstår att se om det räcker till 2 000 nya jobb i Uppsala, men en nationell BNP-tillväxt om preliminärt 4,8 procent talar för det i likhet med tidigare år. Det finns en påtaglig om än inte perfekt korrelation mellan den nationella BNP-tillväxten och jobbtillväxten i Uppsala.

Dagbefolkningen, det vill säga personer som har sitt arbetsställe i Uppsala kommun, uppgick till cirka 111 600 personer vid utgången av 2020. Arbetspendlingen till och från kommunen är stor. Under 2020 pendlade drygt 23 500 personer till Uppsala från andra kommuner, medan cirka 25 500 Uppsalabor pendlade till arbetsplatser utanför kommunen. Det är framför allt män som i hög grad pendlar ut från Uppsala, medan kvinnor i högre grad pendlar in än ut ur kommunen. Uppsala har ett starkt positivt pendlingsnetto gentemot det egna länet, men ett ännu starkare negativt netto gentemot Stockholms län.

Under de senaste 15 åren har Uppsala överlag haft en högre ökningstakt både gällande dag- och nattbefolkning jämfört med riket. Detta återspeglar också att Uppsala har haft en högre folkökningstakt än riket.

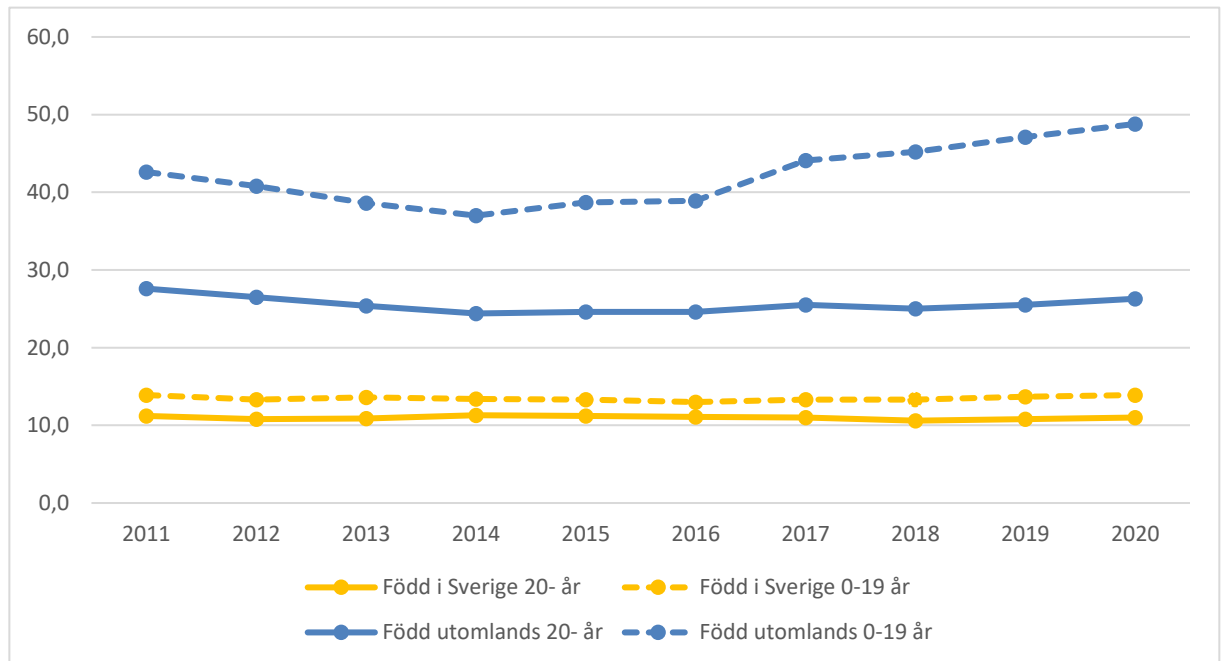
År 2021 uppgick andelen öppet arbetslösa eller sökande i program med aktivitetsstöd i åldersgruppen 16-64 år till 7,3 procent jämfört med 7,6 föregående år, en minskning med 0,3 procentenheter. Motsvarande siffra för riket som helhet var 7,9 procent jämfört med 8,5 procent år 2020. Skillnaderna i procentenheter mellan 2020 och 2021 är lägre i Uppsala jämfört med riket men Uppsala ligger fortsatt under riksgenomsnittet.

Inkomster

Sverige tillhör fortfarande de länder i världen som har relativt jämlik inkomstfördelning, men inkomstskillnaderna har ökat sedan 1980-talet. Även om ekonomin som helhet vuxit under perioden, så har tillväxten främst tagit uttryck i stigande inkomster hos den rikare delen av befolkningen. De delar av befolkningen som tjänar minst har sett en svagare utveckling.

Andelen personer i Uppsala med låg inkomst (under 60 procent av den nationella medianinkomsten) har ökat svagt de senaste åren. Skillnaderna mellan utrikes födda och de födda i Sverige är stora, särskilt mellan barnfamiljer. Det är mer än tre gånger så vanligt att någon 0–19 år som är född utomlands bor i ett hushåll med låg ekonomisk standard jämfört med någon 0–19 år som är född i Sverige. Trenden är ökande sedan 2014.

2020 levde ca 9 100 barn och unga i ekonomisk utsatthet i Uppsala. Det är cirka 500 fler än 2019 då 8 600 barn och unga levde i ekonomisk utsatthet. Under pandemin har antalet barn och unga i ekonomisk utsatthet ökat.

Figur: Andel personer i hushåll med jämförelsevis låga inkomster. Med låga inkomster menas disponibel inkomst per konsumtionsenhet som är lägre än 60 procent av medianinkomsten. Det innebär att inkomsterna mäts med hänsyn till hur många som bor i hushållet och deras ålder. Statistiken inkluderar löne- och pensionsinkomster från övriga nordiska länder för personer folkbokförda i Sverige. I samband med publiceringen av inkomstår 2020 reviderades tidigare publicerad statistik för åren 2011–2019.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Medborgarundersökning

Hösten 2021 deltog Uppsala kommun för tionde gången i Statistiska centralbyråns (SCB) medborgarundersökning. Undersökningen är en attitydundersökning som skickades till 3 200 invånare 18 år och äldre och som besvarades av 1254 kommuninvånare, vilket motsvarar en svarsfrekvens på 39 procent.

Undersökningen visar att Uppsalaborna generellt sett är nöjda med kommunen. Detta märks tydligt genom de höga betygen på exempelvis frågorna om vad man tycker om

kommunen som en plats att bo och leva på, hur man tycker att kommunen sköter sin verksamhet och på frågan om man kan rekommendera någon att flytta till Uppsala.

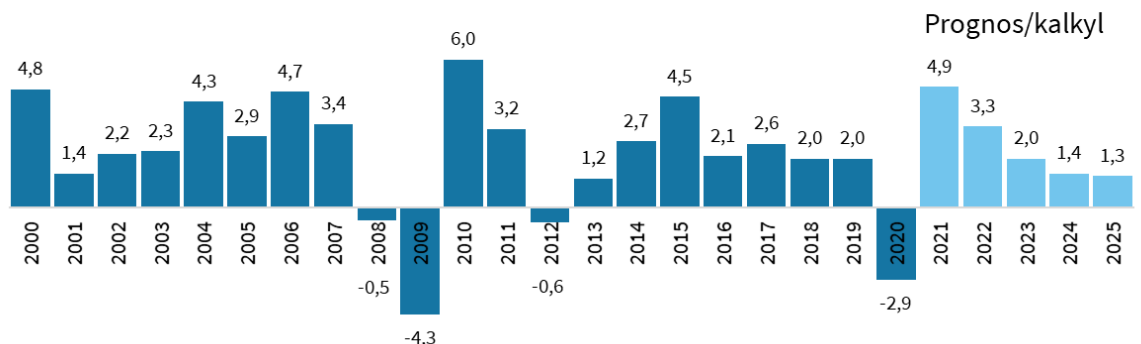
Vad gäller mer specifika områden är det också övervägande positiva resultat (exempelvis de lokala arbets- och utbildningsmöjligheterna, kommunikationerna, kultur, idrott och friluftsliv, vuxenutbildning, utbudet av gång- och cykelvägar samt underhåll av den offentliga miljön). Men det finns också områden där nöjdheten är lägre jämfört med riksgenomsnittet. Det gäller framför allt inom områden som boende och boendemiljö, trygghet, äldreomsorgen samt möjligheten att få svar på frågor till kommunen lägre betyg jämfört med genomsnittet i riket.

2021 omarbetade SCB medborgarundersökningen vilket innebär att det inte går att göra jämförelser med tidigare undersökningar.

Samhällsekonomi – en snabb återhämtning

År 2020 genomgick den svenska ekonomin en recession men kunde snabbt återhämta sig och visade en stark förbättring under 2021. Återhämtningen har gått snabbt, mycket tack vare de statliga stimulanserna i Sverige och i omvärlden. En ihållande stark efterfrågetillväxt under 2021 har lyft Sverige ur lågkonjunkturen.

BNP i fasta priser, procentuell förändring

Figur 3 BNP-tillväxt, förändring av BNP i fasta priser 2020, kalenderkorrigerade värden, utfall och prognos för 2021–2025. Källa: Konjunkturinstitutet december 2021

Den sammanlagda BNP-tillväxten i Sverige mellan 2019 och 2021 beräknas till 1,5 procent, vilket är ett årligt genomsnitt om 0,75 procent, något som är mycket lågt i ett historiskt perspektiv. Trots sysselsättningsuppgången efter pandemins första fas ligger antalet arbetade timmar under andra kvartalet 2021 på en nivå som är 2 procent lägre än kvartalet före pandemin. Inte förrän i mitten av 2023 vid en normalkonjunktur antas de faktiskt arbetade timmarna nå upp till de potentiellt beräknade timmarna.

Antalet sysselsatta har utvecklats svagare än BNP sedan återhämtningen tog fart vilket förklaras av att den ökande produktionen har skett med en betydligt lägre relativ arbetsinsats än före krisen. Att arbetslösheten ökat sedan krisen slog till innebär också att konkurrensen om jobben blivit hårdare. Samtidigt indikerar det höga antalet lediga jobb såväl i näringslivet som i offentlig sektor brist på arbetskraft.

I slutet av 2020 började inflationen ta fart och ökade snabbare än den gjort någon gång under de senaste två decennierna. Vid utgången av 2021 nådde inflationstakten enligt KPIF (Konsumentprisindex med fast ränta) 4,1 procent. Denna snabba ökningstakt

beror ytterst på stigande priser på energi, drivmedel och el. Inflationstakten enligt KPIF exklusive energi var 1,7 procent.

En hög efterfrågan på varor och tjänster samtidigt som många länder lidit av störningar i sina ekonomier under pandemin ledde till obalanser mellan efterfrågan och utbud och resulterade i stora prisuppgångar på energi, livsmedel och transporter. Överhettningen i världsekonomin till följd av de ekonomiska stimulanserna, främst i USA, är ytterligare en orsak bakom den ökande inflationen.

Inflationen förväntas dock dämpas gradvis framöver i takt med att flaskhalsproblemen avtar. Trots höga energipriser och högre räntor i USA är utsikterna för den globala ekonomiska utvecklingen framöver stark, särskilt när hushållens konsumtion växlar tillbaka mot tjänstebanserna. BNP bedöms öka med 3,6 procent 2022 och 1,6 procent 2023, samtidigt som arbetslösheten fortsätter att långsamt gå tillbaka. Sysselsättningen fortsätter att stiga, men det gör även arbetsutbudet vilket ger en arbetslöshet på kring 7,5 procent.

Pandemin förväntas ge varaktiga effekter på hushållens och företagens förväntningar, beteenden och preferenser. Förändrade konsumtionsmönster och logistikproblem i det globala handelsutbytet förväntas bidra till en strukturell omställning. Ekonomin väntas därför inte att återgå till tillståndet före pandemin även om det är svårt att förutse effekterna av pandemin i ett långsiktigt perspektiv.

Det snabbt försämrade säkerhetsläget i Europa bidrar till osäkerheterna kring den ekonomiska utvecklingen. Sanktionerna mot Ryssland innebär omedelbara störningar på finansmarknader med risk för högre inflation, högre räntor och lägre tillväxt i den globala ekonomin.

Kommunernas ekonomi

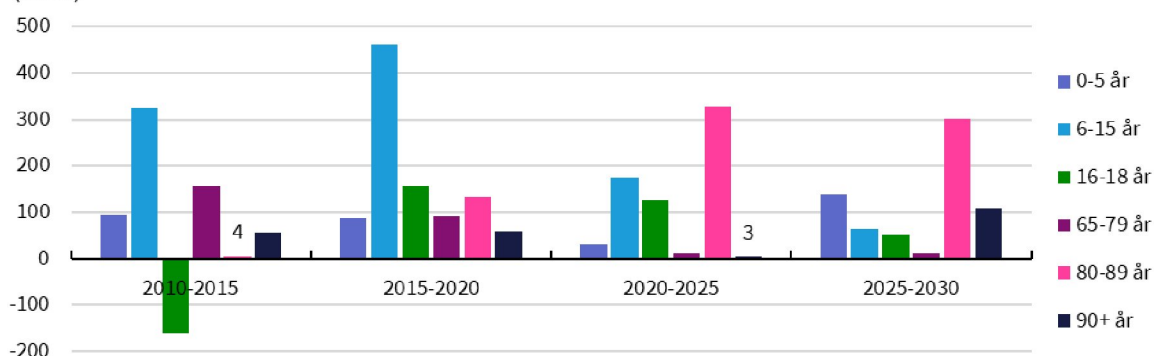
Pandemiåren 2020 och 2021 innebar stora omställningar för de kommunala verksamheterna, minskad efterfrågan inom vissa verksamheter men även ökande behov och kostnader inom andra, i synnerhet äldreomsorg. Under 2020 ökade kommunernas kostnader med 2,1 procent i löpande priser, vilket kan jämföras med en årlig ökning på 4,5 procent i genomsnitt under perioden 2014–2019. Samtidigt beräknas volymökningen i de demografiskt betingade behoven till 0,6 procent, den lägsta ökningen sedan 2012.

De goda resultaten i kommunsektorn år 2020 och 2021 beror huvudsakligen på stora tillskott i generella statsbidrag, en lägre efterfrågeutveckling till följd av pandemin, statlig kompensation för merkostnader för pandemihantering och sjuklöner samt att bortfallet i skatteunderlaget blev betydligt lägre än befarat. Därtill har kommunerna det senaste decenniet haft stora överskott från exploateringsverksamheten.

Den demografiska utvecklingen de senaste åren blev kostsam för kommunerna. Flyktinginvandring åren efter 2015 ledde till ökade behov inom förskola och skola samtidigt som fler äldre över 80 år innebar ett ökat behov av äldreomsorg. Mellan 2015 och 2020 ökade den demografiska behoven i Uppsala med 2,5 procent årligen. Motsvarande ökning i riket var 1,4 procent. De närmaste fem åren förväntas de demografiskt betingade behoven att stabiliseras på omkring 1,5 procent årligen, jämfört med 0,6 procent i riket. Detta är en betydligt lägre ökningstakt än det som gällde under det senaste decenniet och beror på en relativt låg ökning i antal barn i grundskoleålder och antal äldre över 90 år. Samtidigt förväntas antalet äldre 80–89 år att ta fart i slutet av perioden 2020–2025 och antalet 90+ år åren efter.

Förändring i demografiskt betingade behov, fasta priser 2021

(mnkr)

Figur 4: Förändringar i de demografiskt betingade behoven i Uppsala kommun, i fasta priser 2021 (prislapparna för kostnadsutjämnning 2021).

Under 2023 beräknas den svenska ekonomin uppnå konjunkturrell balans vilket innebär att arbetade timmar inte längre ökar lika snabbt som under den nu pågående konjunkturuppgången. Reallöner beräknas framöver därmed att öka måttligt i ett historiskt perspektiv. Den underliggande ökningen i skatteunderlaget beräknas till 3,6 procent i genomsnitt under 2023–2025, vilket kan jämföras med tillväxten de senaste tio åren på 4,0 procent per år.

En god skatteunderlagsutveckling och dämpade demografiska välfärdsbehov gör att de närmaste åren ser förhållandevis gynnsamma ut för kommunerna. Samtidigt förväntas kostnadsutvecklingen att vända och ta fart de närmaste åren. Detta beror dels på att pandemins effekter på verksamheten antas klinga av, dels på de många riktade satsningar som har aviserats i statens budgetar. Kommunerna antas dock klara av ett ekonomiskt resultat över 2 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämnning under 2022–2024. År 2025 beräknas emellertid resurstillskott eller andra åtgärder att behövas för att nå resultatnivå på 2 procent¹.

Näringsliv

Uppsalas näringsliv består av tre ömsesidigt beroende delar: den ena vardagliga verksamheter såsom detaljhandel, välfärdstjänster, restauranger, logistik, bygg, den andra affärstjänster såsom företagstjänster, IT, finans- och försäkring, media, partihandel och den tredje export och life science. De vardagliga verksamheterna utgör basen i Uppsalas näringsliv och får vardagen att fungera för boende, besökare och verksamheter. De har svarat för merparten (65 procent) av jobbtillväxten senaste decenniet, men drabbats hårdast av pandemin. Exportindustri och affärstjänster har blivit viktigare för näringslivets tillväxt på senare år och svarar för omkring hälften av näringslivets omsättning och anställda.

Exportindustrin och affärstjänsterna hänger nära samman i Uppsala. Industrin står för en stor del av den lokala efterfrågan på företagstjänster, företagservice och IT och utvecklas i nära symbios med dessa. Här är tillgång på kvalificerad arbetskraft, det vill säga akademisk kompetens, en viktig utvecklings- och konkurrensfaktor. Uppsala står väl rustad i detta avseende, men har en betydande utpendling till arbetsmarknaden i Stockholm-Solna. De vardagliga verksamheterna sysselsätter framför allt praktisk

¹ Sveriges Kommuner och Regioner, Ekonomirapporten oktober 2021

yrkeskompetens, där Uppsala har ett stort nettoinflöde av arbetskraft från omgivande kommuner, framför allt inom byggverksamhet och vård/omsorg.

Affärstjänsterna har en nära koppling till och följer med viss fördröjning exportindustrin. Exportindustrin genererar ekonomisk aktivitet, det vill säga omsättning, men inte så många nya jobb och företag, vilket däremot affärstjänsterna gör. Många Uppsalaföretag som säljer affärstjänster har exportindustrin som kunder.

Totalt finns cirka 23 000 aktiva företag med arbetsställe i kommunen. Små- och medelstora företag driver tillväxten, som över tid främst sker inom nytilkomna företag och arbetsställen. Medelstora företag (50-199 anställda) samt företag med 10-19 anställda förefaller ha drabbats hårdare av pandemin än andra. Nyföretagandet steg år 2020 till 11,3 per 1 000 invånare 16–64 år och låg därmed nära riksgenomsnittet (11,7).

Uppsalas näringsliv växer snabbare än företagssektorn i riket, 2,5 i jämförelse med 2,0 procent per år 2010–2020 (anställda). Kommunens andel av arbetsmarknaden i huvudstadsregionen (länen Uppsala och Stockholm) har ökat från 7,5 till 7,8 procent åren 2010-2020, samtidigt som pendlingsregionens andel av sysselsättningen i riket ökat från 28 till 29 procent. Uppsala har således stärkts på flera fronter.

Besöksnäringen

Besöksnäringen var fram tills i mars 2020 en av Sveriges snabbast växande näringar som skapade stora möjligheter för tillväxt, sysselsättning och utveckling över hela landet. Sedan pandemins utbrott under våren 2020 är besöksnäringen en av de näringar som drabbats absolut hårdast med nedskärningar, konkurser och uppsägningar som följd.

Besöksnäringen i landet återhämtade sig starkt från föregående år men låg fortfarande långt under nivån 2019. För det andra kvartalet 2021 ökade omsättningen i besöksnäringen med nästan 40 procent jämfört med samma kvartal 2020. Den höga siffran förklaras av den låga nivån som rådde ett år tillbaka på grund av krisen till följd av pandemin. Jämförs i stället utvecklingen för andra kvartalet med motsvarande kvartal 2019 var omsättningen fortfarande 38 procent lägre. Med andra ord utgjorde omsättningen för besöksnäringen 62 procent av omsättningsnivån ett normalår.

För Uppsala kommun visar preliminära siffror för helåret 2021 en upphämtning mot 2020 och förväntas landa någonstans kring 28 procent ökning för kommersiella gästnätter i Uppsala kommun jämfört med samma period föregående år. Jämfört med 2019 beräknas antalet kommersiella gästnätter 2021 fortsatt ligga kring 20 procent lägre.

Möten och evenemang

Uppsala har en stark ställning på mötes- och konferensmarknaden, något som avstannat under pandemin. Stora evenemang har genomförts utan eller med begränsad publik på plats, möten har flyttats fram, konferenser har digitaliserats och marknadsföring har ställts om. Evenemang har ställts in med stora konsekvenser för besöksnäringen och kulturbranschen. Mötesplatser och dialog med företagen har på många sätt ökat, och har ställts om till digitala möten, med god närvaro bland företagare och organisationer.

Nystartade företag

Under året har vi också sett rekordmånga nya företag starta i Uppsala, vissa månader 25 procent fler än normalt. En del av orsaken ligger säkert i pandemin men också i att det är lätt att förverkliga sina idéer och drömmar i Uppsala. Uppsala landade 2021 på andra plats i riket när det gäller andelen av befolkningen som är involverade i att starta och driva nya företag och det startas i snitt fem företag per dag i Uppsala.

Näringslivsrelationer och företagsbesök

Uppsala kommun genomför löpande olika former av företagsbesök i digitala och fysiska sammanhang – genom nätverksträffar, mötesplatser och direktkontakt. Som en del av arbetet med företagsbesök och att förbättra företagsklimatet genomfördes 2021 cirka 90 företagsbesök där förtroendevalda tillsammans med tjänstepersoner besökte företag. Besöken leder till ökad kunskap om företagande, goda relationer mellan kommunföreträdare och företagare samt i förekommande fall ge konkreta svar på företagarnas frågor. Den samlade bilden från våra möten ligger till grund för kommunens fortsatta arbete med att stärka och utveckla näringslivet i Uppsala.

Det finns stora skillnader hur pandemin påverkat näringslivet. Företagsbesöken visade i många fall att företagen har en mycket god tillväxt och att de klarat pandemin bra, har ökat eller har påverkats på sätt som gått att lösa.

Några få företag är kritiska till företagsklimatet, vilket främst beror på expansionssvårigheter. Detta gäller främst företag i tillväxt, exempelvis företag som äger sina egna lokaler och upplever svårigheter med tillstånd för utbyggnad eller långa köer för att köpa mark. Företagsbesöken bekräftar att pandemin har till stor del gynnat Uppsalaföretagen inom speciellt IT och life science. Av de besökta företagen är det cirka en fjärdedel som ser en negativ utveckling till följd av pandemin, främst restaurang- och besöksnäringen.

Företagsservice

De kontakter som företagare har med kommunen mäts löpande av Sveriges kommuner och regioner i ett Nöjd-kund-index, NKI. De flesta områden visar en positiv utveckling under 2021, där markupplåtelse sticker ut extra positivt med en NKI-ökning på hela elva procent. På totalen visar mätningen att de företag som under året haft kontakt med Uppsala kommun i ett myndighetsärende ger Uppsala kommun mer än godkänt.

Servicemätningarna ger en viktig indikator för att avläsa resultat av kommunens treåriga handlingsplan som syftar till att ge företagen rätt förutsättningar att starta, växa och etablera sig i Uppsala. Højningen inom flera områden är ett resultat av medvetna insatser och ett flerårigt arbete för att förbättra företagsservicen i hela kommunen, exempelvis utbildningen effektiv kommunikation, bemötande och företagsservice som genomförs i alla NKI-områden. Ett annat exempel på förbättringsarbete som pågått flera år inom bygglov är utveckling av en digital guide, Bygglovhjälpen. NKI för bygglov har stigit i Uppsala under 2020, från 55 till 59.

Företagsklimat

Svenskt näringsliv redovisar varje år en ranking av företagsklimatet i Sveriges kommuner. I årets ranking hamnar Uppsala på plats 232 jämfört med plats 212 år 2020

Rankingen visar att brottslighet är ett växande problem för företagen och som påverkar bilden av företagsklimatet.

Riktade insatser har också genomförts för att förbättra företagsklimatet i samband med pandemin, bland annat ett brett stödpaket för att möta företagens behov med fri markupplåtelse och en företagsakut för rådgivning. Tillsammans med företagen och näringslivsstödjande organisationer har kommunen jobbat hårt för att rädda utsatta verksamheter.

Kommunens långsiktiga satsningar på infrastruktur, kompetensförsörjning, utbildning av medarbetare i service och bemötande har gett synliga förbättringar i företagens betyg, men som helhet sjunker Uppsalas placering på Svenskt Näringslivs ranking till 2,9 (riksgenomsnitt 3,4).

Stödinsatser för det lokala näringslivet under pandemin

Många företag och organisationer i Uppsala är hårt utsatta för följderna av pandemin. För att mildra effekterna för drabbade individer, företag och föreningar har kommunen arbetat med ett brett åtgärds paket och stöd för en återstart av drabbade delar näringslivet. Uppsala kommun har varit arbetat agilt och flexibelt i den pågående krisen och har på många sätt bidragit till att underlätta för företagen. Exempel på stöd som funnits under pandemin är borttagna taxor och avgifter, förlängda betalningstider, extra bidrag till organisationer som Uppsala citysamverkan, nya regler för uteserveringar, särskilt inrättad företagsakut, trygghetsvakter med mera.

Hållbar och innovativ näringslivsutveckling

Uppsala har ett världsberömt ekosystem för innovation och nyföretagande, där varje idé och möjlighet har sin plats. En bekräftelse på det var när Uppsalas innovativa samarbete med uppstartsbolag i december för tredje året i rad uppmärksammades och tilldelades dubbla priser på Ignite Awards. Ytterligare exempel på innovationsarbete under året är innovationslabbet, åtta lyckade matchningar mellan verksamhetsbehov och innovativa lösningar från startups inom digitalisering, hållbarhet och trygghet. Kommunens arbete tillsammans med externa samverkansparter har också ökat i omfattning under året och väckt internationell uppmärksamhet. Tidningen Ny teknik rapporterar att sju av Sveriges 33 mest spännande teknikbolag finns i Uppsalas ekosystem. Genom att stödja och utveckla vårt ekosystem har Uppsala kommun möjliggjort rekordstora investeringar i bolagen för fortsatt utveckling och kompetensförsörjning genom program för affärsutveckling och samverkansmiljöer. Kommunen har också samlat en internationell expertpanel för dialog kring Uppsala som förebild och modell för hållbara investeringar i samband med konferensen Uppstart i december 2021.

Uppsala blev årets Fairtrade City 2021 i Sverige. Kommunen har genomfört ett systematiskt arbete för att sprida information och skapa engagemang i det lokala näringslivet och bland medborgare. Fairtrade City är en diplomering och ett nätverk av kommuner som aktivt verkar för en etisk konsumtion och hållbar handel. Det handlar om ett lokalt samarbete mellan kommun, civilsamhälle och näringsliv för att bidra till en konsumtion som värnar mänskliga rättigheter och förbättrar förutsättningarna för odlare och anställda i länder med utbredd fattigdom. Uppsala har varit diplomerad sedan 2015 och det är första gången som staden får utmärkelsen.

Internationell talangattraktion

Trots att många företag haft utmaningar i samband med restriktioner har stora delar av Uppsalas näringsliv på det stora gått väldigt bra. Inte minst en av våra stora exportbranscher, life science, har haft medvind och ökat kraftigt. Så mycket att det är en utmaning för många företag att hitta tillräckligt med kompetens, trots att vi har stora konkurrensfördelar mot andra regioner.

För att underlätta för internationell rekrytering har arbetet med internationell talangattraktion tagit ordentlig fart med den nya engelskspråkiga webbplatsen Uppsala International Hub, event och rådgivning till nyrekryterade och intresserade. Uppsalas arbetsgivare rekryterar varje år tusentals internationella talanger med olika spetskompetenser. Men många väljer att flytta vidare, vilket är en stor förlust för både samhället och arbetsgivarna.

Därför driver kommunen tillsammans med universiteten, Region Uppsala och Handelskammaren ett helt nytt initiativ, Uppsala International Hub, för att behålla talangerna i Uppsalaregionen. En del i satsningen under 2021 var en helt ny webbplats med information om allt från att söka personnummer och bostad till olika nätverk och företagsmöjligheter i Uppsala. Att få tag i bostad och skolplats för sina barn har varit ett problem för många som rekryterats internationellt av Uppsalas arbetsgivare. Nu kan båda frågorna bli enklare att hantera sedan kommunen har inlett ett nytt samarbete med en fastighetsägare och en ny internationell skola med brittisk läroplan etableras.

Uppsalas universitet

Uppsalas två universitet, Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet, är med sina cirka 28 000 helårsstudenter och omkring 9 700 anställda en viktig del av både kommunens och universitetets utveckling.

Uppsala kommun har en lång tradition av samverkan med både Uppsala universitet och Sveriges lantbruksuniversitet. Samverkan mellan Uppsala kommun och universiteten ska bidra till att utveckla universitetens vitalitet, Uppsala kommun som organisation och samhället i stort. Under 2021 har nya samarbeten startats och befintliga utvecklas i linje med de partnerskapsavtal som undertecknats 2020 respektive 2021.

Byggnad - bostäder, verksamhetslokaler och infrastruktur

Den demografiska utvecklingen gör tillsammans med det ökande intresset för investeringar i lokaler och bostäder i Uppsala att takten i samhällsbyggnad är fortsatt hög. Bygglov har givits för 3 400 nya bostäder och omkring 2 000 slutbesked har givits. 170 000 kvadratmeteryta avsett för verksamhetslokaler har beslutats inom detaljplan under året och planreserven uppgår till 7 400 bostäder. Under 2021 antogs 23 detaljplaner vilket kan jämföras med 12 för 2019 och 15 för 2020.

För att långsiktigt säkra näringslivets tillgång på mark för utveckling har det strategiska arbetet fortsatt under 2021. Det har pågått planläggning avseende verksamhetslokaler i exempelvis Fullerö, ställverket i främre Boländerna och Fyrislund. Totalt har omkring 120 000 kvadratmeter verksamhetsyta givits bygglov. Avseende kapacitetsstark kollektivtrafik har detaljplaner för detta varit på samråd under 2021, det har även beslutats att ta detaljplanerna vidare till granskning. Försäljningen av mark i Fyrislund är inne i sitt slutskede. Det innebär att allt fler verksamheter lokaliserade i området har haft möjligheten att starta sin verksamhet under året. Planläggning av

mark för verksamheter i västra Librobäck pågår och processen för försäljning av tomter på Garverigatan har kommit längre.

Den största andelen av markförsäljning avsedd för bostäder har varit i Rosendal och östra Sala backe. Många större byggprojekt med både bostäder och verksamhetslokaler är under planläggning eller att byggprocessen redan påbörjats. Byggprojekten är belägna i innerstaden, Ulleråker, Börjetull, Gottsunda, Kapellgärdet, främre Boländerna, Kungsängen, Lindbacken, Gränby, Gunsta och Skölsta. Utöver det har även planering pågått för ökat bostadsbyggande i tätorter på Uppsala kommuns landsbygd genom ”Bostadssatsning på landsbygden”. Planeringen av Uppsala businesspark har påbörjats.

Med Uppsalapaketet som bas pågår hög aktivitet i de sydöstra stadsdelarna. Den fördjupade översiktsplanen för det sydöstra stadsdelarna beslutades av kommunfullmäktige i december. Lagligheten av kommunfullmäktiges beslut ifrågasattes därefter i tre överklaganden vilket ledde till att ett nytt beslut togs i kommunfullmäktige februari 2022. Planen ger förutsättningar för en hållbar stadsutveckling innehållande bland annat dryga 20 000 bostäder, verksamhetslokaler, spårväg och en ny järnvägsstation.

Arbetet med kapacitetsstark kollektivtrafik har intensifierats under året. Exempelvis pågår arbete med järnvägsplan för två nya spår, utbyggnad av Uppsala central samt ny station vid Bergsbrunna. Parallellt arbetar Uppsala kommun med en utvecklingsplan för området runt järnvägsanläggningen vid Uppsala central. Planen är att Uppsala kommun och Trafikverket gemensamt tar ställning till utbyggnadsalternativ för Uppsala central under 2022. Utöver detta har det varit ett intensivt arbete med ansökan om Boexpo.

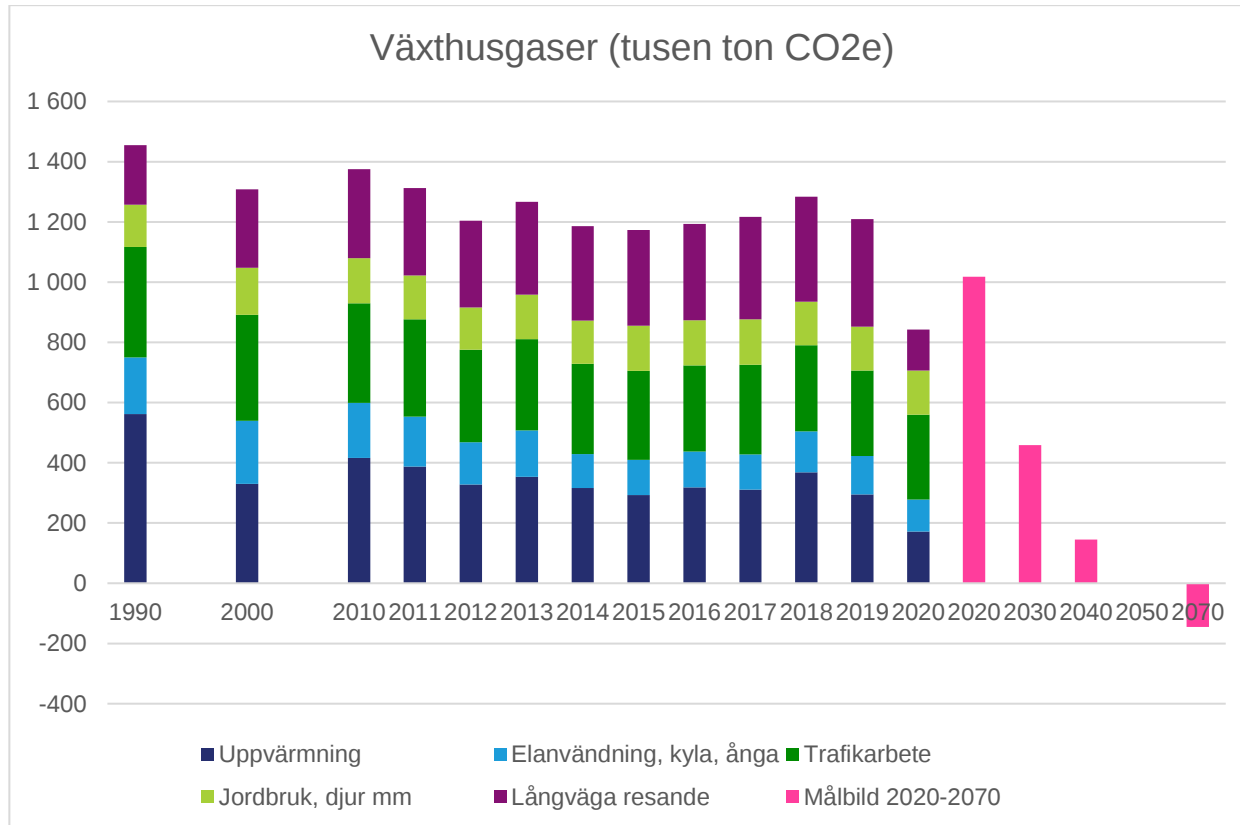
Vad gäller infrastruktur i övrigt kan särskilt nämnas att förberedelsearbetena för att bygga nya Tullgarnsbron har intensifierats under året. Återvinningscentralen i Nyby har planerad byggstart under 2022. Kapacitetshöjande och förbättringsinvesteringar i miljardklassen pågår i stadens avloppsreningsverk och ett nytt miljötillstånd har sökts. Detaljprojektering av ett nytt vattenverk i Storvreta pågår och större upprustning för Uppsalas reservvattenverk genomförs. Även kapacitetshöjande ledningsstråk anläggs i södra staden för genomförande av Rosendal och Ulleråker samt utbyggnad av allmänt vatten och avlopp till exploateringsområde i Gunsta och till befintliga fastigheter i Skölsta.

Under 2021 har byggandet av flera nya boendekoncept färdigställts, exempelvis kooperativa hyresrätter, ett kollektivhus och bostäder enligt ”raw”-koncept. Därtill har flertalet nyproduktionsprojekt ansökt om statligt investeringsstöd för att bygga hyresrätter med relativt lägre hyra. Nämnade exempel kommer bredda utbudet av nyproduktion och ger en ökad variation av bostadskoncept och boendekostnader. Exempelvis har den första byggemenskapen producerats i Rosendal, vilket är relativt unikt för Sverige. Kvarteret Botanikern, som är ett av de träbostadshus som byggts i Uppsala, bidrog till att Uppsala blev ”Årets trästad 2021” i Sverige. För att nå ett klimatpositivt Uppsala genomfördes en markanvisningstävling för bostäder med fokus på minimal klimatpåverkan.

Ökad trygghet är en annan prioriterad fråga där kommunen ingått ett samarbetsavtal med ”Tryggare Sverige” för att samhällsbyggandets olika skeden tillskapar trygga och trivsamma miljöer. Ett hus med flera kommunala funktioner i håller på att planeras i Rosendal. Det kommer innehålla idrottshallar, bibliotek, kulturskola, samlingslokal och daglig verksamhet.

Klimatpåverkan

Utsläppen av växthusgaser har minskat i Uppsala kommun sedan basåret 1990, men legat i princip stilla under 2010-talet. 2020 sjönk utsläppen betydligt och resulterade i cirka 843 tusen ton, jämfört med 1440 tusen ton år 1990.

Figur: Utsläpp av växthusgaser i det geografiska området Uppsala kommun (tusen ton koldioxidekvivalenter). Olika källor som kombineras av Uppsala kommun. Värdena för 2020 är preliminära.

Den stora utsläppsminskningen mellan 2019 och 2020 inom Uppsala kommungeografi beror delvis på Vattenfalls utfasning av torv, kol och olja ur fjärrvärmeproduktionen, vilket följer trenden sedan 1990 med minskade växthusgasutsläpp relaterade till värme- och elanvändning. Drygt hälften av nedgången under 2020 förklaras dock av en antagen minskning i långväga flygande på grund av pandemin, baserad på en rapport från Sveriges Natur². Denna minskning bedöms inte vara bestående. Om de långväga resorna under 2020 hade varit på samma nivå som 2019 hade kommunens mål till 2020 (-30 procent jämfört med 1990) inte nåtts.

Utsläppen från de lokala transporterna och arbetsmaskinerna ligger i stort sett stilla och är kommunens största lokala utsläppspost. Klimatpåverkan från byggmaterial, produkter och livsmedel som används i Uppsala men produceras någon annanstans syns inte i grafen, men är en stor utmaning för Uppsala nu och framöver tillsammans med utsläppen från långväga resor. Detsamma kan tänkas gälla utsläpp från markanvändning, där ett utvecklingsarbete för att beräkna dessa kommer att påbörjas framöver.

Uppsala kommuns två övergripande kommungeografiska klimatmål är att Uppsala ska vara fossilfritt och förnybart år 2030 och klimatpositivt år 2050. Detta ligger i linje med vad vetenskapen säger måste göras för att Uppsala ska bidra till att vi når de nationella

² [Flyget efter pandemin – Sveriges Natur](#)

och globala klimatmålen. För att Uppsala ska nå målen måste dock omställningstakten öka och utsläppen minska med 10–14 procent årligen även efter pandemin.

Utsläppssiffror för 2021 finns ännu inte tillgängliga, men enligt preliminära bedömningar väntas utsläppen ha ökat jämfört med föregående år. På nationell nivå ökade utsläppen under både kvartal två och tre 2021 jämfört med samma period 2020, enligt Statistiska Centralbyrån. Framför allt berodde det på ökade utsläpp från transportbranschen och i synnerhet flygresor.³

Uppsalas planerade expansion, med bland annat 33 000 nya bostäder i kommunens södra delar, kommer också att ge upphov till betydande utsläpp av växthusgaser. Byggprocessen, val och framställning av byggmaterialet samt skapandet av förutsättningar för hållbara levnadssätt kommer ha stor betydelse.

För att nå högt ställda miljö- och klimatmål krävs strukturella förändringar som påverkar samhällsplaneringen, energiförsörjningen och våra val av byggmaterial, transporter, matvanor och konsumtionsmönster. Fokus behöver riktas mot både utsläppsreducerande åtgärder och åtgärder för klimatanpassning.

Uppsala kommuns inriktnings- och samordningsfunktion under pandemin

Pandemin har krävt central samordning under större delen av året. Det särskilt inrättade *Kansliet före ledning och samordning covid* har varit i drift hela året frånsett några veckor under sommaren och under några veckor under oktober och november. Pandemin har haft kraftig påverkan på kommunens olika verksamheter, både som en följd av hög smitta och som en följd av olika restriktioner.

Vid inledningen av året var all icke nödvändig verksamhet stängd och alla tjänstepersoner och förtroendevalda som hade möjlighet arbetade hemifrån. I princip var all verksamhet som vände sig till kommunens invånare och som inte var helt nödvändig stängd. Det var till exempel bibliotek, kultur- och idrottsanläggningar. Verksamhet som inte kunde utföras digitalt och som kunde senareläggas sköts upp. Belastningen på framför allt äldrenämnden, omsorgsnämnden och utbildningsnämnden var mycket hög som en följd av kraftig smitta i samhället. Digitala möten var regel med mycket få undantag. Alla större evenemang som Bandyfinalen, Valborgsfirandet och skolavslutning ställdes in.

I början av året aktiverades också det nationella vaccinationsprogrammet och ganska snabbt syntes minskad belastning, framför allt inom vård- och omsorg. Under våren presenterade regeringen en plan för successiv avveckling av restriktioner. Smitta i samhället och belastningen på vård och omsorg avtog och i september avvecklades merparten av alla restriktioner utom inom vård- och omsorg.

En successiv återgång till normal verksamhet påbörjades men under november började smittan i samhället återigen öka snabbt och nya restriktioner infördes. En ny virusvariant med hög smittsamhet kom nu också att påverka bemanningen i flera verksamheter i högre grad än tidigare, även om smittspridningen bland brukare i den vågen var lägre än tidigare

Vid årets utgång är kommunens verksamheter återigen mycket påverkade till följd av mycket hög samhällssmitta och av olika restriktioner. Framför allt är frånvaron mycket

³ [Utsläppen av växthusgaser från den svenska ekonomin ökar \(scb.se\)](https://www.scb.se/utslappen-av-vaxthusgaser-fran-den-svenska-ekonomin-okar)

hög och ställer höga krav på verksamheternas förmåga att upprätthålla kontinuitet i särskilt viktiga funktioner.

Händelser av väsentlig betydelse

Sverige och Uppsala kommun står vid ingången av 2022 inför det faktum att Ryssland har inlett ett folkrättsvidrigt anfallskrig mot en suverän europeisk stat, uttalat direkta hot mot Sverige och sökt begränsa landets frihet att välja allianser. De sanktioner som på kort tid införts mot Ryssland av en i princip enad omvärld saknar motstycke i modern tid och relationerna med den ryska regimen är irreparabla. Det säkerhetspolitiska läget har därmed på kort tid avsevärt försämrats och kommer med stor sannolikhet att så förbli en längre tid. Konsekvenserna för kommunen som helhet är svåra att överblicka i dagsläget, men det kan handla om en allmän recession, höjda priser inom exempelvis energisektorn, försämrade handelsförbindelser och vissa varubristar.

Nuvarande situation i Ukraina kommer sannolikt ge fortsatt upphov till omfattande flyktingströmmar i Europa. Det av EU aktiverade massflyktsdirektivet innebär bland annat att flyktingar från Ukraina kommer att ges ett tillfälligt uppehållstillstånd i EU i minst ett år och med möjlighet till förlängning i ytterligare två år.

Uppsala kommun bevakar omvärldsläget och deltar i samverkanskonferenser och informationsutbyte med Migrationsverket. Om Migrationsverket bedömer att behov av stöd från kommunerna uppstår är kommunen redo att hjälpa till.

Den pandemi som präglade de senaste två åren har stärkt såväl den nationella som den kommunala förmågan till krishantering genom lärdomar och erfarenheter om samverkan med myndigheter och kommunens egen kontinuitetshantering, vilket lett till en bättre beredskap att möta ansträngda förhållanden. Erfarenheterna från pandemin kan dock inte utan vidare överföras till en situation med höjd beredskap i Sverige. Därför behöver uppbyggnaden av totalförsvaret pågå med ökad intensitet under 2022.

Året som gått – ett axplock av stort som smått

- Kommunen har genomfört insatser för att öka möjligheten till fysisk aktivitet såsom mer ved och extra grillar i parker och grönområden, skidspår i parkmiljöer, fler uppspolade spontanisar och snöhögar för snölek, lådor med sandleksaker på lekplatser och kompletterat möbleringen på flera platser.
- Kulturella trappvandringar för seniorer har anordnats.
- En karta för att visa förekomster av cinnoberbagge har tagits fram så att det ska bli lättare att ta hänsyn till arten i stadsbyggnadsprojekt.
- Matematikern Sonja Lyttkens (1919–2014) har som den första kvinnan fått ett kvarter uppkallat efter sig i Flogsta där namnkategorin är kända professorer och universitetstjänstemän i Uppsala.
- Anordnat Uppsala Klimatvecka och signerat Klimatkontrakt 2030
- Uppsala Summer Zone har iordningställts på Studenternas bandyplan. Sammanlagt har 15 300 besökare kunnat delta i både spontana och föreningsdrivna aktiviteter genom bland annat basket, innebandy, futsal, Roller Derby, lek och vattenkrig.
- Kommunens laddstolpar bidrog under 2020 med totalt 98,8 MWh till Uppsalas medborgare och besökare. Det motsvarar ungefär 63 resor tur och retur till

Göteborg med en mellanstor elbil. I november 2021 uppmättes nästan det dubbla (192 MWh).

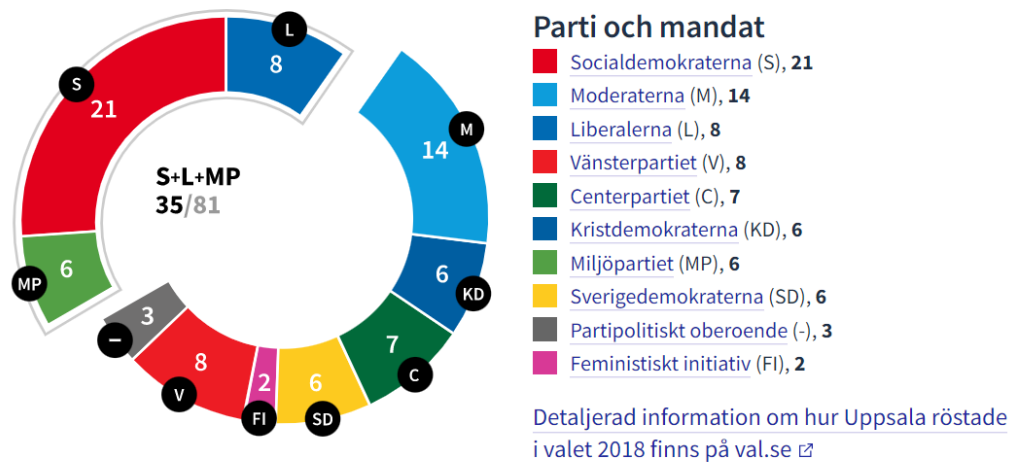
- Skickat ut cirka 19 000 reflexer till 62 skolor som ett led i att betona vikten av att synas i trafiken.
- Utbildat språkombud och språkstödjare inom vård- och omsorgsverksamheter.
- Cirka 95 procent av alla avgångselever i gymnasiet gick ut med godkända betyg och fick en gymnasieexamen och för fjärde året i rad ökade examenselevernans genomsnittliga meritvärde.
- 561 tillsynsbesök på trängsel har gjorts, 450 badvattenprover från bassängbad och strandbad har granskats, 1 400 livsmedelskontroller, 244 lantmåteriförrättningar, 170 tillsynsbesök gällande serveringstillstånd och 100 tillsynsbesök på detaljhandel (tobak, folköl och receptfria läkemedel) har genomförts.
- Varit med och lanserat den nya engelskspråkiga webbplatsen Uppsala International Hub som stärker Uppsalas internationella talangattraktion.
- Satsningen på socialarbetare med placering i skolan har utökats till att inkludera elever i mellan- och högstadium på 11 skolor i stadsdelarna Gottsunda/Valsätra, Gränby, Sävja och Stenhagen.
- Över 350 sfi-elever med ekonomiskt bistånd har fått kompletterande arbetsmarknadsinsatser via verksamheten och antalet personer som lämnar verksamheten är högre än föregående år och högre än 2019.
- Gottsunda kulturhus har i samarbete med biblioteket arrangerat en datakurs för att stärka kvinnor i grundläggande datakunskap. Totalt har 192 kvinnor deltagit.
- Flyttat in i nya Stadshuset. Stadshuset inrymmer även mötesplatser i form av utställningar, kontaktcenter, konferenscenter, restaurang och café för människor som lever, verkar och vistas i kommunen.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Det kommunala styret

Den högsta demokratiska församlingen i Uppsala är kommunfullmäktige. De förtroendevalda i kommunfullmäktige är valda av kommunens invånare i allmänna val. Kommunfullmäktige beslutar om hur mycket av kommuninvånarnas pengar i form av exempelvis avgifter och kommunalskatt som ska gå till kommunens verksamheter och hur kommunen bör utvecklas. Kommunfullmäktige beslutar också om vilka kommunala nämnder och bolag som ska finnas och vilka förtroendevalda som ska sitta i nämnder och bolagsstyrelser. Två av nämnderna, överförmyndarnämnden och räddningsnämnden, är gemensamma med andra kommuner.

Sedan valet i september 2018 leds Uppsala av ett politiskt mittenstyre som leder i minoritet. Mittenstyret består av Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Liberalerna.

Figur 5. Mandatfördelning i Uppsala kommunfullmäktige 2018–2022.

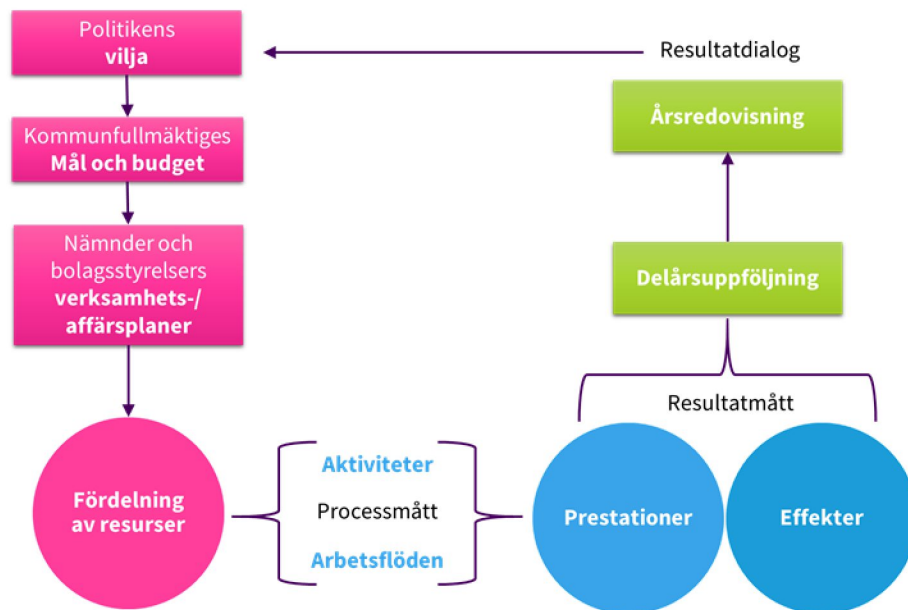
Program och inriktningsmål pekar ut riktningen

I Uppsala kommun används mål- och resultatstyrning. Mål- och resultatstyrning syftar till att fokusera på vilken service eller tjänster medborgarna får för sina skattepengar och vilken kvalitet det är på servicen och tjänsterna. I stora delar av kommunens verksamhet kombineras mål- och resultatstyrningen med regelstyrning, det vill säga lagar och förordningar inom olika verksamhetsområden.

Grunden i Uppsalas mål- och resultatstyrning är Mål och budget. Mål och budget är kommunens övergripande styrdokument som beslutas av kommunfullmäktige i november, gäller för tre år och revideras årligen. Inom de ekonomiska ramar som ges, lagstiftningen, nämndernas reglementen och bolagens ägardirektiv, anger kommunfullmäktige nio inriktningsmål och uppdrag samt till dem kopplade indikatorer. De globala hållbarhetsmålen i FN:s agenda 2030 är integrerade i kommunfullmäktiges nio inriktningsmål. Verksamhet och budget följs upp per mars/april, per augusti och per helår och analyseras för att se om utvecklingen går i önskvärd riktning.

I Uppsala beslutar kommunfullmäktige även om program inom flera olika områden. De innehåller den politiska viljeinriktningen inom området. Den årliga programuppföljningen för 2021 identifierade fem program och en kommunövergripande handlingsplan som har ersatts av mer ändamålsenlig styrning. Kommunfullmäktige beslutade därför att de upphör att gälla.

Nämnderna och bolagen ansvarar för att driva en effektiv verksamhet inom sina respektive uppdrag. De omsätter den politiska styrningen i praktisk handling och beskriver den planerade utvecklingen i sina verksamhets- och affärsplaner. Från och med 2021 ska nämnder och bolag även planera sin kompetensförsörjning i samband med verksamhetsplaneringen. Kommunens styrmodell nedan visar styrningens flöde.

Figur 6 Uppsala kommuns styrmodell.

Utveckling av styrningen

Den 1 september skedde verksamhetsöverlåtelser från kommunens verksamheter och berörda dotterbolag till Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. Som ett led i den samordningen fusionerades samtidigt Fyrishov AB, Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB och Uppsala Kommun Sport- och Rekreativfastigheter AB. Syftet med det nya fastighetsbolaget är att uppnå tydligare styrning, utökad samordning och större nytta för idrottsföreningslivet.

Intern kontroll

Syftet med intern kontroll är att säkerställa att verksamheten bedrivs på ett ändamålsenligt och resurseffektivt sätt, att information om verksamheten och rapporteringen om verksamheten och ekonomin är tillförlitlig och rättvisande och att verksamheten efterlever lagar och avtal med mera. Arbetet med intern kontroll inom kommunen utgår från kommunfullmäktiges beslut 2007 om reglemente för intern kontroll och utifrån riktlinje för nämndernas och bolagsstyrelsernas planering, uppföljning och internkontroll. En reviderad riktlinje beslutades av kommunstyrelsen i mars 2021. Reglementet har under 2021 reviderats och beslut förväntas tidig vår 2022. Den föreslagna revideringen av reglementet omfattar renodlade styr signaler, moderniserat språk och anpassning till nuvarande styrning genom exempelvis kommunallagen från 2017. Ett tillägg har också gjort avseende ansvaret för kommunens visselblåsarfunktion.

I kommunen har respektive nämnd och bolagsstyrelse ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att se till att det finns en god intern kontroll i kommunen och har tillsammans med Uppsala Stadshus AB ett samordnande ansvar för den interna kontrollen. Kommunstyrelsen ska enligt uppsiktsplikten bidra med stöd till och utvärdering av den interna kontrollens funktionalitet och ändamålsenlighet och rapportera detta till kommunfullmäktige. Nämndernas och bolagsstyrelsernas internkontrollplaner beskriver vad som behöver göras utifrån prioriterade risker som framkommit i riskanalysen. Varje kontrollmoment

i internkontrollplanen följs upp enligt beskriven frekvens och metod. Nämnder och bolagsstyrelser redovisar årligen resultatet av sin uppföljning till kommunstyrelsen.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Uppsala kommunkoncern bidrar sammantaget positivt till att förverkliga kommunfullmäktiges vilja inom ramen för de resurser som finns till hands. Koncernen har visat på en förmåga att anpassa sig till den oväntade påfrestning som pandemin har inneburit. Koncernen bedöms ha en god ekonomisk hushållning i förhållande till kommunfullmäktiges mål. Samtidigt strävar koncernen självklart efter att skapa ännu mer värde per insatt krona för att långsiktigt ge goda förutsättningar för kommunens invånare, företag och organisationer.

Sammanfattning

Det ekonomiska resultatet för Uppsala kommunkoncern 2021 uppgick till 1 296 (1 589) miljoner kronor. För kommunen i förvaltningsform uppgick resultatet till 1 150 (979) miljoner kronor och för de kommunala bolagen till 145 (611) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 961 (924) miljoner kronor för kommunkoncernen, 659 (612) miljoner kronor för nämnderna och till 300 (304) miljoner kronor för de kommunala bolagen.⁴

Årets investeringar i kommunkoncernen uppgick till totalt 2 671 (3 291) miljoner kronor. De kommunala bolagen investerade för 1 952 (2 558) miljoner kronor och nämnderna för 718 (742) miljoner kronor. Kommunkoncernens investeringar finansierades i år till stor del av kassaflödet från den löpande verksamheten som uppgick till 2 841 (2 330) miljoner kronor. Därtill bidrog föregående års fastighetsavyttringar till att likviditeten var god vid ingången av året och att den externa finansieringen av årets investeringar kunde begränsas.

Låneskulden per invånare minskade med 37 kronor till 74 159 (74 196) kronor per invånare. Sett över tre år har låneskulden per invånare ökat med 0,5 (1,7) procent per år. Arbetet med att prioritera bland investeringar och genomföra fullmäktiges beslut om fastighetsförsäljningar behöver fortsätta för att låneskulden per invånare även framöver ska följa kommunfullmäktiges mål om att över tid inte öka med mer än 5 procent årligen.

Årets höga resultat bidrog till att soliditeten stärks ytterligare. Soliditeten inklusive ansvarsförbindelsen uppgick till 27 (25) procent vilket överstiger kommunfullmäktiges mål om 19 – 21 procent.

Årets resultat efter skatt för Stadshuskoncernen uppgick till 145 (611) miljoner kronor. Resultatet har påverkats negativt av en värdereglering av det bokförda värdet på Uppsala Kommuns Fastighets AB:s fastighet som har belastat resultatet med 164 miljoner kronor. Resultatet efter finansiella poster uppgick till 219 (639) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 374 (351) miljoner kronor och förklaras framför allt av att flera bolag har färdigställt stora

⁴ En anpassning har gjorts till RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster och jämförvärdet för 2020 har därmed räknats om enligt samma princip.

fastighetsprojekt som ökat intäkterna och stärkt resultatet. Bolagskoncernen är fortsatt inne i en expansiv fas med både många och stora pågående investeringsprojekt. Projekten är framtunga i kostnader och intäkterna kommer först flera år senare när investeringarna tas i drift.

Årets resultat för kommunen i förvaltningsform uppgick till 1 150 (979) miljoner kronor, vilket motsvarar 8,3 procent av skatter, generella statsbidrag och utjämning. Resultatet påverkades positivt av jämförelsestörande poster på netto 490 (367) miljoner kronor. Justerat för jämförelsestörande poster uppgick resultatet till 659 miljoner kronor och blev därmed 369 miljoner kronor högre än det budgeterade resultatet om 290 miljoner kronor, en avvikelse som främst beror på högre skatteintäkter.

Årets resultat för finansförvaltningen uppgick till 647 miljoner kronor och översteg det av kommunfullmäktige budgeterade resultatet på 290 miljoner kronor. Merparten av budgetavvikelsen förklaras av att skatteintäkterna blev 390 miljoner kronor högre än beräknat.

Intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning uppgick till 13 884 miljoner kronor och blev 518 miljoner kronor högre än budgeterat samt 676 miljoner kronor eller 5,1 procent högre än 2020. Intäkterna från skatter översteg budget med 390 miljoner kronor och blev 6,7 procent högre än 2020. Generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning uppgick till 2 055 miljoner kronor och blev 71 miljoner kronor eller 3,3 procent lägre än 2020. Minskningen i utjämning beror på att avgiften till kostnadsutjämningsystemet blev nästan 200 miljoner kronor högre än 2020.

Socialnämnden och idrotts- och fritidsnämnden redovisade underskott om 33 respektive 12 miljoner kronor. Socialnämndens underskott finns inom barn och ungdomsvården där behovet av insatser har varit stort och lett till ökade vårdtyggn inom familjehem. Underskottet inom idrotts- och fritidsnämnden är en konsekvens av pandemin och avser bortfall av intäkter från uthyrning av lokaler. Gatu- och samhällsmiljönämnden redovisade ett negativt resultat om 24 miljoner kronor som förklaras av utrangeringskostnader på 43 miljoner kronor.

Med undantag av socialnämnden, idrotts- och fritidsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden redovisade nämnderna överskott eller en ekonomi i balans. Nämnderna exklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat överskott om 134 miljoner kronor.

Kommunstyrelsen redovisade ett resultat om 369 miljoner kronor där merparten, 342 miljoner kronor, är ett överskott från exploateringsverksamheten.

Utbildningsnämnden redovisade ett resultat om 121 miljoner kronor som huvudsakligen beror på att antalet barn i förskolan och elever i skolverksamheten för 6–15 år blev färre än budgeterat samt att statsbidragen blev högre än beräknat.

Arbetsmarknadsnämnden och omsorgsnämnden redovisade överskott om 44 respektive 22 miljoner kronor. Minskade kostnader för försörjningsstöd och retroaktiva inbetalningar av statsbidrag för yrkesutbildningar förklarar överskottet inom arbetsmarknadsnämnden. Överskottet inom omsorgsnämnden beror främst på högre statliga bidrag och ersättningar än beräknat men även på lägre efterfrågan på insatser i hemtjänst och särskilt boende.

Plan- och byggnadsnämnden och kulturnämnden redovisade ett överskott om 6 respektive 4 miljoner kronor medan överskottet för äldrenämnden uppgick till 3 miljoner kronor. Överskottet inom plan- och byggnadsnämnden förklaras av lägre kostnader än budgeterat för bostadsanpassningsbidrag samt ett fortsatt stort inflöde

av bygglovsärenden under året. Kulturnämndens överskott förklaras av budgeterade satsningar som inte kunnat genomföras till följd av pandemin. Överskottet för äldrenämnden finns inom förebyggande öppna insatser, även det en konsekvens av pandemin.

Nettokostnaderna för verksamhet i förvaltningsform, rensat för jämförelsestörande poster, ökade med 5,0 procent, jämfört med 2020. Nettokostnadsutvecklingen är i nivå med ökningen av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Merparten av nämnderna rapporterade lägre efterfrågan på tjänster för andra året i rad och en fortsatt anpassning till smittspridningen. Överlag fick de statliga åtgärderna såsom ersättningen för sjuklönen och ersättningarna för merkostnaderna inom vård och omsorg gynnsamma effekter för nämndernas ekonomi.

Verksamheterna har fortsatt att anpassa sina arbetsätt efter aktuella rekommendationer och efter de förutsättningar som finns för att i så stor utsträckning som möjligt leverera sitt uppdrag och nå kommunens mål. Vaccinering och vaccinationspass innebar tryggare förutsättningar för några verksamheter som under hösten kunde börja återgången till mer normala förhållanden. Digitaliseringsarbetet har fått en fortsatt skjuts framåt. Den tillsyn som kommunkoncernen ansvar för kunde till viss del genomföras digitalt men inom några områden behövs arbetet under en period intensifieras för att komma ikapp. Det gäller exempelvis räddningsnämndens tillsynsverksamhet och hälsoskyddstillsynen. Äldre och andra som löper förhöjd risk att drabbas av covid-19 har påtagligt påverkats av restriktioner och fysiskt avstånd till varandra. Det har påverkat den psykiska och fysiska hälsan, levnadsvanor och därmed den totala hälsan på både kort och lång sikt. En effekt av pandemin som ännu är oviss att se konsekvenserna av är i hur stor utsträckning Uppsalabornas beteenden och behov har förändrats.

Kommunfullmäktige har lämnat sammanlagt 63 uppdrag till bolag och nämnder. Det handlar om uppdrag i Mål och budget 2021 med plan för 2022-2023, kvarvarande uppdrag från tidigare års Mål och budget samt tillkommande uppdrag som lämnats vid sidan av Mål och budget. Av dessa uppdrag är 26 färdiga. 24 uppdrag pågår enligt plan, medan 13 inte går enligt plan. Sex av inriktningsmålen har bedömts vara i hög grad uppfyllda vid årets slut. De är inriktningsmål 1 Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi, 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete, inriktningsmål 6 Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande, inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet, inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället och inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala. Resterande tre inriktningsmål bedöms vara delvis uppfyllda vid årets slut.

Balanskravsresultat

Enligt kommunallagen ska en kommun ha en god ekonomisk hushållning och en lagstadgad del i detta är att det ska finnas en balans mellan intäkter och kostnader. En kommun som redovisar ett negativt balanskravsresultat ska redovisa en plan för återställande av eget kapital inom en period av tre år om inte underskottet kan motiveras med synnerliga skäl. Detta är ett minimikrav för att säkerställa god ekonomisk hushållning. Vid beräkning av ett balanskravsresultat rensas redovisat resultat för de poster som inte är en del i den ordinarie verksamheten såsom

realisationsvinster på anläggningstillgångar och eventuella orealiserade förluster på värdepapper.

Tabell 2. Balanskravsutredning

Balanskravsutredning			
Belopp i miljoner kronor	2019	2020	2021
Årets resultat enligt resultaträkningen	475	979	1 150
Realisationsvinst vid avyttring av anläggningstillgångar	-143	-14	-27
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet			
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-	-	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-	-	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	332	965	1 123
Synnerliga skäl			
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-	-660	
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	-	-	
Balanskravsresultat	332	305	1 123

Efter justering för realisationsvinster från försäljning av anläggningstillgångar uppgick 2021 års balanskravsresultat till 1 123 miljoner kronor, vilket visar att Uppsala kommun med god marginal uppfyller det lagstadgade resultatmålet för ekonomi i balans.

Väsentliga personalförhållanden

Jämställt och hållbart arbetsliv

Det har inte skett några omfattande förändringar i kommunens totala personalstruktur jämfört med 2020. Antalet tillsvidareanställda medarbetare har fortsatt att öka med ungefär samma antal som mellan åren 2019 och 2020. I slutet av 2021 var 13 217 personer tillsvidareanställda inom kommunen.

Det finns fortfarande strukturella skillnader mellan män och kvinnor. Kvinnor är fortfarande starkt överrepresenterade inom administration, vård och omsorg, socialt och kurativt arbete samt inom skol- och barnomsorgsarbete. Inom kultur och fritidsarbete samt teknikarbete råder en något jämnare könsfördelning. Teknikarbete är det enda verksamhetsområdet där män är överrepresenterade.

Fördelningen av kvinnor och män i chefsleden speglar fördelningen i verksamheten. Förändringen det senaste året är marginell med en svagt negativ trend. Andelen kvinnor på mellanchefernsnivå svarar något sämre mot fördelningen mellan män och kvinnor sett till den totala fördelningen mellan könen bland tillsvidareanställda. I traditionellt kvinnodominerade yrken tenderar chefstätheten att vara lägre, vilket även gäller för Uppsala kommun.

Uttag av fyllnadstid och overtidsersättning har ökat jämfört med föregående år. Detta bedöms vara en normal variation på grund av pandemins utveckling och svängningar som medfört en fortsatt hög korttidssjukfrånvaro och hög arbetsbelastning i vissa verksamheter under delar av året.

Antal medarbetare i bolagen var i medeltal 1158 personer under 2021. En ökning jämfört med föregående år som till viss del beror på organisationsförändringar inom koncernen. Det har inte skett några omfattande förändringar i bolagens personalstruktur jämfört med 2020. Andelen kvinnliga anställda i bolagen (42,6 procent) är något mindre än andelen anställda män (57,4 procent).

Allmän personalstatistik	2017	2018	2019	2020	2021
Antal tillsvidareanställda medarbetare	11 672	12 332	12 652	12 955	13 217
Tillsvidareanställningar omräknat till heltider	11 203	11 959	12 298	12 615	12 890
Visstidsanställningar omräknat till heltider	1 344	1 731	1 356	1 238	1 328
Timavlönades arbetade timmar omräknat till heltider	1 249	1 319	1 471	1 399	1 322
Övertidsuttag omräknat till heltider	54	70	49	46	79
Fyllnadstidsuttag omräknat till heltider	56	57	50	40	64
Genomsnittlig ålder för tillsvidareanställda	45,9	45,7	45,6	45,5	45,4
Andel kvinnor tillsvidareanställda Uppsala kommun (%)	74,1	73,4	72,8	72,4	72,1
Andel män tillsvidareanställda Uppsala kommun (%)	25,9	26,6	27,2	27,6	27,9
Genomsnittligt antal anställda inom Stadshuskoncernen	922	952	1 019	1 010	1 158
Andel kvinnor Stadshuskoncernen (%)	44,8	44,3	44,4	45,5	42,6
Andel män Stadshuskoncernen (%)	55,2	55,7	55,6	54,5	57,4

Tabell 3. Allmän personalstatistik.

Sedan januari 2019 har alla tillsvidareanställda medarbetare i Uppsala kommun en heltidsanställning och alla nya medarbetare som får en tillsvidareanställning anställs på heltid. Detta gör att heltid som norm säkerställs framöver. Samtliga tillsvidareanställda har dock rätt att gå ner i tjänstgöringsgrad, något som infördes för att öka jämställdheten inom kommunen, främja hållbara anställningar och skapa förutsättningar för kompetensförsörjning i framtiden.

Heltid och deltid	2017	2018	2019	2020	2021
Andel deltidsanställda av tillsvidareanställda medarbetare	10,2	6,36	5,53	5,08	4,75
Andel deltidsanställda kvinnor av tillsvidareanställda medarbetare	8,7	4,79	3,99	3,52	3,19
Andel deltidsanställda män av tillsvidareanställda medarbetare	13,7	10,63	9,64	9,14	8,75

Tabell 4. Andel heltids och deltidsanställda.

Tillsvidareanställda medarbetare som fortfarande har en deltidsanställning ingår i de personalgrupper som undantagits från heltid som norm. Det handlar om personliga assistenter, skolläkare samt medarbetare som uppstår livränta, har partiell sjukersättning eller partiell tjänstepension.

Per den 31 december 2021 var den totala sjukfrånvaron 8,7 procent vilket är en ökning jämfört med föregående år vid samma tidpunkt. Ökningen bedöms vara en konsekvens av pågående pandemi som medför en generellt hög korttidssjukfrånvaro på grund av sjukdom och att medarbetare följer rekommendationer om att stanna hemma vid symptom.

Sjukfrånvaron för samtliga åldersgrupper har ökat jämfört med föregående år och mest inom åldersgruppen under 30 år. Jämfört med föregående år har sjukfrånvaron procentuellt sett ökat mer för män än för kvinnor. Dock har kvinnor fortsatt betydligt högre sjukfrånvaro jämfört med män och särskilt när det gäller långtidssjukfrånvaro. Det är en ihållande trend som inte har förändrats i kristid. Andelen medarbetare som har haft sex frånvarotillfällen eller fler på grund av sjukdom under de senaste 12 månaderna ligger fortfarande på en hög nivå (16 procent per den 31 december 2021) men har ändå minskat något jämfört med föregående år. En större andel kvinnor (18 procent) har haft upprepad korttidssjukfrånvaro jämfört med män (12 procent).

För kommunen som helhet är det korttidssjukfrånvaron som påverkats mest under pandemin medan långtidssjukfrånvaron hittills visat en mindre påverkan. De nämnder som påverkats mest av förhöjd sjukfrånvaro under pandemin är de som bedriver egenregi som innebär nära vardaglig kontakt med kommuninvånare, brukare, förskolebarn och elever. Dessa är utbildningsnämnden, äldrenämnden, omsorgsnämnden, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och kulturnämnden. Övriga nämnder har en mer stabil trend med lägre sjukfrånvaro. Mönstret under pandemin följer alltså i stort sett normalläget, där egenregin har en långsiktig trend med högre sjukfrånvaro. Nämnder som under pandemin har kunnat tillämpa distansarbete klarar situationen bättre än nämnder där medarbetarna behöver vara på sina arbetsplatser.

Trots en högre sjukfrånvaro än normalt på grund av pandemin och ett tidvis ansträngt bemanningsläge bedömer nämnderna sammantaget ändå att verksamheten har kunnat bedrivas på en godtagbar nivå, även inom egenregin.

Per den 31 december 2021 var den totala sjukfrånvarotiden i bolagen 4,2 procent, vilket är en marginell minskning jämfört med föregående år vid samma tidpunkt. Sjukfrånvaron för både kvinnor och män i bolagen har minskat något jämfört med föregående år.

Sjukfrånvaro	2017	2018	2019	2020	2021
Total sjukfrånvarotid	6,9	6,3	6,4	7,7	8,7
Långtidssjukfrånvaro (>59 dagar) av total sjukfrånvarotid	55,8	42,7	-	45,8	40,0
Sjukfrånvaro kvinnor	7,8	7,1	7,2	8,5	9,4
Sjukfrånvaro män	4,5	4,2	4,3	5,6	7,1
Sjukfrånvaro åldersgrupp <30 år	5,6	5,3	5,5	7	8,5
Sjukfrånvaro åldersgrupp 30–49 år	6,1	6	6,1	7,2	8,3
Sjukfrånvaro åldersgrupp >49 år	8,4	7,1	7,1	8,5	9,3
Total sjukfrånvarotid, Stadshuskoncernen	4,2	3,9	4,6	4,5	4,2
Sjukfrånvaro kvinnor, Stadshuskoncernen	4,5	4,5	5,5	4,5	4,3
Sjukfrånvaro män, Stadshuskoncernen	3,9	3,5	3,9	4,5	4,2

Arbetet med korttidssjukfrånvaro skiljer sig åt mellan nämnderna men det finns en medvetenhet och arbetet med att fånga upp tidiga signaler på ohälsa fortsätter. Flera nämnder och bolag arbetar systematiskt för att minska korttidssjukfrånvaron, bland annat genom tidiga omtankessamtal. Kommunens sjuktal visar att kvinnodominerade arbetsplatser procentuellt sett har högre sjukfrånvaro än mansdominerade arbetsplatser.

Rehabiliteringsutbildningen för chefer har även under 2021 genomförts digitalt på grund av pandemin. Utbildningen syftar till att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i rehabiliteringsärenden. Genom utbildningen får cheferna verktyg, stöd och förutsättningar för att arbeta med sjukskrivna medarbetare.

I samverkan med Försäkringskassan arbetar Uppsala kommun aktivt med riktade insatser till medarbetare som varit frånvarande på grund av sjukdom i två år eller mer. Detta arbetssätt ger en snabbare och mer effektiv hantering av rehabiliteringsärenden med långtidssjukskrivna medarbetare.

Projektet som har prövat metodiker för att tidigt fånga in medarbetare med psykisk ohälsa och minska korttidssjukfrånvaron avslutades vid årsskiftet 2020/2021. Ett exempel på arbetssätt som prövats med goda resultat är förstärkta omtankesamtal. Som en del i det förebyggande arbetet har metoden fortsatt att tillämpas och ett 70-tal

medarbetare har haft förstärkta omtankesamtal under det senaste året. Ambitionen är att metoder och arbetsätt som visat sig vara framgångsrika ska implementeras i ordinarie ledningssystem när pandemin är över.

Antal rapporterade ärenden om tillbud och arbetsskador har ökat jämfört med föregående år. Ökningen är fördelad över hela Uppsala kommun men utbildningsnämnden står för drygt hälften av de rapporterade incidenterna (59 procent). Andel avslutade ärenden har ökat jämfört med föregående år, från 40 procent till 55 procent.

Andelen medarbetare som använder kommunens friskvårdsbidrag har ökat något jämfört med föregående år. Drygt 69 procent av de anställda som är berättigade har använt sitt bidrag i år jämfört med 2020 då nyttjandegraden var 66 procent. Andelen kvinnor som använt sitt bidrag har ökat något, från 69 procent till 72 procent. Även andelen män som har använt sitt bidrag har ökat jämfört med föregående år, från 58 procent till 62 procent.

Kompetensförsörjning

Kommunen arbetar aktivt med kompetensförsörjning på strategisk, taktisk och operativ nivå. Kommungemensam styrning och metodik för kompetensförsörjningsplanering som en del av verksamhetsplaneringen är under införande. Under året har Uppsala kommun genomfört ett antal kompetensutvecklingsinsatser med hjälp av medel från Omställningsfonden.

Under året har kommunens arbete med kompetensförsörjning anpassats efter rådande förutsättningar utifrån pandemin och åtgärder har vidtagits för att klara händelsestyrda kompetensbehov, till exempel vid hög frånvaro. Att möta upp verksamhetens behov av vikarier har inneburit stora utmaningar när efterfrågan har överskridit tillgången. Vikarieförmedlingen har därför fokuserat på att ha en pågående rekrytering av nya vikarier då verksamheternas behov stadigt har ökat. Brist på kompetens har blivit alltmer kännbart i vissa verksamheter och det finns en ökad efterfrågan av stöd i bemanning av verksamheterna för att klara grunduppdraget.

Det finns fortsatt stora kompetensförsörjningsutmaningar inom vissa yrkesgrupper där behoven av rekrytering är stora de kommande åren. Den demografiska utvecklingen, med en växande andel unga och äldre, innebär att allt färre människor i yrkesarbetande åldrar ska försörja allt fler som inte arbetar. För de kommunala verksamheterna innebär den demografiska utvecklingen att efterfrågan av medarbetare till de brukar- och elevnära verksamheterna (förskola, skola samt vård och omsorg) kommer att öka. Brist på kompetens har blivit alltmer kännbart i vissa verksamheter och det finns en ökad efterfrågan av stöd i bemanning av verksamheterna för att klara grunduppdraget.

Framöver väntas ett underskott på kompetenser inom vissa yrkeskategorier, som till exempel undersköterskor, sjuksköterskor och socionomer. I berörda nämnder som har svårt att rekrytera och/eller behålla kompetens över tid sker riktade satsningar, samarbeten i länet och kompetensutveckling av medarbetare för att förbättra kompetensförsörjningen. Kommunstyrelsen bidrar med att stötta kärnverksamheten i nämndöverskridande, gemensamma åtgärder riktat till svårrekryterade och prioriterade yrkesgrupper, till exempel genom att förbättra rekryteringsprocessen.

Anställningsgarantin för nyutbildade barnskötare och undersköterskor upphörde i mars 2020. Kommunen kommer dock att ha ett fortsatt inflöde av studerande som

omfattas av garantin under ytterligare ett år framåt. Detta är något som gynnar kompetensförsörjningen inom berörda verksamheter.

Under perioden 2022 till 2024 beräknas cirka sex procent av cheferna som var anställda den 31 december 2021 gå i pension. 2025 till 2027 ser andelen ut att bli något högre, men den långsiktiga prognosen är osäker på grund av övrig personalrörlighet. Rekrytering kommer inte lösa hela ersättningsbehovet. Arbetet med att engagera, utveckla och behålla chefer kommer därför att bli allt viktigare de närmsta åren.

Under året har arbetet med chefs- och ledarutveckling fortsatt, bland annat i form av utbildningar, nätverk och mentorskap. Under 2021 genomfördes andra omgången av Ledarlabbet (Uppsala kommuns program för framtida ledare). Syftet är att bidra till arbetet med långsiktig ledarförsörjning och ta vara på framtidens ledare. Kommunen är fortsatt delaktig och drivande i C4-nätverket för erfarna chefer med deltagare från kommunen, regionen, universitetet och näringslivet. Kommunkoncernen bidrar som utvecklare av programmet och tillhandahåller flest resurser i utvecklingsarbete och administration.

Under 2021 har Uppsala kommun publicerat 1 712 rekryteringsannonser. Antalet ansökningar har uppgått till cirka 60 900, vilket ger ett snitt på cirka 36 ansökningar per annons. Det innebär att det har varit något färre sökanden per annons jämfört med föregående år.

Stödet till chefer i rekryteringsprocessen har utökats genom digitalisering av kravprofil och annonsunderlag samt att kandidatupplevelsen undersöks systematiskt. Med mer tilltalande annonser är förhoppningen att fler kvalificerade kandidater söker de lediga tjänsterna. Under hösten har framtagande av en digital introduktion för medarbetare och chefer påbörjats. Syftet är att på ett enhetligt sätt nå ut till både medarbetare och chefer som är i introduktionsfas.

I dagsläget är drygt 13 procent av kommunens medarbetare 60 år eller äldre. Under perioden 2022 till 2024 förväntas cirka 250 och 300 avgångar per år, förutsatt att dessa lämnar arbetet vid 65 års ålder. Högst andel pensionsavgångar fram till 2024 finns inom administrativt arbete och teknikarbete. Under perioden 2025 – 2027 är prognosen att antalet avgångar per år ökar något. I arbetet med att göra Uppsala kommun till en mer attraktiv arbetsgivare för anställda och arbetssökande 60+ erbjuder kommunen lägre tjänstgöringsgrad utan påverkan på pensionsrätten. Därtill möjliggör vikarieförmedlingen flexibla timanställningar mot några av kommunens kärnverksamheter, i första hand inom förskola, grundskola och bibliotek.

Systematiskt arbetsmiljöarbete

Nämndernas systematiska arbetsmiljöarbete är tillfredsställande, vilket är en väsentlig faktor för att vara en attraktiv arbetsplats. Arbetsmiljöverket genomförde under 2021 en stor nationell tillsyn om systematiskt arbetsmiljöarbete i politiskt styrda organisationer, som stärker den samlade bedömningen. Det krav som ställs på kommunen efter inspektion är att fortsätta förbättra rapporteringen av incidenter och tillbud, vilket redan är ett påbörjat arbete sedan några år tillbaka. I övrigt förbättras processerna för det systematiska arbetsmiljöarbetet, bland annat med ett digitalt uppföljningssystem som börjat införas under 2021 och metodförbättringar inom olika delprocesser. Pandemin har snabbat på utvecklingen mot att digitalisering och distansarbete sannolikt kommer bli stadigvarande inslag i arbetslivet, vilket påverkar processutvecklingens inriktning och innehåll.

Lönebildning

Lönebildningen har fortsatt att präglas av den utdragna avtalsrörelsen 2020 till följd av den pågående pandemin. Flera kollektivavtal (HÖK) skulle omförhandlas under våren men pandemin medförde att avtalsförhandlingarna sköts fram till hösten 2020. Det resulterade i att löneöversyn 2020 och 2021 delvis genomfördes parallellt samt att de avslutades samma år. Löneöversyn 2020 avslutades i mars och löneöversyn 2021 avslutades i juni. Uppsala kommun tillhör en av de kommuner, bland R9-kommunerna, som har haft minst skillnad i medianlön mellan kvinnor och män. R9-kommunernas medianlöner för 2021 är inte framtagna än, men redovisas i kommande delårsbokslut. I Uppsala kommun pågår ett arbete med en ny arbetsvärdering att ligga till grund för kommande lönekartläggningar. Arbetet med att nå jämställda löner fortgår.

Effekter av pandemin

Ungefär tio procent av kommunens medarbetare har under pandemin ställt om till att arbeta på distans. I och med utvecklingen som skett är det inte rimligt att tro att medarbetarna kommer att återgå fullt ut till arbetslivet som det såg ut före pandemin. En utmaning på kort sikt blir att planera för en ordnad och succesiv återgång, med möjlighet att hitta en balans mellan närvaro på arbetsplatsen och fortsatt arbete på distans. En aktuell utmaning blir också att säkra utformning och kvalitet av hybrida mötesformer. En utmaning på längre sikt kan bli om förväntningar på flexibiliteten i arbetslivet gällande när, var och hur arbete kan utföras inte går ihop med vad som behövs för att säkra verksamhetens behov och leveranser.

Hur brukarnära verksamhet bör och kan utformas vad gäller organisation, anställningsformer, arbetsmiljö och villkor i övrigt kommer också vara en fråga som behöver analyseras med hänsyn till lärdomar från pandemin.

De eventuella långsiktiga förändringar som pandemin kommer ställa på kommunen som arbetsgivare och hur arbetet med bemanning, arbetsmiljö, ledarskap och kompetensförsörjning ska bedrivas är svåra att bedöma. Sannolikt kommer flera processområden påverkas.

Förväntad utveckling

En viktig utgångspunkt för den kommungemensamma omvärldsanalysen är verksamheternas egna beskrivningar av hur förändringar i omvärlden påverkar verksamheten. Här beskrivs sju regionala trender som bedöms ha stor påverkan på Uppsalas förutsättningar att utvecklas till en socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbar kommun med omkring 320 000 invånare år 2050. Läget är fortfarande påverkat av pandemin och de restriktioner som infördes till följd av den. Framför allt präglas dock situationen i skrivande stund av den ryska invasionen av Ukraina. Det är omöjligt att förutspå hur situationen kommer att utvecklas, men över en miljon människor är på flykt i EU. Det är sannolikt att flyktingar kommer också till Sverige och Uppsala.

Covid-19

Livsvillkoren och livssituationen för de boende i Uppsala har påverkats starkt av pandemin och de restriktioner som införts för att hantera sjukdomen. Näringslivet och arbetsmarknaden har påverkats av konjunkturedgång, förändrade

konsumtionsmönster och problem i produktions- och leveranskedjor, bland annat. För att hantera pandemins efterverkningar behöver Uppsala kommun god förmåga att:

- kompensera för uteblivna eller försämrade tjänster
- möta ökad efterfrågan och nya målgrupper
- ta tillvara positiva erfarenheter och förfina nya lösningar.

Sju regionala trender med påverkan på kommunens verksamheter

Ökad polarisering

Det finns tendenser att tilliten till medmänniskor och till samhällets institutioner minskar och att fler anser att Sverige är på väg i fel riktning. Kommunen kan stärka invånarnas förtroende och demokratins legitimitet genom att säkra god tillgång till information och öppenhet kring beslut och prioriteringar. Tydlig och saklig kommunikation samt god tillgänglighet såväl fysiskt som digitalt behövs för att främja invånarnas delaktighet och hantera åsiktpolarisering eller desinformation. Det behövs beredskap för en höjd konfliktnivå under valåret.

Kommunens resurser ska användas på sätt som stärker förutsättningarna för en ökad samhörighet och jämlika levnadsvillkor. I planering och placering av verksamheter behöver deras potential att underlätta möten mellan olika samhällsgrupper prioriteras. Kommunen behöver fortsätta att utveckla den lokala demokratin och samverka mellan kommun, föreningsliv och näringsliv. Samordnade insatser mellan polis, socialtjänst och kultur- och fritidsverksamhet behövs för att undvika att ungdomar hamnar i en kriminell livsstil.

Ökat fokus på jämlika livsvillkor och minskad utsatthet

Det finns stora skillnader i livsvillkor mellan Uppsalas invånare och vissa, särskilt utrikes födda kvinnor, äldre, personer med kort utbildning eller personer med funktionsnedsättning, har det mycket svårt att ta sig in på arbetsmarknaden. Det behövs beredskap för att möta en ökande långtidsarbetslöshet. Alltför många unga saknar gymnasieutbildning och får därmed svårare att etablera sig på arbetsmarknaden och ökad risk att hamna i utanförskap och kriminalitet.

Många lider av lättare eller allvarlig psykisk ohälsa. Kommunens förebyggande och folkhälsofrämjande arbete bör utvecklas i samverkan med region Uppsala och civilsamhället. Både som arbetsgivare och välfärdsleverantör bör kommunen arbeta för att tidigt identifiera behoven och ge extra stöd till utsatta grupper.

På bostadsmarknaden finns en obalans mellan hushållens ekonomiska förutsättningar och prisbilden i bostadsutbudet i kommunen. Den socioekonomiska boendesegregationen i Uppsala behöver minska.

Förändrad befolkningsstruktur och förändrade kompetensbehov

Uppsalas befolkning växer och det blir ett större antal äldre (80+). God ekonomisk hushållning, miljömässigt hållbara val, säkrad vatten- och elförsörjning, stärkt fokus på näringslivstillväxt samt planering och samverkan behövs för en långsiktigt hållbar samhällsbyggnad för Uppsalas växande befolkning.

För att möta behoven och fortsatt tillhandahålla välfärdstjänster som är resurseffektiva och har hög kvalitet behöver kommunen dra nytta av innovationer, digitalisering, införandet av välfärdsteknik och en ökad samverkan såväl inom kommunkoncernen som med externa aktörer. Den ökade efterfrågan medför utmaningar för kompetensförsörjningen men innebär också en möjlighet för grupper med svag arbetsmarknadsanknytning att etablera sig på arbetsmarknaden. Vuxenutbildning, arbetsmarknadsanställningar och integrerade språk- och yrkesutbildningar är viktiga prioriteringar både för kommunens kompetensförsörjning och för Uppsala i stort.

Ökad mångfald och förändrade livsmönster

Möjligheterna att bo, verka och leva såväl på landsbygden som i de prioriterade tätorterna och i olika delar av staden behöver utvecklas utifrån platsspecifika förutsättningar. Goda kommunikationer lokalt och regionalt är viktigt för Uppsalas attraktivitet. Fysiska och digitala miljöer, färdmedel, bostäder, verksamheter och aktiviteter behöver utformas med hänsyn till äldres behov och perspektiv.

Beteenden och efterfrågan på utrymmen och lägen för såväl bostäder som verksamhetslokaler ändrades i och med pandemin. Kommunen behöver i sin planering och förvaltning säkerställa en klimatpositiv, energieffektiv och hållbart bebyggd miljö med en hög grad av flexibilitet i förhållande till framtida behov, inte minst för näringslivet. Gäller även vid underhåll av befintliga fastigheter och lokaler.

Digitalisering, digital säkerhet och delaktighet

För att nyttja digitaliseringens möjligheter krävs att kommunen tar ett strategiskt och koncernövergripande helhetsgrepp och hanterar de juridiska aspekterna. Den digitala infrastrukturen behöver stärkas med målsättningen att information från olika system ska kunna användas i övergripande statistiksystem för styrning och ledning. För datadrivet beslutsfattande behöver kommunen fortsätta digitalisera sina processer, kvalitetssäkra och systematisera informationsförvaltningen. Avancerad brottslighet, inklusive välfärdsbrottslighet, och ökad teknisk sårbarhet behöver mötas genom ökad samverkan på lokal, nationell och internationell nivå och att säkra nödvändig kompetens.

Digitalisering medför en risk för bristande tillgänglighet, särskilt för vissa grupper. Kommunen behöver främja digital delaktighet för alla samhällsgrupper och samtidigt skapa alternativ för dem som inte tar del av digitalisering och ny teknik.

Internationalisering och global rörlighet

Det behövs kontinuerlig beredskap för att de ekonomiska förutsättningarna eller migrationsmönstren kan förändras. Kommunen behöver ha överblick över hur kommunala verksamheter kan påverkas av oförutsedda förändringar i invånarnas ekonomiska situation eller i befolkningens sammansättning på grund av migration. För att stärka säkerheten i den lokala miljön och i kommunens egna verksamheter, garantera vatten- och elförsörjningen samt ha beredskap för nya hälsorisker är stärkt tillsyn, krisberedskap och strategier för IT-säkerhet och digital trygghet viktiga verktyg. Ett utvecklat arbete med kontinuitetshantering behövs i såväl kommunens egna som externa verksamheter.

Miljö- och klimatförändringar

Kommunen behöver möta klimatförändringarna genom förebyggande åtgärder och bygga beredskap för att bedriva verksamhet under extrema väderförhållanden. För att minska Uppsalas klimatpåverkan och hantera klimatförändringar behöver bebyggelsestrukturen, de samhällstekniska systemen samt vatten- och livsmedelsförsörjningen anpassas. Kommunen behöver prioritera systemskiften och åtgärder inom områden med stor klimatpåverkan som energiförsörjningen, transporter, arbetsmaskinsanvändning, materialval inom bygg- och anläggning samt fossil plast. Miljöaspekter av samhällsbyggnadsprocesser måste utvärderas mer genom tidiga risk- och konsekvensanalyser. Kommunens upphandling, fysiska planering och infrastruktur behöver utvecklas och samarbetet mellan kommunens verksamheter öka.

Utmaningar kommande år

Den pågående pandemin har under året haft stor påverkan på kommunen. Särskilt tydlig har påverkan varit för kommunens bolag med koppling till besöksnäringen har haft betydande intäktstapp vilket har fortsatt under de inledande månaderna 2022.

Folkhälsomyndigheten bedömer emellertid att smittspridningen ska fortsätta minska snabbt, för att sedan stabilisera sig på låga nivåer fram till sommaren 2022. Även om smittan skulle öka igen anses det osannolikt att många skulle drabbas av svår sjukdom eftersom många är vaccinerade och har haft infektionen. Pandemin har inneburit stora omställningar och krävt ändrade prioriteringar och förändrade arbetsätt. En återgång till normalläge kan också innebära en utmaning när verksamheterna ska möta uppskjutna behov men även förändrade behov och preferenser.

Det snabbt försämrade säkerhetsläget i Europa bidrar till osäkerheterna kring den ekonomiska utvecklingen. De omedelbara globala konsekvenserna kan bli högre inflation, lägre tillväxt och störningar på finansmarknaderna till följd av sanktionerna mot Ryssland. Därtill är det troligt att EU kommer ta emot många flyktingar till följd av Rysslands invasion av Ukraina.

I ett längre perspektiv förblir de demografiska behoven, tryggheten i samhället och att Uppsala ska växa hållbart de viktigaste utmaningarna som kommunen står inför. För att klara välfärdsuppdraget och samtidigt finansiera en betydande del av investeringarna och samhällsbygget behöver kommunen fortsätta att sänka sina kostnader, bland annat med hjälp av förändrade arbetsätt och ny teknik.

Förändrade demografiska behov, högre takt i digitalisering och ökat förändringstryck medför också förändrade arbetsuppgifter och förändrade kompetenskrav. Därför krävs ett mer systematiskt arbete med att identifiera, planera och säkerställa att medarbetarnas kompetens används på rätt sätt. En utmaning är att avsätta den tid som krävs för att kompetens och arbetsätt ska utvecklas i takt med verksamhetens behov. Därför är det viktigt att fortsätta stödja medarbetarnas utveckling och ta tillvara den kompetenspotential som de besitter. Det kommunala uppdraget kommer inte att bli mindre eller enklare, utan snarare växa och ständigt förändras.

Chefsförsörjning är en utmaning. Arbetsbelastningen upplevs generellt som hög och chefer bedömer att de har svårt att hinna med sitt chefs- och ledaruppdrag inom ordinarie arbetstid. Omvärldsanalyser pekar på att chefskapet kommer att bli en allt mindre attraktiv yrkesroll om förutsättningarna inte förändras mot att innehålla mer ledarskap och mindre administrativa göromål. Arbetet med att engagera, utveckla och

behålla chefer samt fortsätta stärka ledarskapet kommer därför att bli allt viktigare de närmaste åren.

Kommunfullmäktiges inriktningsmål och uppdrag

Målsättningar för verksamheten

Mål och budget 2021–2023 har sammanlagt nio inriktningsmål och 21 uppdrag. Till inriktningsmål 9 finns två gemensamma nämnd-/bolagsmål. De följs upp i uppföljningen men ingår inte i statistiken som redovisas nedan. Därutöver finns det 14 uppdrag från tidigare Mål och budget och 28 uppdrag som kommunfullmäktige lämnat till nämnder och bolagsstyrelser vid sidan av Mål och budget.

Bedömningen av måluppfyllnaden baseras på nämndernas och bolagens rapportering på uppdragen och deras bedömning av måluppfyllnad.

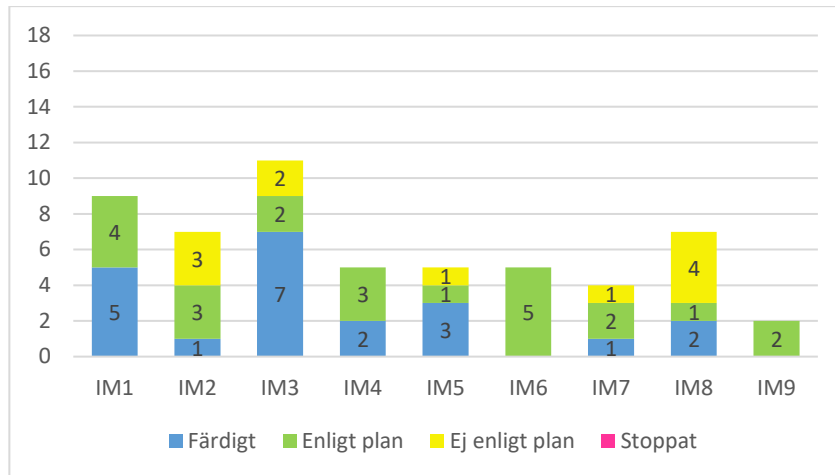
Rapporteringen av arbetet med kommunfullmäktiges uppdrag sammanfattas i de diagram som följer. Diagrammen visar uppdragen enligt följande:

- Samtliga uppdrag till nämnder och styrelser kopplade till inriktningsmålen
- Uppdrag som ingår i Mål och budget 2021–2023
- Kvarvarande uppdrag från tidigare år
- Tillkommande uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige vid sidan av Mål och budget.

Året har präglats av den pågående pandemin, vaccinationsgraden och anpassningar efter gällande rekommendationer. Delar av kommunkoncernen har gjort omprioriteringar inom löpande verksamhet och bland uppdragen från kommunfullmäktige. De nya arbetssätt, mötesformer och den digitaliseringsutveckling som år 2020 lade grunden för har använts för att säkra verksamheternas arbete.

Samtliga uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser

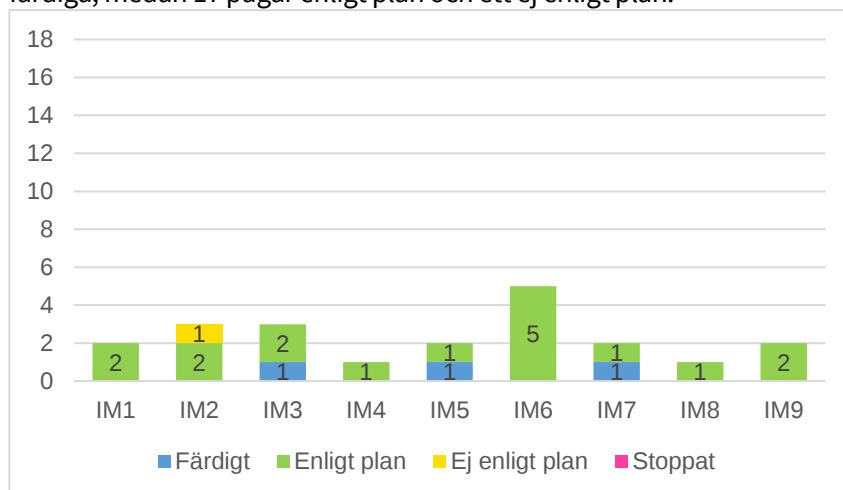
Kommunfullmäktige har lämnat sammanlagt 63 uppdrag till bolag och nämnder. Det handlar om uppdrag i Mål och budget 2021 med plan för 2022–2023, kvarvarande uppdrag från tidigare års Mål och budget samt tillkommande uppdrag som lämnats vid sidan av Mål och budget. Av dessa uppdrag är 26 färdiga. 24 uppdrag pågår enligt plan, medan 13 inte går enligt plan. Följande diagram ger en överblick över uppdragens status och visar hur uppdragen fördelas mellan inriktningsmål. Tre av de äldsta kvarvarande uppdragen och fem av de äldsta tillkommande uppdragen är inte fördelade på inriktningsmål och ingår inte i det här diagrammet, men finns med i diagrammet över kvarvarande respektive tillkommande uppdrag.

Figur 7. Diagram över status för det totala antalet uppdrag fördelade på inriktningsmål.

Uppdrag som ingår i Mål och budget 2021–2023

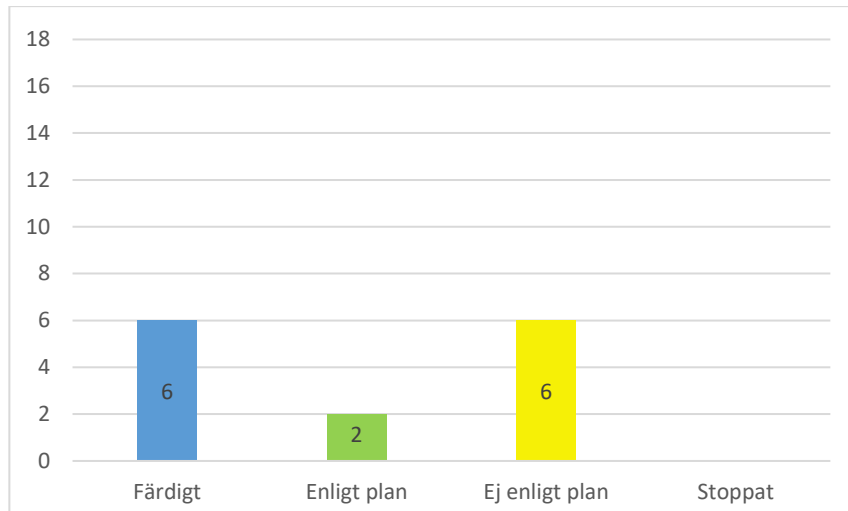
Kommunfullmäktige har lämnat sammanlagt 21 uppdrag till nämnder och bolagsstyrelser i Mål och budget 2021 med plan för 2022–2023. Av dessa uppdrag är tre färdiga, medan 17 pågår enligt plan och ett ej enligt plan.

Figur 8. Diagram över status för uppdragen i Mål och budget 2021–2023 fördelade på inriktningsmål.

Kvarvarande uppdrag från tidigare år

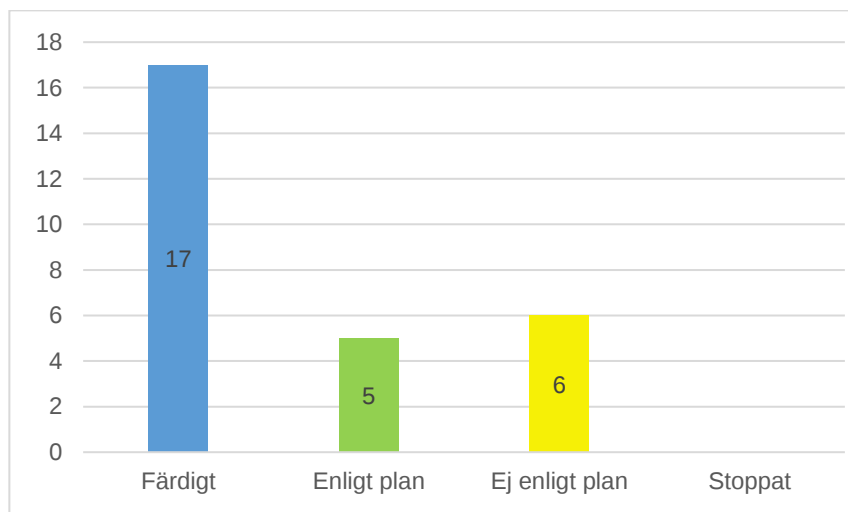
Av de 14 uppdrag som är aktuella från tidigare Mål och budget har sex blivit färdiga under året, två går enligt plan, medan sex inte går enligt plan.

Figur 9. Diagram över status för kvarvarande uppdrag från tidigare år.

Tillkommande uppdrag som beslutats av kommunfullmäktige vid sidan av Mål och budget.

Av de 28 uppdrag som fullmäktige beslutat om vid sidan av Mål och budget har 17 blivit färdiga under året, fem pågår enligt plan, medan sex inte går enligt plan.

Figur 10. Diagram över status för tillkommande uppdrag.

Läsanvisning för redovisningar av mål och uppdrag

Nedan redovisas en redogörelse för varje inriktningsmål. För varje inriktningsmål finns uppdrag och indikatorer. Bedömningen av kommunkoncernens måluppfyllnad baseras på nämndernas och bolagsstyrelsernas måluppfyllnad och rapportering på uppdrag, grunduppdrag och indikatorer. I bilaga 1 finns en redovisning av vart och ett av kommunfullmäktiges uppdrag.

För bedömningen av måluppfyllnad används något av följande:

Bedömning	Vad bedömningen avser
Helt uppfyllt 	Kommunens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet.
I hög grad uppfyllt 	Kommunens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet
Delvis uppfyllt 	Kommunens verksamhet bidrar delvis till måluppfyllelse.

Tabell 5. Bedömningsgrader av måluppfyllnad.

I bedömningen av status för uppdragen används följande färger:

	Blått	Uppdraget är färdigt
	Grönt	Arbetet med uppdraget pågår enligt plan
	Gult	Arbetet med uppdraget är försenat, det vill säga inte påbörjat eller löper inte enligt plan
	Rosa	Uppdraget genomförs inte

Tabell 6. Alternativ för statusbedömning av uppdrag.

Inriktningsmål 1 Uppsala ska ha en jämställd och hållbar ekonomi

Inriktningsmålet knyter an till flera globala hållbarhetsmål i FN:s Agenda 2030. Kommunen ska verka för att kommunorganisationens ekonomi sköts på ett ansvarsfullt sätt och för en god ekonomisk tillväxt i samhället. Kostnader för dagens välfärd ska inte föras över på kommande generationer. Kloka investeringar idag ska ge förbättrade livsmöjligheter i framtiden. Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ges lika möjligheter att själva forma sina liv och bidra till näringslivets och samhällets utveckling. Det handlar om att ge kvinnor lika rätt till jämställd och rättvis fördelning av makt, inflytande och resurser i samhället. Kommunen är en stor köpare av varor och tjänster och ska bidra till en hållbar konsumtion och produktion. I det ingår att kommunen ska investera och konsumera på ett sätt som bidrar till att motverka klimatförändring.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Kommunen har en ekonomistyrning som även klarar en krissituation och som fortsätter att utveckla jämställdhetsperspektivet. Årets verksamhet förväntas förstärka kommunens ekonomiska ställning. Kommunen arbetar med att stärka förmågan till hållbar upphandling, förbättra företags servicen, öka samutnyttjandet av kommunens lokaler upphandling och jämställd fördelning av kommunens resurser.

God ekonomisk hushållning kräver en ansvarsfull resursanvändning, ett förhållningssätt som ska genomsyra kommunens verksamhet. Ansvarsfull resursanvändning innebär bland annat att kontinuerligt ta tillvara möjligheterna till både effektiviseringar och omprioriteringar och att varje generation ska finansiera sin egen välfärd. Ekonomisk hållbarhet förutsätter också ett framtidsperspektiv som skapar utrymme för investeringar.

Kommunkoncernens ekonomiska utfall och finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställde i Mål och budget 2021–2023 ett antal finansiella mål för att uppnå och upprätthålla god ekonomisk hushållning. Resultatet för kommunens verksamhet i förvaltningsform ska motsvara minst 2,0 procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Därtill ska soliditeten för kommunkoncernen, inklusive pensionsåtagandet, stärkas till intervallet 19–21 procent och kommunkoncernens låneskuld per invånare ska över tid inte öka med mer än fem procent årligen.

Tabell 7. Finansiella mål

Finansiella mål				
	Nuvärde	Jämförvärde	Målsättning	Trend
1.1 Ekonomiskt resultat som andel av skatter och kommunalekonomisk utjämning (%)	8,3	7,4	2,0	↗
1.2 Soliditet kommunkoncern, inklusive pensionsåtaganden (%)	27	25	19–21	↗
1.3 Låneskuld per invånare, tkr per invånare	74	74	Öka ≤ 5%	→

Årets resultat för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 1 150 miljoner kronor, motsvarande 8,3 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning. Justerat för jämförelsestörande poster, uppgick resultatet till 659 miljoner kronor, vilket motsvarar 4,7 procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Soliditeten för kommunkoncernen, inklusive pensionsåtagande, har förbättrats och uppgick till 27 (25) procent. Indikatorn soliditet visar betalningsförmågan på lång sikt och i kommunens soliditet ingår även den pensionsförpliktelse som ligger utanför kommunkoncernens balansräkning. De senaste årens höga resultat har stärkt det egna kapitalet och därigenom soliditeten.

Låneskulden per invånare har för de senaste tre åren ökat med 0,5 (1,7) procent årligen och uppgick per 31 december 2021 till 74 159 (74 196) kronor. Jämfört med föregående år har låneskulden per invånare minskat med 37 kronor, en utveckling som beror på årets starka resultat, intäkter från försäljning av exploateringsfastigheter samt lägre investeringsnivåer än förväntat.

Med undantag av socialnämnden, idrotts- och fritidsnämnden och gatu- och samhällsmiljönämnden redovisade nämnderna överskott och en ekonomi i balans. Socialnämnden har fortsatt utmaningar i form av ökade orosanmälningar och ökade behov av insatser inom barn- och ungdomsvården. Nämnden har vidtagit handlingsplaner för att bland annat uppnå rätt insats och omfattning i biståndsbedömningen, stabil och långsiktig kompetensförsörjning inom myndighetsförvaltningen samt att stärka uppföljning och analys av verksamheten. Underskottet inom idrotts- och fritidsnämnden är en konsekvens av pandemin och beror på bortfall i intäkter från uthyrning av idrottslokaler. Gatu- och samhällsmiljönämndens negativa resultat beror utrangeringar till följd av anpassning av anläggningsregistret till gällande avskrivningstider och till krav på spårbarhet avseende äldre anläggningar.

Samhällsrestriktionerna låg kvar under merparten av 2021 med en fortsatt påverkan på verksamheterna. Efterfrågan på de kommunala tjänsterna fortsatte att vara lägre än beräknat för flera verksamheter, bland annat förskolan, fritidshem och fritidsverksamheten samt inom vård och omsorg. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd, färdtjänst och bostadsanpassningar minskade medan kostnaderna för att hantera pandemin inom omsorgen var fortsatt höga under hela 2021.

En jämställd fördelning av kommunens resurser

En kommunövergripande lägesrapport sammanställs avseende hur nämndernas och bolagsstyrelsernas resurser kommer kvinnor och män till godo inom ramen för det årliga jämställdhetsbokslutet. Syftet är att analysera om kartläggningar av kommunkoncernens resursanvändning har bidragit till en önskad förflyttning inom kommunens jämställdhetsutmaningar. Resultatet redovisas i Jämställdhetsbokslut 2021.

Bostads- och lokalanskaffningsprocessen har utvecklats för att säkerställa en jämställd resursanvändning kopplat till fastighetsinvesteringar. Jämställdhet och andra sociala hållbarhetsaspekter beaktas i alla relevanta delar av processen, från utredning till beslut om åtgärder i lokalförsörjningsplaner och funktionsprogram.

Det är en jämn fördelning mellan kvinnor och män som har påbörjat en arbetsmarknadsanställning 2021. Andelen kvinnor med försörjningsstöd som har en aktiv arbetsmarknadsinsats har ökat. Även andelen kvinnor som övergått till arbete har ökat från föregående år. Särskilda satsningar genom bland annat projekt Heltidsplan har bidragit till att fler utrikes födda kvinnor har en heltidsplanering än tidigare år vilket kortar vägen till egen försörjning.

Kartläggningar utifrån ett jämställdhetsperspektiv pågår. Bland annat av fritidsverksamheten för barn och unga och av resurser till de kulturstöd som betalas ut

till externa parter. Arbete pågår med jämställt evenemangsstöd och marknadsföring till dam- och herridrott, och att aktivt värva idrottsevenemang med mål om jämställdhet i dam- och herridrott samt åldersklasser. En rutin för att ta fram exempelvis könsstatistik vid samrådsyttranden har tagits fram och använts vid bland annat detaljplaner för kvarteret Assar, Sagan, Sala Backe etapp 2, Seminariet och Ubbo.

Förbättrad företagservice och stöd för etablering

Efterfrågan på mark och lokaler överstiger utbudet i Uppsala kommun och är ett av de största tillväxthindren för företagen. För att underlätta för företag som vill växa eller etablera sig i Uppsala har en etableringsfunktion startats. Syftet är att koordinera kommunens arbete för att underlätta större företagsetableringar i kommunen. Funktionens fokus är att kommunen ska bli bättre förberedd att hantera företagens infrastrukturella krav på mark, va-lösningar och energibehov. Etableringsfunktionen har tagits emot mycket positivt av större företag, företagsparker och fastighetsägare. En markstrategi för näringslivet har även tagits fram för att långsiktigt stärka utvecklingen av mark för verksamheter.

Flera insatser görs för att förbättra kommunens företagservice. Under 2021 har cirka 90 företagsbesök med tjänstepersoner och förtroendevalda genomförts. En företagservicefunktion har startats som hanterar komplexa tillståndsfrågor som berör flera förvaltningar. Myndighetsbeslut har formulerats mer i klartext och innan beslut fattas förs dialog med företag i ökad grad för att öka förståelse och ge utrymme för justeringar. En utbildningssatsning har gjorts för att stärka kompetensen inom bemötande och service. Under året har cirka 250 tjänstepersoner tagit del av utbildningen. En pilotutbildning har även hållits i företagandets villkor.

Svenskt näringsliv redovisar varje år en ranking av företagsklimatet i Sveriges kommuner. I årets ranking hamnar Uppsala på plats 232 jämfört med plats 212 år 2020. Rankingens visar att brottslighet upplevs som ett växande problem för företagen och påverkar bilden av företagsklimatet.

Markförsäljning och ekonomistyrning av projekt

Under 2021 har fastighetsmarknaden i Uppsala varit stark och efterfrågan på småhus och större lägenheter har ökat. Därmed har även försäljningen av mark tagit fart. Kommunstyrelsen har bland annat sålt mark för lägenheter i Rosendal, mark för verksamheter i Östra Fyrislund och mark för småhustomter i Lindbacken.

Inom framför allt samhällsbyggnadsområdet bedrivs en stor del av verksamheten i form av projekt. Under 2021 har arbetet fortsatt med implementering och vidareutveckling av ett stödverktyg för projekt- och portföljstyrning. Verktyget är komplett att använda med alla funktioner förutom projektekonomi som lanseras andra kvartalet 2022. Syftet är att förbättra möjligheten till ekonomistyrning i enskilda projekt samt att säkerställa att den samlade projektportföljen av samhällsbyggnadsprojekt bidrar till en långsiktigt hållbar ekonomi för kommunen.

Samordnad hantering av lokaler och fastigheter

Behovet av nya lokaler och bostäder ökar i takt med att Uppsala växer och till följd av att nuvarande fastighetsbestånd är ålderstiget. En utmaning för lokalförsörjningen är att kostnaden för nyproduktion ökar kraftigt. För att inte riskera att lokalkostnaderna växer på bekostnad av verksamheternas grunduppdrag, blir det viktigt att hitta en balans mellan olika krav som kan påverka hyrorna, till exempel kopplat till gestaltning, miljö och markförhållanden.

Genom bättre samutnyttjande kan kommunens lokalförsörjning effektiviseras och bidra till lägre hyreskostnader för enskilda verksamheter. Möjligheten till samutnyttjande undersöks kontinuerligt vid förändrade lokalbehov. I arbetet med bostads- och lokalförsörjningsplanerna kartläggs möjligheterna till samlokalisering redan inför detaljplaneringen. Rutiner och principer för samutnyttjande tas nu fram.

Under 2021 har kopplingen mellan processerna för mål- och budget och lokalförsörjningsplanering stärkts. Analyser och underlag för investeringsbudgeten har utvecklats och förtydligats i den politiska investeringsberedningen. Inför 2022 stärks ekonomistyrningen ytterligare genom en utvecklad koncernövergripande investeringsberedning med fokus på analys och prioriteringsunderlag.

Den 1 september 2021 skedde verksamhetsöverlåtelse från kommunens verksamheter och berörda dotterbolag till Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. Inom kommunstyrelsen berördes verksamheten för fastighetsdrift och inom idrott – och fritidsnämnden ansvaret för verksamhetsdrift och bokning. Syftet med det nya fastighetsbolaget är att uppnå tydligare styrning, utökad samordning och större nytta för idrottsföreningsslivet.

Stärkt förmåga till hållbar upphandling

Hållbar upphandling är ett av de viktigaste verktygen för att genomföra den samhällsomställning som behövs för att nå Parisavtalet och Agenda 2030-målen. 2021 gavs ytterligare resurser till arbetet och stödet har ökat till beställare för att systematiskt ställa hållbarhetskrav i upphandlingar.

Kravställandet har utvecklats inom transporter, maskiner och entreprenader inklusive uppföljning. Under året har utvecklade miljökrav tagits fram inom entreprenader, transporter och drivmedel och tillämpats i utvalda upphandlingar. Krav på rätt till heltid har ställts i upphandling av ramavtal för lokalvård. Hållbarhetskraven i senaste upphandlingen av IT-produkter bidrar till att minska kommunens klimatavtryck genom ökad återanvändning och reparation av IT-produkter.

En utmaning är att många miljökrav kan vara kostnadsdrivande och att målkonflikter uppstår. Som stöd för verksamheten har därför en vägledning för hållbarhetskrav inom fastighet och entreprenad samt fordon och transporter tagits fram. Ett branschråd för sociala företag som främjar de sociala företagens förutsättningar att delta i kommunens upphandlingar har inrättats.

Inriktning mål 2 Uppsala ska vara tryggt och attraktivt att leva, verka och vistas i

Stärkt krisberedskap och trygghets- och säkerhetsfrågor bidrar till Agenda 2030:s mål om hållbara städer och samhällen, där bland annat reducering av katastrofrisk på alla nivåer är ett av delmålen. En del av att arbeta för fredliga och inkluderande samhällen handlar om att minska alla former av våld, särskilt dödligt våld. Näringslivet behöver ges goda villkor att bidra till en tillväxt som är ekonomiskt, socialt och ekologiskt hållbar över tid. Regeringens handlingsplan för genomförande av Agenda 2030 lyfter vikten av innovationssamarbete för genomförande av målen för hållbar utveckling. Kommunen behöver arbeta med innovationsutveckling och testbäddar i den egna verksamheten tillsammans med näringsliv och universitet för att nå målet om ett mer attraktivt Uppsala och Agenda 2030:s ambitioner. Flera innovations- och utvecklingsprojekt handlar om att utveckla den smarta staden och bidrar därför till att förstärka ekosystem och biologisk mångfald. Agenda 2030:s mål om ekosystem och biologisk mångfald handlar även om att stärka insatserna för att skydda och trygga världens kultur- och naturarv.

Inriktningmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Pandemin har påverkat verksamheternas förutsättningar att genomföra sina uppdrag och sin service. Besöksnäringen och verksamheter inom kultur, idrott och evenemang är några verksamheter som påverkas av de restriktioner som präglar hela uppföljningsperioden. Arbetet med krigsorganisation har fördröjts med anledning av pandemin, vilket gör att planering för civilt försvar och krigsplacering också har försenats.

Trygg och säker kommun

Uppsala ska upplevas som en trygg kommun att verka och leva i. Under året har allt fler insatser som bidrar till ökad trygghet genomförts i Uppsala kommun. Samverkan med andra berörda parter har varit ett viktigt arbete under året. Arbetsätt och förutsättningar för det gemensamma arbetet har utvecklats inom många olika delar av kommunen.

Under 2021 genomfördes en ny omgång av trygghetsundersökningen. Resultatet av enkäten visar på samband mellan trygghet och bostadens upplåtelseform, med större oro hos de som bor i hyresrätter. I områden med mer brott råder högre oro att utsättas för brott, med begränsad rörlighet som följd. Kvinnor begränsar sin rörlighet på grund av oro i större utsträckning än män.

Inom samhällsbyggnadsområdet stärks trygghetsarbetet inom olika områden och flera av kommunens pågående projekt omhändertar trygghetsfrågorna i sitt arbete. Områdesarbetet i Gränby/Kvarngärdet och Gottsunda/Valsätra är exempel på arbeten där trygghetsfrågan under året har fått ett tydligt genomslag. Under året startades Effektiv Samordning för Trygghet (EST) i Uppsala. Arbetet syftar till att på ett mer effektivt sätt arbeta med tryggheten och brottsligheten tillsammans med polisen, regionen och andra aktörer. Det är ett kunskapsbaserat arbetsätt som har fokus på barn och unga för att tidigt förebygga otrygga platser där ungdomar vistas. Ett nytt trygghetsverktyg används som ger underlag till veckolägesbilder och till att gemensamt sätta in rätt åtgärder både på kort och lång sikt.

Kommunen har under året ingått ett samarbetsavtal med stiftelsen Tryggare Sverige för att öka tryggheten och säkerheten i kommunens stadsutveckling. Stiftelsen arbetar med att stärka samhällets förmåga att hantera komplexa och svårlösta problem som

innefattar brott och otrygghet. Genom samarbetet med Tryggare Sverige kommer modellen BoTryggt 2030 användas som stöd för att bygga trygga bostäder och områden. Trygghet i Gränbyparken och utveckling av Gottsundaområdet är bland annat i fokus. Ett gemensamt nätverk med berörda fastighetsägare i Gränby sportfält har bildats för att tillsammans arbeta med trygghetsåtgärder i området.

En utvärdering av verksamheten med kommunala ordningsvakter har under året genomförts. Utvärderingen visar att kommunala ordningsvakter är ett positivt och i dagsläget nödvändigt inslag i Uppsalas gatubild. Utvärderingen visar även att en föråldrad lagstiftning och invecklat sätt att söka tillstånd för ordningsvakter har försvårat för kommunen.

Krisberedskap och civilt försvar

Under pandemin har kommunens förmåga att hantera en kris prövats skarpt. Kommunen har på många olika sätt fått hantera den kris som hela samhället nu har varit en del av under en längre tid. Förmågan att tillsammans med andra aktörer samordna informationen till allmänheten och att ta hjälp av civilsamhället under en kris har stärkts. Under året har kommunen exempelvis inrättat ett första kriskök och förberett ett nödlager för att kunna tillhandahålla måltider i kris över en längre tid.

Arbetet med krigsorganisation har fördröjts med anledning av pandemin, vilket gör att planering för civilt försvar och krigsplacering också har försenats. Arbetet med krisberedskap behöver fortsätta inom framför allt samhällsviktiga verksamheter och verksamheter som utgör ett stöd till dessa.

Trots den fortsatta pandemin har flera verksamheter kunnat genomföra utbildning och övningar inom krisberedskap och civilt försvar vilket har stärkt kommunens förmåga att hantera även eventuella framtida kriser. Kommunen har även deltagit i kärnkraftsövningen Falken i Hallands län som ett led i att kommunen under kommande år behöver bistå Länsstyrelsen i planering för en kärnteknisk olycka.

Uppsala kommun har under året fått ett stärkt säkerhetsskydd, bland annat genom flytten till nya stadshuset. Lösningar har införts för säkra digitala möten och e-underskrifter. I slutet av året driftsattes signalskyddssystemet SIGNE för att kunna dela säkerhetsskyddsklassificerad information i nivån begränsat hemlig. Signalskydd syftar till att skydda uppgifter som omfattas av sekretess och rör Sveriges säkerhet.

Förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet

Arbetet med att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet är fortsatt prioriterat. Kommunen samverkar inom kommunkoncernen och med civilsamhälle, näringsliv och myndigheter för att förebygga kriminalitet och normbrytande beteende med särskilt fokus på ungdomar och unga vuxna. Det handlar bland annat om att motverka välfärdsbrott, skapa tryggare fysiska miljöer och fokusera på barn och ungdomar som har riskbeteenden och socialt destruktiva mönster.

Under året har kommunen inrättat en avhopparverksamhet som riktar sig till personer som vill lämna en kriminell livsstil och en kriminell miljö. De individuella behoven som finns hos individen matchas med de olika typer av insatser. Under året har även nolltolerans mot brott och införandet av Group Violence Intervention (GVI) som arbetssätt har påbörjats och förstärker arbetet mot grovt våld ytterligare.

Arbetet med koordinatörer i skolan för ökad skolnärvaro har under året övergått från att ha varit ett projekt till att nu ingå i ordinarie verksamhet. En utvärdering som gjorts

visar att koordinatörerna gör skillnad för de elever som omfattas och flertalet av dessa återgår till mer skolgång.

En kraftsamling och samordning av insatser sker med stöd av handlingsplan för trygghet och säkerhet och handlingsplan för Gränby och Kvarngärdet. Kommunen kraftsamlar även i samverkansarbetet i Gottsunda/Valsätra samt genom samverkansöverenskommelsen med Polisen om medborgarlöftet för Uppsala resecentrum.

Kultur, idrott och digitala lösningar

Kommunen arbetar för att kulturen ska vara en viktig del av stads- och landsbygdsutveckling genom att främja tillgången till ytor för kulturverksamhet och utforma metoder för att göra invånarna mer delaktiga i kulturplaneringen. Kultur- och kulturmiljöfrågor lyfts mer tydligt i arbetet med revideringen av översiktsplanen och ingår som viktiga delar bland annat i den fördjupade översiktsplanen för de sydöstra stadsdelarna. Kommunen har under året arbetat med ansökan om europeiskt kulturhuvudstadsår 2029 samt bo- och samhällsbyggnadsexpo inom ramen för Plusstadskonceptet. Initiativen stödjer varandra och visar på hur kultur kan vara en motor för stadsutveckling och hur stadsutveckling kan bidra till kulturens utveckling.

För att möjliggöra ett långsiktigt idrottande pågår flera stora utvecklingsprojekt inom lokalförsörjningsplanen för idrotts- och fritidsanläggningar. Syftet är ett multinyttjande av både mark och anläggningar samt att säkra mark för idrottsändamål i tidiga skeden i stadsbyggandet. Den befintliga fritidsbanken i Gränby har utökats med utrustning för parasport.

I Gränby har ett allaktivitetshus startat under året. Allaktivitetshus är till för att alla som bor i området ska kunna mötas på gemensamma idrotts-, fritids- och kulturaktiviteter. I arbetet med att utveckla allaktivitetshuset samarbetar kommunen med föreningar i området för att skapa delaktighet och på så sätt skapa en bra grund för det trygghetsskapande arbetet. En fördjupad utredning pågår om att etablera ett liknande allaktivitetshus i Gottsunda. De erfarenheter som kommunen har med sig från etableringen från allaktivitetshuset i Gränby tas om hand i arbetet med allaktivitetshus i Gottsunda.

Under sommaren ordnades Summer Zone vid Studenternas bandyplan. All aktivitet var gratis för att få barn och ungdomar mer aktiva och för att verka för en mer inkluderande och jämlik fritid. På området fanns också fritidsbanken som lånade ut gratis utrustning.

Föreningslivet har utvecklat sina verksamheter för att så långt som möjligt behålla aktiviteter och medlemmar under de förutsättningar som pandemin har fört med sig. Pandemin har kraftigt försvårat för Uppsalas olika scener och museer. I så stor utsträckning det gått har fritids-, idrotts- och kulturverksamheter genomförts digitalt, utomhus eller med begränsade öppettider och antal deltagare.

Samtidigt som digital teknik använts mer intensivt under pandemin pågår ett långsiktigt arbete med att göra Uppsala till en av Europas mest digitala platser år 2050. Den tekniska grunden för att ta fram digitala tjänster till invånarna har kommit på plats under året genom en tjänsteplattform. Som ett första steg har två nya tjänster lanserats på plattformen, beställning av seniorbuskort och bokning av borgerlig vigsel.

Inriktning mål 3 Uppsalas stad och landsbygd ska växa genom ett hållbart samhällsbyggande

FN har som mål att väsentligen öka andelen förnybar energi och att fördubbla den globala förbättringstakten vad gäller energieffektivitet till år 2030. För Sveriges del är transportsektorn den stora utmaningen kring förnybar energi. Agenda 2030 betonar vikten av att minska städernas negativa miljöpåverkan per person, att stärka motståndskraft och förmåga till anpassning till klimatrelaterade faror samt att integrera klimatåtgärder i politik, strategier och planering på nationell nivå. I Uppsala är målsättningen att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050. För att nå dit behöver kommunen ta vara på innovationskraft, smarta lösningar och digitaliseringar i samverkan med näringsliv och andra goda krafter. Agenda 2030 strävar efter att stärka positiva ekonomiska, sociala och miljömässiga kopplingar mellan stadsområden, stadsnära områden och landsbygdsområden genom att förbättra den nationella och regionala utvecklingsplaneringen. Trygghet och social inkludering ska främjas.

Inriktningmålet bedöms vara delvis uppfyllt i slutet av 2021. Även om det pågår stora insatser för omställningen till ett hållbart samhälle sker det inte i tillräcklig takt för att kommunen ska nå målsättningarna om att vara fossilfri 2030 och klimatpositiv 2050.

Öka takten i klimatomställningen

För att öka takten på utsläppsminskningarna krävs att alla delar av kommunen gör sitt yttersta för att minska utsläppen inom den egna organisationen. Under 2021 har samverkan och det gemensamma ansvaret stärkts inom kommunkoncernen. Andra samhällsaktörer samt Uppsala kommuns invånare behöver också minska sina utsläpp. Under våren anordnades Uppsala Klimatvecka med temat hållbar konsumtion och livsstil. Veckan lade en grund för fortsatt dialog med medborgare och civilsamhället kring klimatomställningen.

Preliminära data för 2020 pekar mot utsläppsminskningar i Uppsala på cirka 36 procent jämfört med 2019, varav huvuddelen beror på minskat långväga resande till följd av pandemin. Data som visar om målet med 10–14 procents utsläppsminskning under 2021 nås kommer inte att kunna presenteras förrän hösten 2023. Denna minskning bedöms inte vara bestående och pandemin förväntas ha liten effekt på den långsiktiga trenden. Enligt preliminära bedömningar väntas utsläppen ha ökat jämfört med föregående år.

I och med att kommunens fjärrvärmeleverantör (Vattenfall Värme) har fasat ut torv, kol och olja ur produktionen kommer de kvarvarande fossila växthusgasutsläppen i Uppsalas kommungeografiska område i dagsläget främst från plasten i avfallsförbränningen. Arbetet med att nå målet om att fasa ut fossila plastprodukter i kommunens verksamheter för att uppnå en halvering i klimatpåverkan från plast 2023 löper på och målet förväntas uppnås.

Övergången till fossilfria och hållbara drivmedel för kommunens fordon går enligt plan. Utsläppen har minskat successivt under en längre period genom utbyte av fossilbränsleddrivna fordon samt utskick av statistik till berörda förvaltningar och bolag.

Kommunen är fortsatt drivande i Klimatprotokollet där ett systematiskt klimatarbete sker i kommunens hela geografiska område. Under året har nya klimatutmaningar antagits av medlemmarna. Senaste perioden (2018–2021) minskade medlemmarnas gemensamma utsläpp med 26 procent. Uppsala klimatprotokoll har påbörjat nästa

treåriga programperiod med sikte på att fördjupa samverkan och bredda deltagandet. Genom att skriva under avtalet lovar medlemmarna som består av offentliga organisationer, företag, universitet och föreningar, att arbeta för att minska sina gemensamma utsläpp med 14 procent per år. Det är i linje med vad Parisavtalet kräver.

Under hösten har projektet Klimatfärdplan Uppsala avslutats. Två moduler för fokusområdena bygg- och anläggning samt livsmedelskedjan har färdigställts och finns publicerade på kommunens hemsida. Slutsatser och rekommendationer från projektet har använts som underlag i revideringen av kommunens miljö- och klimatprogram som lyfts för beslut under våren 2022.

Hållbar samhällsbyggnad

För att nå högt ställda miljö- och klimatmål krävs strukturella förändringar som påverkar samhällsplaneringen, energiförsörjningen och våra val av byggmaterial, transporter, matvanor och konsumtionsmönster. Fokus behöver riktas mot både utsläppsreducerande åtgärder och åtgärder för klimatanpassning.

Under året har flera viktiga steg tagits för Uppsalas fortsatta utbyggnad. Kommunfullmäktige beslutade i december om fördjupad översiktsplan för de sydöstra stadsdelarna. Det innebär att arbetet med att ta fram detaljplaner för området nu kan ta vid. Den fördjupade översiktsplanen möjliggör plats för nya bostäder för att minska bostadsbristen och på längre sikt skapa nya förutsättningar för näringsliv och service. Lagligheten av kommunfullmäktiges beslut ifrågasattes därefter i tre överklaganden vilket ledde till att ett nytt beslut togs i kommunfullmäktige februari 2022.

Arbete fortsätter kring multinyttjande av både mark och anläggningar samt med att säkra mark för idrottsändamål i tidiga skeden i samhällsbyggandet och med att utveckla hållbarhetsperspektiven i stads- och landsbygdsplaneringen. Träbyggande är ett framgångsrikt sätt att minska koldioxidutsläpp kopplat till byggmaterial och är ett led i en färdplan för bygg och anläggning som arbetats fram inom Uppsala klimatfärdplan. Trä som byggmaterial uppmuntras i kommunens markanvisningar. Nyhetssajten NTT Woodnet och träindustriföretaget Setra utsåg Uppsala kommun till Årets trästad 2021.

Ett samverkansavtal har slutits mellan kommunen och Region Uppsala om ett gemensamt åtagande för att skapa största möjliga nytta för invånare i genomförandet av spårvägsprojektet. I början av år 2022 ska Uppsala kommun och Region Uppsala ansöka om statlig medfinansiering, vilket är den avgörande faktorn som kvarstår för att spårvägsbygget ska bli verklighet. Syftet med spårvägen är att det ska vara enkelt att resa kollektivt och att biltrafiken ska minska. Ett omfattande utredningsarbete har gjorts inför dessa beslut, bland annat avseende alternativa organisationsformer för genomförande av spårvägsutbyggnaden, teknisk försörjning och miljökonsekvenser.

Ett förslag på program för mobilitet och trafik och tillhörande handlingsplan har tagits fram som lyfts för beslut i kommunfullmäktige i januari 2022. Programmet ger en plattform och ett ramverk för att långsiktigt och uthålligt arbeta med mobilitet och trafik. Det handlar om utformningen av trafiksystemet, för hur resor och transporter kan bli kortare och/eller mer effektiva, samt hur det går att få tillgång till olika resurser utan fysiska resor eller transporter. Det kommunala bolaget Destination Uppsala har under året främjat ökat semesterande i närområdet – ett viktigt verktyg för att minska utsläppen från långväga resor som står för en stor del av den kommungeografiska klimatpåverkan.

Medvetenheten om att klimatkrisen utgör en säkerhetsrisk växer och efter översvämningarna sommaren 2021 aktualiserades behovet av att anpassa vårt samhälle till klimatförändringarnas effekter. Uppsala kommun har arbetat integrerat med klimatanpassning i översiktsplanen under flera år. Under året har samhällsbyggnadsprocessen utvecklats med stärkt fokus på minskad klimatpåverkan. Nya kunskapsunderlag inom ras, skred och skyfall har implementerats i processen. Samarbete pågår med IVL Svenska Miljöinstitutet för att ta fram verktyg för att beräkna klimatpåverkan i detaljplaneskedet.

Kommunen arbetar med att ta fram ett förslag till en ny avfallsplan som handlar om att minska avfallsmängderna, öka återanvändningen, öka materialåtervinningen och göra medborgarna mer delaktiga i avfallshanteringen.

Mer effektiv energiförsörjning

Kapacitetsbrist i elnätet påverkar möjligheten till omfattande elektrifiering i kommunen. Samverkan inom projektet Uppsalaeffekten har bland annat bidragit till ett tidigareläggande av Svenska Kraftnäts kapacitetsförstärkning för el till Uppsala. Ett annat initiativ kring effektproblematiken är den lokala el-effektmarknaden inom projektet CoordiNet. Effektmarknaden bidrar till att lösa kapacitetsbristen i Uppsalas elnät genom att avlasta elnätet när det är ansträngt. Under 2021 har en rapport kring framtida effektbehov inom de Sydöstra stadsdelarna tagits fram. Under året anordnades också ett publikt seminarium för att uppmärksamma kapacitetsbristen och ge en uppdaterad lägesbild. Seminariet anordnades inom ramen av initiativet #Uppsalaeffekten där kommunen samverkar med Region Uppsala, Länsstyrelsen och Handelskammaren.

En aspekt som kommer att ha stor påverkan på effektfrågan är utbyggnaden av laddinfrastruktur för elfordon där planeringsarbete pågår på flera håll inom kommunen. I samverkan med Region Uppsala och privata aktörer inom godstransportsektorn har arbete påbörjats om hur elektrifieringen av kollektivtrafiken kan gynna elektrifiering av andra tunga transporter.

De höga elpriserna vintern 2021/2022 har satt energifrågan i fokus och höjt fler röster för behovet av åtgärder för energieffektivisering. Uppsala kommun har under året arbetat både med energibesparande åtgärder och med rådgivning till invånare. Flera kommunala bolag har arbetat aktivt och systematiskt med energieffektiviseringar och kommunen har även bidragit till ökade energibesparingar genom sin roll som tillsynsmyndighet.

Stärkt förmåga till innovation

Kommunen arbetar på olika sätt för att stärka organisationens innovationsförmåga och tillsammans med externa parter öka innovationstakten. Lärandeprojektet för innovationsledning med stöd av digital teknik är ett av alla initiativ som driver ökad innovationskompetens i organisationen. Tillsammans med det världsberömda ekosystem för innovation och nyföretagande som finns i Uppsala, där varje idé och möjlighet har sin plats, nyttjas både den interna och externa kompetensen för ökad innovationsförmåga. En bekräftelse på det var när Uppsalas innovativa samarbete med uppstartsbolag i december för tredje året i rad uppmärksammades och tilldelades dubbla priser på Ignite Awards.

Ett digitalt innovationslabb har byggts upp och testats under året. Tre projekt har fått stöd inom labbet. Ett tiotal matchningar mellan start-up bolag och kommunala

verksamheter har genomförts tillsammans med Ignite Public som syftar till att matcha behov och utmaningar i offentlig sektor med innovativa lösningar i nystartade företag. Affärsutveckling i samverkan med näringslivet, akademien och organisationer samlas i en innovationsprojektportfölj. Att använda kommunens organisation som testbäddar ingår som del av portföljen.

Skydd av vatten och biologisk mångfald

I mars beslutade kommunfullmäktige om reviderat vattenprogram för Uppsala kommun med tillhörande handlingsplan. I handlingsplanen ingår åtgärder för att säkra grundvattenförekomsterna i kommunen. En uppdatering är påbörjad av känslighetskartan som syftar till att säkra framtidens dricksvattenförsörjning.

Måluppfyllnaden för biologisk mångfald är låg såväl i Sverige som internationellt. Inom kommunen pågår ett arbete med att ta fram en riktlinje för ekologisk kompensation för att motverka förluster av biologisk mångfald i fysisk planering och tillståndsgivning samt en handlingsplan för biologisk mångfald för att främja och utveckla robusta naturmiljöer. Ett nytt planeringsverktyg används för att stärka och utveckla ekosystemtjänster. Nya kontrollmoment för biodiversitet och kunskapsunderlag om förekomsten av viktiga naturvårdsarter har även tagits fram.

Inriktningsmål 4 Uppsala ska vara jämlikt och inkluderande med goda förutsättningar för folkhälsa och livskvalitet

Det globala målet om minskad ojämlikhet innehåller flera delmål som handlar om att skapa ett mer jämlikt samhälle 2030. Det handlar till exempel om att möjliggöra för alla människor – oavsett ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning eller socioekonomisk bakgrund – att bli inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet. Barns utveckling och en snabb och jämställd integration är av särskild vikt för social hållbarhet. Uppsala ska vara ett bra samhälle att åldras i. Tillsammans med föreningsliv och näringsliv ska kommunen skapa förutsättningar för god hälsa, demokratiska värderingar och minskade klyftor i befolkningen.

Inriktningsmålet bedöms vara delvis uppfyllt. Tre av kommunfullmäktiges fem uppdrag inom inriktningsmålet löper på enligt plan och resterande två är färdiga. Ojämlikheten i levnadsvillkor ökar mellan individer och bostadsområden. Fortsatta insatser krävs för att långsiktigt säkerställa att inga grupper missgynnas strukturellt. De som redan före pandemin hade det sämre ställt ekonomiskt, på arbetsmarknaden och hälsomässigt har drabbats hårt av pandemin.

Ett hälsosamt Uppsala

Uppsalas befolkning har en bättre hälsa än invånare i jämförbara kommuner. Antalet dagar som olika typer av sjukersättningar betalats ut kallas i statistiken för ohälsotalet. Sett över tid fortsätter ohälsotalet att minska och den självupplevda hälsan är förhållandevis hög i Uppsala. Det finns dock skillnader. Män har fortfarande en bättre hälsa än kvinnor och skillnaderna mellan olika bostadsområden är fortfarande påtagliga.

Orsakerna till psykisk ohälsa är komplexa och psykisk ohälsa berör många offentliga verksamheter. Kommunen behöver därför samverka för att utveckla insatser och

lösningar som främjar psykisk hälsa. Samverkan med Region Uppsala och länets kommuner sker bland annat genom närvårdssamverkan och närvårdsteamet. Närvårdsteamet arbetar med förebyggande insatser för målgruppen som har eller tror sig ha en neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

För personer med funktionsnedsättning som redan före pandemin hade begränsade sociala kontakter har drabbats hårdare genom nedstängningen av dagliga verksamheter och träffpunktsverksamheter. Isoleringen har ökat bland personer med personlig assistans, bland annat på grund av att stödet begränsats. Det har även förekommit att assistansanvändare valt att isolera sig på grund av oro för smitta då många tillhör en riskgrupp.

Kommunen har arbetat aktivt med rådgivning, information och tillsyn för att motverka spridning av covid-19. Digitala träffar har skett med såväl näringsliv som studentkårer och nationer. Under året genomförde miljö- och hälsoskydds nämnden 561 tillsynsbesök och har tagit emot 145 klagomål kopplade till trängsel. Sedan pandemins början har 1 655 tillsynsbesök genomförts och 629 klagomål tagits emot.

Sexköp och sexuell exploatering har uppmärksammats alltmer i samhället bland annat i ljuset av pandemin. Under 2021 har kommuns arbete intensifierats, exempelvis beslutade socialnämnden att bevilja verksamhetsbidrag till Ebbamottagningen. Ebbamottagningen kommer bland annat erbjuda kvalificerade insatser till personer som fått ersättning för sexuella tjänster, som skadar sig med sex, utsatts för människohandel för sexuella ändamål och till personer som köper sexuella tjänster. Tidigare har det inte funnits stöd för sexköpare i Uppsala.

Våld i nära relationer är ett samhällsproblem som innebär både stort mänskligt lidande och stora kostnader för samhället. Mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har blivit mer synligt under pandemin, i Uppsala liksom i övriga Sverige. Arbetet för att minska kvinnors våldsutsatthet har stärkts under året. Detta genom exempelvis ett behovsanpassat utbud av skyddade boenden. Kommunen manifesterade även mot våld mot kvinnor på internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor den 25 november.

God vattenkvalitet är basalt för en god hälsa. Uppsala kommun är den kommun med flest antal vattenverk i landet. Kommunen driver ett omfattande arbete för att utveckla dricksvattenkontrollen. För att Uppsalas invånare ska känna trygghet avseende vattnets kvalitet redovisar Uppsala vatten AB statistik över vattenkvaliteten i Uppsala kommun på sin hemsida. Otjänligt vatten påträffades en gång under 2021.

Barn och ungas mående

Ungdomar som uppger att de mår bra eller mycket bra minskar. Analysrapport för barn och ungas psykiska hälsa i Uppsala godkändes av kommunstyrelsen i juni 2021. Rapporten beskriver barn och ungas psykiska hälsa i Uppsala och ger en nulägesbild avseende arbetet som pågår inom Uppsala kommun. Analysrapporten belyser ett flertal områden där satsningar bör ske för att främja barn och ungas psykiska hälsa och förebygga psykisk ohälsa. Måluppfyllelsen kommer att följas årligen genom indikatorer som syftar till att ge en övergripande bild av utvecklingen inom de områden som lyfts.

Kommunen har under året utvecklat arbetet kring orosanmälningar till socialtjänsten. Detta exempelvis genom kommunikationsinsatser för att uppmärksamma webbportalen "Unga och narkotika". Där finns information om hur skola och

socialtjänst arbetar tillsammans, information om anmälningsskyldighet, var stöd kan fås samt när och hur en orosanmälan ska göras.

Andelen gymnasieungdomar, årskurs två, som aldrig druckit alkohol, använt narkotika eller rökt minskade 2021 jämfört med senaste undersökningen 2019.

Lyckad integration

Uppsala är en kommun som är öppen mot omvärlden och som vill ta ansvar för en effektiv och bra integration. Det görs bland annat genom att ta tillvara den kompetens som kommer till kommunen via de nyanlända och stödja dem till en snabb etablering. En analysrapport har tagits fram för att följa ett antal indikatorer inom området integration. Årligen ska en kommunövergripande resultatredovisning tas fram avseende utvecklingen av integrationen i Uppsala som baseras på dessa indikatorer.

Kommunens arbetsmarknadsverksamhet riktar särskilt arbetsmarknadsinsatser till boende i Gottsunda/Valsätra respektive Gränby/Kvarngärdet och har öppen verksamhet i dessa bostadsområden där individer kan få stöd i vägen till arbete. Antalet boende i Gottsunda/Valsätra respektive Gränby/Kvarngärdet som har en arbetsmarknadsinsats eller arbetsmarknadsanställning har ökat från 1 039 personer 2020 till 1 374 personer 2021. I bostadsområdet Bäcklösa genomförs Uppsalahem Femme, där en grupp kvinnor får kombinera studier i svenska för invandrare (sfi) med arbete på deltid.

Uppskattade rekreationsområden

Kommunens allmänna verksamhetsytor, parker och friluftsområden är välskötta och välbesökta. De ska inbjuda till såväl spontan rörelse som planerad träning i lekplatser, utegym, spår, leder och spänger. Parker och friluftsområden har varit mycket välbesökta och uppskattade under pandemin. Även kommunens friluftsbad har varit mycket välbesökta under sommaren och har gett goda förutsättningar för rekreation och återhämtning. I Gottsundabadet erbjuds besökarna ett flexibelt omklädningsrum för personer med funktionsnedsättning, hbtq+-personer och andra med behov av avskild omklädning.

Inriktningsmål 5 Uppsalas invånare ska ha bostad och arbete

Agenda 2030 pekar på att fattigdom omfattar fler dimensioner än den ekonomiska. Alla länder behöver inkluderas oavsett deras ekonomiska status, eftersom fattiga människor även finns i rika länder och medelinkomstländer. Det globala målet om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt lyfter fram vikten av att verka för en tillväxt som är inkluderande och långsiktigt hållbar och för en full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen handlar om att till 2030 väsentligt minska den andel ungdomar som varken arbetar eller studerar. Ett annat delmål är att till 2030 väsentligen öka det antal ungdomar och vuxna som har relevanta färdigheter, däribland tekniska färdigheter och yrkeskunskande, för sysselsättning, anständigt arbete och entreprenörskap. Agenda 2030 lyfter även fram betydelsen av fullgoda, säkra och ekonomiskt överkomliga bostäder.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Tre av kommunfullmäktiges fem uppdrag inom inriktningsmålet är färdigt, ett löper på enligt plan och ett uppdrag är försenat. Den långsiktiga hållbara bostadsförsörjningen går enligt plan och antalet beviljade bygglov 2021 är högre än 2019 och 2020. Arbetslösheten har gått ner och andelen invånare med ekonomiskt bistånd har inte varit så låg sedan 2016.

Kontinuerligt byggande

Nyproduktionen av bostäder har de senaste 40 åren legat på i genomsnitt 1 000 bostäder per år i Uppsala kommun. Den demografiska utvecklingen gör tillsammans med det ökande intresset för investeringar i lokaler och bostäder i Uppsala att takten i samhällsbyggandet är fortsatt hög.

Trots pandemin har efterfrågan på att bygga nya bostäder eller att bygga ut sin bostad varit hög under 2021. Ett behov av att bo större kan vara en del av förklaringen. Sammanlagt har det beviljats bygglov för 3 417 bostäder vilket överträffar målet på 2 500–3 000 bostäder för 2021. Flertalet bygglov är för hyresrätter, vilket avviker från hur det har sett ut tidigare. Genom planläggning har 2 400 bostäder tillkommit i antagna detaljplaner under året genom kvarteret Ångkvarnen, kvarteret Hugin och kvarteret Vapenhuset. Planerna möjliggör omvandling av centrumnära kvarter till mer effektiv markanvändning som rymmer bostäder, kontor, verksamheter och förskolor.

Det råder ett underskott på småhusbyggande i förhållande till efterfrågan i Uppsala. Kommunen äger och har på senare år förvärvat mark som kan vara lämplig för ny bebyggelse i flera av tätorterna. Kommunen kan mer aktivt understödja tätortsutvecklingen och möjligheten för den enskilde att själv bygga småhus, köpa nyckelfärdigt hus eller flytta från småhus till närbelägen lägenhet. Med anledning av detta beslutade kommunstyrelsen i januari 2021 om direktiv för en bostadssatsning på landsbygden för att skapa en planreserv om 400 bostäder i prioriterade tätorter.

På landsbygderna planeras för drygt 2 000 bostäder i Björklinge, Bälinge, Storvreta, Gåvsta, Gunsta och Vattholma. En detaljplan har antagits i Bälinge med 50 bostäder. En detaljplan för utveckling av södra Störvreta med såväl småhus, radhus, flerfamiljshus och skola har varit på granskning. Byggstart planeras för ordinarie lägenheter och lägenheter för bostad med särskild service (LSS) i Bälinge 2022.

Planberedskap för näringslivets behov har varit högt prioriterat under året. 170 000 kvadratmeter yta avsett för verksamhetslokaler har beslutats inom detaljplan under året. Detaljplan för Fullerö verksamhetsområde har godkänts och kommer att bidra

med ett stort tillskott av mark för verksamheter. Magasin X och Hus 9 vid Ångströmlaboratoriet är viktiga tillskott bland kontor och undervisningslokaler som har färdigställts. Regionens bussterminal för stadsbussarna har nu blivit klar. Försäljningen av mark i Fyrislund är inne i sitt slutskede. Det innebär att allt fler verksamheter lokaliserade i området har haft möjligheten att starta sin verksamhet under året. Detaljplan för Almtunaskolan har antagits under året, tillskott av skolor och förskolor är viktigt i en växande stad.

En bostadsmarknad för alla

I juni 2021 beslutade kommunfullmäktige om Bostad för alla, program och handlingsplan för bostadsförsörjningen. Programmet förtydligar inriktningen för Uppsala kommuns arbete för bostadsförsörjningen där det övergripande syftet är allas rätt till en god bostad och en god boendemiljö. Ett brett samarbete inom kommunen och med externa aktörer har byggts upp under arbetet med programmet vilket stärker möjligheterna till genomförandet.

Kommunen arbetar för att förebygga hemlöshet genom ett utökat uppsökande vräkningsförebyggande arbete. Andelen bostadssociala kontrakt fortsätter att minska, främst genom ett aktivt arbete med att bedöma biståndsbehovet och möjligheterna att kunna ta över hyreskontraktet eller flytta till annat boende. Efterfrågan på tillfälligt boende på kommunens härbärgen har under året varit högt. Det gäller främst personer med en missbruksproblematik. Kommunen arbetar med att erbjuda stöd med att komma ifrån missbruket och hjälp med ett boende, främst stödboende.

Kommunen arbetar med att förbättra och effektivisera vård- och boendekedjan för vuxna, med målsättningen att tillhandahålla ett boendestöd som är hållbart för den enskilde och som utgår från dennes behov. På så vis kan kostnadsdrivande och långa insatslösningar undvikas och resurser kan användas på ett effektivare sätt. Kommunen har påbörjat ett arbete enligt modellen Bostad först som syftar till att hjälpa långvarigt hemlösa till en bostad.

Ensamkommande ungdomar som har beviljats genomgångsboende från 2018 till 2021 har i stor utsträckning kunnat gå vidare till eget boende. Anvisade nyanlända barnfamiljer och kvotflyktingar erbjuds alltså ett tillsvidarekontrakt för bostad. En kartläggning pågår kring behov och efterfrågan av olika boendetyper för äldre. Resultatet ska ge underlag för kommande planläggning, markanvisningar och andra bostadsförsörjningsåtgärder.

En arbetsmarknad för alla

Totalt finns cirka 23 000 aktiva företag med arbetsställe i kommunen. Uppsalas näringsliv växer snabbare än företagssektorn i riket. Kommunens andel av arbetsmarknaden i huvudstadsregionen (länerna Uppsala och Stockholm) har ökat från 7,5 procent till 7,8 procent åren 2010–2020. Samtidigt har pendlingsregionens andel av sysselsättningen i riket ökat från 28 till 29 procent. Under 2021 har rekordmånga nya företag startat i Uppsala med ett genomsnitt på fem nya om dagen, vissa månader 25 procent fler än vanligt. Uppsala var 2021 på andra plats i riket när det gäller andelen av befolkningen som är involverade i att starta och driva nya företag.

Uppsala kommun arbetar långsiktigt tillsammans med näringslivet för att skapa förutsättningar för 2 000 nya arbetstillfällen per år. Under åren 2010–2020 uppgick genomsnittet för antal nya jobb till 1 846 per år. En konjunkturbotten inträffade 2020 men 2021 har medfört en kraftig återhämtning. Det är ännu osäkert om det räcker till 2

000 nya jobb. Arbetslösheten i Sverige och Uppsala ökade kraftigt i spåren av pandemin under 2020. Arbetslösheten har dock minskat något sedan dess och förväntas sjunka ytterligare. Långtidsarbetslösheten har däremot ökat.

Många steg har tagits under året för att bereda fler Uppsalabor inträde på arbetsmarknaden, bland annat har ett utbildnings- och jobbcenter etablerats i Gränby/Kvarngärdet. Genom ökad närvaro och högre tillgänglighet får fler möjlighet att finna en mer effektiv väg mot arbetslivet. Antalet personer som får stöd från kommunens arbetsmarknadsverksamhet har ökat från cirka 3 600 år 2020 till omkring 4 300 år 2021. Av de 632 arbetsmarknadsanställningarna som har startats under 2021 så har 47 procent gått till kvinnor. Detta är en ökning från 42 procent 2020. Totalt har nära 700 personer lämnat arbetsmarknadsverksamheten till arbete eller studier, vilket är 280 personer fler än 2020. Antal hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd har minskat jämfört med föregående år och antal individer som uppstår ekonomiskt bistånd är drygt 1 200 färre 2021 jämfört med 2020.

Kommunens garanti att erbjuda alla ungdomar i årskurs 9 ett sommarjobb har uppfyllts. Under sommaren genomfördes också ett samarbetsprojekt för att erbjuda äldre ungdomar sommarjobb som strandvärdar. Genom tidiga satsningar på sommarjobb förbättras ungdomars erfarenheter, kontakter och nätverk inför kommande yrkesliv.

Det är fortfarande en stor skillnad mellan hur vanligt det är att inrikes och utrikes födda personer har ett arbete. Andelen nyanlända som lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera minskar men är i nivå med jämförbara kommuner. Andelen invånare mellan 17–24 år som varken studerar eller arbetar minskar och är lägre i Uppsala än genomsnittet för jämförbara kommuner. De kommunala gymnasieskolornas betyg visar efter läsåret 2020–2021 en uppgång både när det gäller andel med gymnasieexamen och i genomsnittlig betygspoäng. En gymnasieexamen är av högsta vikt för ett lyckat arbetsliv. Det är även vanligare bland ungdomar i Uppsala att vara etablerad på arbetsmarknaden eller studera två år efter fullföljd gymnasieutbildning.

Inriktningsmål 6 Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande

Agenda 2030:s mål 4 handlar om att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och att främja livslångt lärande för alla. Utbildningsfrågor ska ses utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbetsliv och samhällsliv. All utbildning ska främja värderingar, kunskaper och färdigheter som bidrar till hållbar utveckling.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Arbetet med uppdragen pågår enligt plan och de förväntas bli färdiga under planperioden. De flesta utbildningsresultaten ligger på minst samma nivå som föregående år. Pandemin har dock fått effekter på exempelvis genomströmningstider, arbetsplatsförlagt lärande och möjlighet till öppen förskola.

En lyckad skolgång

En lyckad skolgång är grunden för människors möjlighet till egen försörjning och att utvecklas som självständiga individer. Betygsresultaten för läsåret 2020-2021 visar en

stabil utveckling i den kommunala grundskolan där andelen behöriga till gymnasiet ligger på motsvarande nivå som föregående år. De kommunala gymnasieskolornas betyg visar en uppgång för läsåret både när det gäller andel med gymnasieexamen och i genomsnittlig betygspoäng. Flickor har i genomsnitt högre studieresultat än pojkar.

Kunskapsresultaten är stabila trots pandemin, men det behövs fortsatt arbete för att uppnå målet att alla barn och elever ska klara sin utbildning. Matematik och elevers språkutveckling behöver uppmärksammas särskilt. Det är betydligt fler pojkar än flickor som har stora stödbehov. Skillnaderna i kunskapsresultat mellan olika grundskolor är stora, även om trenden visar att skillnaderna mellan skolornas resultat i årskurs 9 minskar. Grundskolor och gymnasieskolor med elever med låg utbildningsnivå hos föräldrarna visar lägre kunskapsresultat.

För att öka likvärdigheten påbörjades under året ett riktat och långsiktigt arbete för att förbättra resultaten i de förskolor och skolor som har störst utmaningar. Det handlar om 13 förskolor, åtta grundskolor och två gymnasieskolor. Dessa utvalda förskolor och skolor får större resurser och stöd i att rekrytera behöriga förskollärare och lärare. Det utses också utvecklingslärare med särskilt uppdrag att bidra till höjda kunskapsresultat.

Kommunen har under året ökat sitt arbete för att främja att fler barn till utrikesfödda föräldrar går på förskola, fritidshem och fritidsklubb. En uppsökande verksamhet har i uppdrag att skapa möten och sprida information i syfte att öka kunskapen hos vårdnadshavarna om förskolans betydelse för barnet. Informationen sprids bland annat på barnhälsovården, kommunens jobbcenter, sfi-utbildning (svenska för invandrare) och i utbildningen i positivt föräldraskap genom föräldravägledning (Triple P).

Pandemin har starkt präglat alla skolformer under året. För vissa förskolor som har drabbats hårt av pandemin har det varit svårt att upprätthålla utbildning enligt läroplanen. I grundskolan har undervisningen till största del kunnat genomföras på plats men på grund av åtgärder mot smittspridning har eleverna haft mindre möjlighet till sociala kontakter. En effekt av pandemin är att simundervisningen i grundskolan blivit eftersatt vilket har påverkat resultaten i idrott och hälsa. Detta måste nu kompenseras. I gymnasieskolan bedrevs undervisningen under vårterminen i hög grad på distans men under höstterminen bedrevs undervisning på plats igen. Vissa elevgruppers lärande har påverkats mer negativt än andra under pandemin. Elever med särskilda behov, utlandsfödda barn och barn från socioekonomiskt utsatta områden har drabbats hårdare. I gymnasieskolan har tekniska hinder med uppkoppling av dator, studiero i hemmet och motivation till fjärrstudier varit de största utmaningarna för dessa elevgrupper. Ett utvecklingsbehov som framträtt tydligt i spåren av pandemin är att säkra ett kraftfullt arbete för att främja skolnärvaro.

Pandemin har inneburit utmaningar för den kommunala vuxenutbildningen. Insatser har under året genomförts för att öka genomströmningen av elever inom sfi-utbildningen men den genomsnittliga genomströmningstiden har blivit något längre på grund av att studier i hög grad skett på distans. Samtidigt finns det elevgrupper som gått snabbare genom sin utbildning.

Trygg skolmiljö

En central förutsättning för att lyckas med sin utbildning är att känna sig trygg och ha studiero i skolan. Grunden för en trygg skolmiljö är att det finns goda relationer mellan elever och vuxna i skolan samt mellan vårdnadshavare och skolan. Inom grundskola

pågår ett arbete med att ta fram förväntansdokument där skola, elever och vårdnadshavare i samverkan tydliggör förväntningarna. Det ska lägga en grund för en öppen och tillitsfull relation mellan elev, vårdnadshavare och skola.

Kommunen fortsätter sitt arbete med att öka tryggheten i och omkring skolan. En god samverkan mellan olika delar av kommunen är en framgångsfaktor för att stärka stödet till elever med stort stödbehov. Skolan, ungdomsjouren och fritidsverksamheten fortsätter att utveckla sitt samarbete med polisen för att öka tryggheten, få fler att klara sin utbildning och för att förebygga att unga hamnar i utanförskap. Socialarbetare i skolan fyller en viktig funktion i att fånga upp barn med behov av exempelvis stödaktiviteter.

Kulturskolan har under året arbetat med att utveckla och genomföra en modell för fler kulturaktiviteter i anslutning till skoldagens slut för barn och unga. Modellen innebär att barn på mellanstadiet får avgiftsfri kulturundervisning i anslutning till skoldagen och det genomförs i samarbete med kulturaktörer i Gottsunda, Stenhagen och Gränby.

En utredning har genomförts av behovet av kameraövervakning i skolmiljön i trygghetsskapande och skadebegränsande syfte. Utredningen ska ligga till grund för fortsatt utveckling inom området. Det nya arbetssättet Effektiv Samordning mot Trygghet (EST) ger lägesbilder kring trygghet och fångar bland annat snabbare upp signaler kring skolmiljön. Arbetet med lägesbilder får ytterligare fokus under 2022 där skolan och dess kringmiljö är en viktig del.

Riktlinjer är framtagna gällande utemiljöns yta och kvalitet vid förskola och grundskola. Det är ett planeringsstöd för att säkerställa tillräckligt stora friytor med god kvalitet för lek, lärande, fysisk aktivitet och återhämtning.

Inriktningsmål 7 Uppsala ska vara en äldrevänlig kommun och invånare med funktionsnedsättning ska uppleva trygghet, frihet och tillgänglighet

Agenda 2030:s mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar. Ett av FN:s delmål är att till 2030 minska det antal människor som dör i förtid av icke smittsamma sjukdomar med en tredjedel, genom förebyggande insatser och behandling samt främja psykisk hälsa och välbefinnande. Ett annat delmål är att stärka insatserna för att förebygga och behandla drogmissbruk, inklusive alkohol. FN lyfter inom flera områden fram personer med funktionsnedsättning och äldre personer som prioriterade målgrupper när det gäller bland annat näringsrik mat, transporter, grönområden och offentliga platser.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Delade turer inom vård- och omsorgsyrken har under året tagits bort. Arbeta med att säkerställa tillräckliga kunskapar i svenska språket inom kommunens vård- och omsorgsverksamheter pågår.

Ökade behov

Åldersstrukturen i Uppsala kommun kommer att förändras de kommande åren. Antalet barn och ungdomar i skolåldern förväntas öka, men det är gruppen äldre personer som står för den största befolkningsökningen efter 2021. Det innebär i praktiken att det blir en lägre andel av befolkningen som arbetar och att färre behöver

försörja fler. Det ställer krav på ändrade sätt att arbeta inom kommunen, inte minst när det gäller arbetet riktat mot kommunens äldre.

Inom allt fler verksamheter används tjänstedesign som metod för att utveckla kommunens tjänster utifrån användarnas behov och förutsättningar. Kommunen har under året prioriterat arbetet med att ta bort delade turer, en schemaform som varit förhållandevis vanligt förekommande inom vård- och omsorgsyrken. Redan anställda medarbetare har fått möjligheten att välja att kvarstå med delad tur, men den stora majoriteten (drygt 90 procent) har valt bort den typen av pass. Medarbetare som fortfarande har delad tur får fortsätta med det tills de slutar eller vill ta bort det själva. Delad tur kommer på så sätt att succesivt fasas ut helt. Nyanställda kommer inte att bemannas på delade turer.

För att säkerställa att anställda inom kommunens vård- och omsorgsverksamheter har tillräckliga kunskaper i svenska språket har kommunen under året utbildat språkbud och språkstödjare. Språkbud och språkstödjare använts nu inom flera av kommunens vård- och omsorgsverksamheter. Via äldreomsorgslyftet får också ett flertal medarbetare möjlighet att utveckla sina språkkunskaper på betald arbetstid. Det långsiktiga målet är att skapa en tryggare tillvaro för de brukare som använder kommunens tjänster inom vård- och omsorg genom att medarbetare har bättre språkkunskaper i det svenska språket. Det är också ett mål att medarbetare snabbare ska kunna inkluderas i kommunens verksamheter genom att få stöd och utveckling av sin språkförmåga.

Under året har omsorgsförvaltningen och äldreförvaltningen tillsammans bildat den nya vård- och omsorgsförvaltningen. Det ger bättre förutsättningar att arbeta samlat inom vård- och omsorgsområdet och förvaltningen täcker bättre in målgruppen för äldrevänlig kommun, personer 60 år och äldre.

Under året har arbetet med att utreda förutsättningarna för en gemensam ingång till sociala nämnder fortsatt. Syftet är att göra handlägningsprocessen mer effektiv. Arbetet handlar bland annat om att utveckla metoder för bättre samordning av komplexa ärenden och om kontaktcenters förmåga att bemöta de sociala nämndernas målgrupper och lotsa dem till rätt verksamhet. Kommunen har under året tagit fram arbetsform och struktur för ett samordningsnätverk som ska bidra till att effektivisera handläggningen.

Pandemin

Under 2021 har pandemin fortsatt varit en stor utmaning. Äldre och andra som löper förhöjd risk att drabbas av covid-19 har påtagligt påverkats av restriktioner och fysiskt avstånd till varandra. Det har påverkat den psykiska och fysiska hälsan, levnadsvanor och därmed den totala hälsan på både kort och lång sikt. De indirekta konsekvenserna på folkhälsan kan komma att kvarstå under många år efter att smittspridningen är under kontroll.

Vaccination är en av de viktigaste insatserna för att skydda invånare med förhöjd risk att drabbas av covid-19. Här har kommunen under året haft en aktiv samverkan med Region Uppsala. Vaccinationsplaneringen har varit beroende av prioriteringsordningen, den nationella planen och vaccinationstillgång. För att vaccinationsplanen och prioriteringsordningen ska kunna följas har Region Uppsala hämtat uppgifter från kommunen om antal brukare och antal verksamhetsnära medarbetare. Kommunen har även varit behjälplig med utskick av informationsbrev om vaccination till enskilda brukare och verksamheter.

Under pandemin har kommunen utvecklat arbetat tillsammans med föreningslivet. Föreningar ger en möjlighet till sociala och fysiska aktiviteter för brukare. Under hösten genomfördes ett dialogmöte utifrån äldreperspektivet med föreningar i Uppsala kommun för att stärka samarbetet mellan kommunen och föreningslivet.

Många äldre har drabbats hårt av socialt utanförskap och fysisk inaktivitet under pandemin. Därför har kommunen fokuserat på äldres möjligheter till sociala och fysiska aktiviteter bland annat i föreningslivet.

Bostäder och utemiljöer

Bostäder och utemiljöer är två viktiga frågorna där kommunen behöver möta de äldres behov. Det framkom i den stora undersökning om kommunens äldre som gjordes 2017 och som ligger till grund för kommunens arbete för att bli en mer äldrevänlig kommun. Under året har kommunen arbetat med att uppmärksamma äldres behov i planeringsprocesser för nya bostadsområden. Ju tidigare äldres behov kommer in i olika planeringsprocesser desto bättre blir möjligheterna att påverka utformningen så den passar äldres behov.

Under året genomfördes en enkätundersökning om hur äldre i Uppsala vill bo i framtiden. Med denna undersökning är förhoppningen att kommunen bland annat får reda på hur och var äldre vill bo. En slutrapport presenteras under 2022.

I slutet av året genomfördes också en översyn av boendeformer inom äldreomsorgen. I översynen belystes bland annat hur kommunens rådighet över etablering av särskilda boenden kan stärkas. I översynen lyftes även hantering av det ekonomiska underskottet som uppstår till följd av tomma platser på särskilda boenden. Utifrån översynen kommer kommunens arbete fortsätta för att möta äldres bostadsbehov, såväl inom särskilt boende som på den ordinarie bostadsmarknaden.

Inriktningsmål 8 I Uppsala ska ingen lämnas utanför och invånare, organisationer och näringsliv ska vara delaktiga i att utforma samhället

Demokrati och mänskliga rättigheter genomsyrar hela Agenda 2030. Mål 16, om att främja fredliga och inkluderande samhällen, handlar om att myndigheter, institutioner och kommuner tar ansvar inom sina respektive ansvarsområden för ett tryggt, rättvist och inkluderande demokratiskt samhälle, där allas lika rättigheter skyddas och respekteras. Alla människor ska, oavsett bakgrund och förutsättningar, vara inkluderade i det sociala, ekonomiska och politiska livet.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Pandemin har inneburit ändrade förutsättningar för service och delaktighet. Kommunen har under året arbetat med att utveckla sin verksamhet för att möta de nya förutsättningarna.

Ingen ska lämnas utanför

Inriktningsmålet knyter starkt an till principen i Agenda 2030 om att *ingen ska lämnas utanför*. Principen innebär att kommunen behöver underlätta för alla invånare att vara delaktiga i utvecklingen av Uppsala. Detta förväntas i sin tur leda till att kommunens service utformas på ett sätt som bättre möter människor med olika slags förutsättningar.

Flera insatser under temaåret för mänskliga rättigheter 2020 ställdes in eller sköts upp på grund av pandemin. I april 2021 genomfördes mänskliga rättighetsdagarna digitalt med Uppsala kommun som arrangör. Flera kommunala verksamheter deltog i seminarier och i digitala montrar.

Kommunens webbplatser ska vara tillgängliga för alla medborgare. Under hösten har tillgänglighetsgranskningar av uppsala.se och några verksamhetsspecifika webbplatser genomförts. Granskningarna ligger till grund för vidare åtgärder och rättningar av kommunens webbplatser och för att uppdatera kommunens tillgänglighetsredogörelse om var kommunen brister i sin tillgänglighet.

Kommunen har gjort en särskild satsning för att öka kunskapen om att använda dator, surfplatta eller mobil hos personer med funktionsnedsättning. Satsningen har lett till att deltagarna numera kan använda sådan teknik i sin vardag.

Under året har kommunen arbetat med att ta fram en nulägesbild över valdeltagandet bland olika grupper och områden i Uppsala. Utifrån nulägesbilden har förslag på möjliga insatser för ett ökat valdeltagande och mer jämlikt Uppsala tagits fram. Bland annat planeras ett samarbete med Uppsala universitet som handlar om att uppmuntra personer att rösta genom ett SMS-utskick. Utöver det planeras riktade insatser till grupper som brukar ha ett lågt valdeltagande. Dessa riktade insatser kommer ske i samverkan med aktörer från civilsamhället.

Dialog och delaktighet

Kommunen utvecklar systematik för att underlätta delaktighet i samhället. Kommunen deltar i ett forskningsprojekt som syftar till att minska segregation och öka tillgängligheten i samhället. Fokus i projektet ligger på social hållbarhet med inriktning mot segregation i relation till funktionsnedsättning. I projektet kommer universell utformning stå i fokus för att öka tillgängligheten till samhällsservicen.

För att stärka medborgarnas delaktighet i kulturplaneringen har en modell tagits fram för en innovativ och nyskapande dialogform som kretsar kring samskapande. Modellen testades under hösten då cirka 300 personer från offentlig sektor, akademi, näringsliv, civilsamhälle och kulturlivet deltog i dialogprocessen.

Pandemin har lett till att kommunen har behövt ändra sättet att erbjuda service och ibland även pausa vissa tjänster. Pandemin har också lett till förändrade sätt att skapa delaktighet för invånare, organisationer och näringsliv genom bland annat digitala former för medborgardialog och samråd. Exempelvis har samrådsmöten i samband med fysisk planering genomförts digitalt. De digitala formerna för delaktighet gör det möjligt att nå fler medborgare som annars inte deltagit i samråd. Samtidigt föredrar andra invånare fysiska möten och menar att de inte kan göra sin röst hörd på samma sätt vid digitala samråd.

Kommunens olika verksamheter arbetar med att inhämtning och omhändertagande av synpunkter från Uppsalas invånare. Det finns dock ett behov av att vidareutveckla arbetsprocessen för att öka systematiken i hanteringen av synpunkter inom kommunen. Behov av bättre system för insamling, analys och uppföljning av synpunkter är behov som har identifierats.

Inriktningsmål 9 Uppsala kommuns medarbetare ska ha bra arbetsvillkor och kan med hög kompetens möta Uppsala

I Agenda 2030 ses utbildningsfrågor utifrån behovet av kunskapsinhämtning under hela livet och då särskilt kopplat till möjligheten till deltagande i arbets- och samhällsliv. I Sveriges rapportering till FN lyfter regeringen vikten av att kompetensen ska tas till vara hos alla i Sverige, såväl hos inrikes som utrikes födda. Agenda 2030:s mål 8 handlar om att verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla. Ett av delmålen siktar på att senast 2030 uppnå full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla kvinnor och män, inklusive ungdomar och personer med funktionsnedsättning, samt lika lön för likvärdigt arbete. Ett annat delmål inom Agenda 2030 är att tillgången till utbildade lärare ska öka.

Inriktningsmålet bedöms vara i hög grad uppfyllt. Sammantaget har kommunkoncernen en stabil utgångspunkt och rör sig i en positiv riktning. Kommunfullmäktiges två uppdrag och de två gemensamma nämndmålen inom inriktningsmålet hanteras enligt plan. Dock har de till viss del påverkats i form, innehåll och utförande på grund av pandemin.

Jämställt och hållbart arbetsliv

Uppsala kommun har generellt en positiv utveckling när det gäller att erbjuda ett jämställt och hållbart arbetsliv, något som speglas i både rapportering och indikatorer. Exempel på satsningar som pågår är lika lön för likvärdigt arbete och jämställda löner, tidiga insatser vid upprepad korttidssjukfrånvaro, att ta bort delade turer inom vård- och omsorgsverksamhet samt att se över chefers organisatoriska förutsättningar.

Det finns fortfarande strukturella skillnader mellan kvinnor och män. Kvinnor är starkt överrepresenterade inom brukar- och elevnära verksamhet samt fortsatt överrepresenterade i sjukfrånvarostatistiken. Arbetet med att systematiskt identifiera riskgrupper för upprepad korttidssjukfrånvaro och fånga in tidiga tecken på ohälsa fortsätter. Ett arbetssätt som prövats med goda resultat är omtankesamtal.

Äldrenämnden har under 2021 prioriterat arbetet med att ta bort delade turer. Redan anställda medarbetare har erbjudits möjlighet att kvarstå på schema med delade turer, men den stora majoriteten har valt bort den typen av arbetspass. Medarbetare som kvarstår på schema med delade turer får fortsätta med det tills de slutar eller själva väljer att ta bort det. Nyanställda bemannas inte på delade turer, vilket leder till en succesiv utfasning.

För kommunen som helhet är det korttidssjukfrånvaron som har påverkats och varierat mest under pandemin. Detta som en följd av att medarbetare följer rekommendationerna om att stanna hemma vid symptom. Under det senaste året har andelen medarbetare med upprepad korttidssjukfrånvaro varierat och siffror från december 2021 visar en positiv trend jämfört med december 2020.

De nämnder som påverkats mest av förhöjd sjukfrånvaro och upprepade frånvarotillfällen är de som bedriver egenregi som innebär nära vardaglig kontakt med kommuninvånare, brukare, förskolebarn och elever. Dessa verksamheter har varit tvungna att ställa om i förhållande till att råd och rekommendationer för att undvika smitta löpande förändrats, skärpts eller förtydligats.

Nämnder som har kunnat tillämpa distansarbete har klarat situationen bättre och har inte haft samma ökning av korttidssjukfrånvaro eller upprepade frånvarotillfällen. Däremot har nämnderna i stället varit tvungna att ställa om till digitala arbetsätt, möten och samarbetsformer. Detta har varit utmanande i vissa verksamheter.

Det är fortsatt stort fokus på ledarens roll i utveckling och förändring. Ledaren förväntas leda i olika miljöer med möjlighet till snabb omställning och hög grad av flexibilitet. Digitala arbetsätt och metoder samt förändringsledning har därför varit i fokus i de satsningar som riktat sig till ledare i organisationen under året som gått.

Arbete fortsätter med att se till att chefsuppgifterna ska vara rimliga och att det finns organisatoriska förutsättningar, inte minst gällande arbetsbelastning. Därför har en rekommendation om ett maxantal på 30 medarbetare per chef beslutats.

Kompetensförsörjningsplanering

Kommunen arbetar aktivt med kompetensförsörjning på strategisk, taktisk och operativ nivå. Kommungemensam styrning och metodik för kompetensförsörjningsplanering som en del av verksamhetsplaneringen är under införande. Syftet är att höja förmågan till en träffsäker och långsiktig kompetensförsörjning genom att samordna och kraftsamla kring gemensamma och prioriterade behov. Den snabba digitaliseringen och teknikutvecklingen ställer krav på förändringsledningsförmåga, kompetensutvecklingsmetodiker samt ledar- och medarbetarbeteenden.

Under hösten 2021 har nämnderna tagit fram kompetensförsörjningsplaner som utgår från verksamheternas identifierade behov och förutsättningar. För att uppnå ett gott politiskt genomslag och samtidigt täcka verksamhetens kompetensbehov på kort och lång sikt hanteras arbetsmarknadspolitiska åtgärder inom ordinarie kompetensplanering i respektive nämnd.

Inom vissa verksamhetsområden har Uppsala kommun utmaningar i sin kompetensförsörjning. Framöver väntas ett underskott på kompetenser inom vissa yrkeskategorier. Riktade satsningar och samarbeten sker för att förbättra och säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen med fokus på bristyrken som till exempel undersköterskor, sjuksköterskor, socionomer och lärare.

Pandemin har under året fortsatt ställt krav på god framförhållning i bemanningen av kommunens vård- och omsorgsverksamhet. Bemanningssituationen är inte helt tillfredställande, speciellt när det gäller sjuksköterskor. Även om det fortfarande finns utmaningar att rekrytera sjuksköterskor till vissa verksamheter har läget blivit mer stabilt. Detta tack vare riktade insatser för att främja behovet av kompetensförsörjning för yrkesgruppen samt det aktiva arbetet för att attrahera och behålla legitimerad personal.

För att klara en allt högre förändringstakt och förändrade förväntningar på service i en alltmer digital värld stärks succesivt organisationens förmåga att samordna och metodmässigt hålla ihop verksamhetsutvecklingsinsatser.

Digitaliseringen och utvecklingen av ny teknik påverkar alla sektorer i samhället. Under pandemin har nya arbetsätt och arbetsformer utvecklats, och digitaliseringsarbetet har fått en stark skjuts framåt. En hög takt i digital transformation kräver strukturella, tekniska och kompetensmässiga förutsättningar. För att stärka förutsättningarna för utveckling och lärande har bland annat ett arbete för att främja e-lärande som

utbildningsalternativ påbörjats. Under året har digitala lösningar för e-lärande upphandlats. Lösningarna kommer införas under 2022 under namnet Lärportalen.

Attraktiv arbetsplats

Arbets sättet inom arbetsgivar-, arbetsmiljö- och kompetensförsörjningsområdet är väl etablerat i hela kommunen och utvecklas löpande med målsättningen att klara kompetensförsörjningen i förhållande till mål och uppdrag samt att nå en ökad jämställdhet, likabehandling och inkludering.

Ett antal insatser har gjorts under 2021 som syftar till ökad jämställdhet, likabehandling och inkludering. Arbetsmarknadsanställningar utifrån bland annat satsningen på extratjänster har erbjudits liksom praktik och användande av tjänster från kommunens egna sysselsättnings- och arbetsmarknadsverksamheter för intern service. En pilotutbildning har genomförts för att höja kunskapen om diskrimineringslagstiftningen, mångfald, inkludering och icke-diskriminering. Under 2022 ska utbildningen genomföras brett. En kartläggning av möjligheter och hinder för verksamheten när det gäller anställning av medarbetare med funktionshinder har gjorts. Eventuella åtgärder utifrån det underlaget beslutas under 2022.

Medarbetarnas hälsa och välmående följs upp på flera sätt, bland annat i medarbetarundersökningen och genom den löpande dialogen mellan chef och medarbetare om uppdrag, utveckling och arbets situation.

Det totala resultatet från årets medarbetarundersökningen som genomfördes under våren 2021 visar sammantaget på en stabil och positiv trend där inget index får lägre utfall jämfört med 2020. Stora delar av kommunen har drabbats hårt av covid-19 och en bibehållen eller ökad nivå inom samtliga index anses som ett mycket gott resultat. Utifrån resultatet arbetar respektive nämnd för att ta fram åtgärder inom prioriterade områden.

Årets svarsfrekvens låg på 76 procent, vilket är fyra procentenheter lägre än föregående år. Det resultatet är inte oväntat, eftersom Uppsala kommun beslutat att medarbetarundersökningen 2021 inte skulle marknadsföras lika intensivt som tidigare år, med anledning av pandemin.

För att kunna jämföra sig med andra kommuner mäter Uppsala kommun nio nationellt gemensamma enkätfrågor för hållbart medarbetarengagemang (HME), i samband med den årliga medarbetarundersökningen. Över tid har resultaten i mätningarna legat på en hög och jämn nivå, och hittills inte påverkats av exempelvis pandemin.

Dialog och ansvarstagande har betydelse för arbetsgivarens attraktivitet och möjligheten att behålla, engagera och motivera medarbetare att utvecklas och bidra till kommunens mål och utveckling. Verktyg, metoder och arbets sätt för den kontinuerliga dialogen mellan chef och medarbetare har vidareutvecklats under 2021. Under 2022 kommer arbetet fortsätta med fokus på utveckling av gruppdialoger som ska bidra till högre grad av delaktighet både i verksamhetens och individens utveckling.

Rekryteringsprocessen har utvecklats gällande effektivitet och kvalitet, särskilt ur ett digitalt perspektiv. Ett nytt verktyg för kravprofiler som förväntas höja kvaliteten på annonser om lediga tjänster har införts. Därtill används ett enkätverktyg för att följa upp och förbättra kandidatupplevelsen. Arbeta med digital introduktion för medarbetare och chefer påbörjades under hösten 2021 och utvecklingen fortsätter under 2022.

Under året har kommunens verksamhet fortsatt präglats av pandemin vilket lett till att arbetet med arbetsmiljö, hälsa och livsstil fått en ändrad inriktning. Det har varit nödvändigt att arbeta med förutsättningarna som gäller vid hemarbete, fysisk distansering på arbetsplatsen och hög sjukfrånvaro samt att kunna ställa om med kort varsel utifrån rådande rekommendationer. Lärdomarna vi hittills skaffat oss under pandemin är viktiga för framtidens arbete med hälsofrämjande arbetssätt och hållbar arbetsmiljö.

För att ge bra förutsättningar för medarbetare och chefer i det nya arbetslivet efter pandemin och den förflyttning som Uppsala kommun är mitt uppe i pågår flera initiativ med olika perspektiv på morgondagens arbetsliv och framtidens arbetsplats. Ett arbete har initierats för att dra upp en gemensam inriktning för bland annat arbetssätt och arbetstider.

Fortsatt stöd för utveckling av ledarskap, kultur och morgondagens arbetsliv är avgörande för att medarbetare utvecklas och att verksamheten kan möta upp det förändringstryck som det omgivande samhället och omvärlden ställer krav på.

Arbetet för en del yrkeskategorier har blivit allt mindre bundet till fasta tider och gemensamma kontorslokaler. Under 2021 avslutades en pilot där tillitsbaserad arbetstid prövats. Erfarenheterna från piloten kommer tas tillvara i det fortsatta arbetet med ett nytt arbetstidsavtal, som beräknas vara klart under våren 2022. Under året har också fyra goda vanor för beteenden i arbetslivet arbetats fram inför inflyttningen i stadshuset. Vanorna är användbara oavsett arbetsplats i kommunen.

Ekonomisk översikt

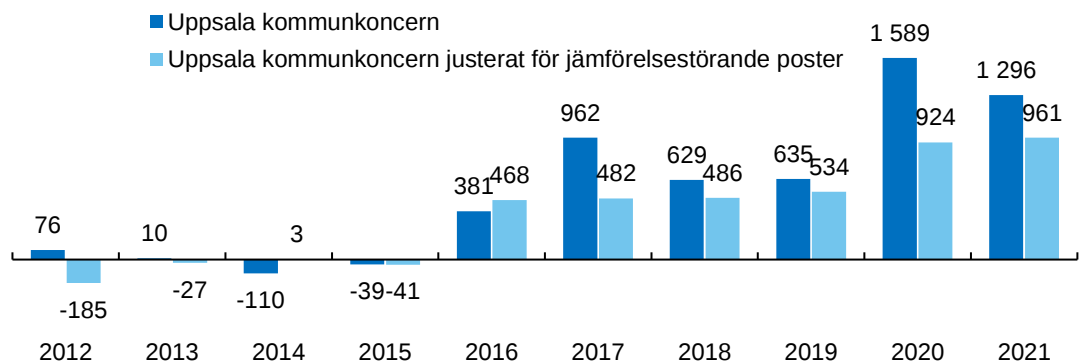
Kommunkoncernens ekonomiska ställning

Ett starkt resultat för andra året i rad

Uppsala kommunkoncern redovisar ett resultat på 1 296 (1 589) miljoner kronor, 1 150 (979) miljoner kronor för verksamhet i förvaltning och 145 (611) miljoner kronor för Uppsala Stadshuskoncern.

Årets resultat för verksamhet i förvaltningsform påverkades positivt av jämförelsestörande poster om sammanlagt 490 (367) miljoner kronor. Resultatet för Uppsala Stadshuskoncernen påverkades negativt av jämförelsestörande poster om sammanlagt 155 (-288) miljoner kronor. Föregående år påverkades Uppsala stadshuskoncernens resultat positivt av realisationsvinster från avyttring av fastigheter. De betydande jämförelsestörande posterna för kommunen i förvaltningsform är huvudsakligen vinster från exploateringsverksamheten, utrangeringar av anläggningstillgångar och realisationsförluster. Inom stadshuskoncernen avser de jämförelsestörande posterna realisationsvinster, korrigerat för dessa uppgick resultatet i kommunkoncernen till 961 (924) miljoner kronor.

Resultat (mnkr)

Figur 11. Resultat kommunkoncern 2021

Kommunkoncernens verksamhet bedrivs i nämnder och bolagsstyrelser i enlighet med de mål och den resurstilldelning kommunfullmäktige beslutat i mål och budget. I tabellerna nedan ges en överblick av respektive enhets budget och resultat. Detaljer om verksamhet och ekonomi framgår av bilagan Verksamhet i nämnder och dotterbolag samt i respektive nämnd och bolagsstyrelses egen rapportering. Se även årsredovisning för Uppsala Stadshus AB.

Årets resultat, bolag

Resultat efter finansiella poster				
	Bokslut	Prognos	Budget	Bokslut
Belopp i miljoner kronor	2021	2021	2021	2020
Uppsala Stadshus AB	358,0	381,7	9,9	-14,1
Uppsala Stadshus Holding AB	0,1	-0,5	-0,4	458,6
Destination Uppsala AB	4,5	1,0	0,0	5,5
Uppsalahem AB	364,9	315,4	300,0	315,9
Uppsala bostadsförmedling AB	2,8	1,8	3,3	1,2
Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB	-27,8	-26,8	-24,2	-23,0
Uppsala Kommuns Fastighets AB	-207,8	-204,5	-17,7	-9,3
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	81,7	90,5	86,8	162,0
Uppsala kommun Utvecklingsfastigheter AB	79,0	53,1	1,8	-187,4
Uppsala Konsert och Kongress AB	-39,1	-45,7	-29,0	-44,8
Uppsala Parkerings AB	30,8	28,0	33,1	25,1
Uppsala stadsteater AB	-79,4	-78,5	-77,2	-76,6
Uppsala Vatten och Avfall AB	10,6	3,0	5,1	29,6
Koncernelimineringar	-359,1	-381,5	-39,7	-3,6
Resultat efter finansiella poster	219,3	137,0	251,8	639,1
<i>Resultat i procent av omsättningen</i>	6%	4%	7%	19%
Realisationsvinster/realisationsförluster	-77,3	-55,9	0,0	-384,8
Utrangeringar	26,0	13,7	0,0	23,0
Nedskrivning/återförda nedskrivningar	172,2	174,0	0,0	0,0
Försäkringsersättningar	-8,0	-8,0	0,0	0,0
Förgäveskostnader	0,0	0,0	0,0	22,0
Kostnader kopplat till avyttringar	0,0	0,0	0,0	17,9
Resultateffekt mot budget av genomförda fastighetsförsäljningar	1,5	5,4	0,0	14,5
Övrigt	12,9	-5,3	-1,6	-15,2
Jämförelsestörande poster	127,2	123,9	-1,6	-322,6
Jämförelsestörande poster covid-19 relaterade	27,7	40,4	9,2	34,4
Resultat efter finansiella poster exkl. jämförelsestörande poster	374,3	301,3	259,4	350,9
<i>Resultat i procent av omsättningen</i>	11%	9%	7%	10%

Tabell 8. Resultat efter finansiella poster.

Årets resultat efter skatt i stadshuskoncernen uppgick till 145 (611) miljoner kronor.

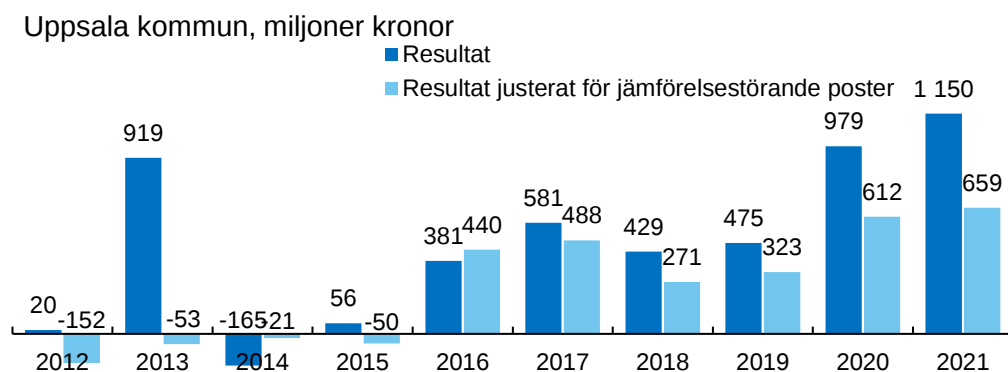
Resultatet efter finansiella poster var 219 (639) miljoner kronor. Resultatet efter finansiella poster blev 32 miljoner kronor lägre än budget, men 82 miljoner kronor högre än prognosen från augusti. Under året har fastigheter värdereglerats och resultatet belastats med nedskrivningar på 172 miljoner kronor, varav centrumanläggningen i Gottsunda står för 164 miljoner kronor. Andra betydande jämförelsestörande poster i årets resultat är realisationsvinster från försäljning av fastigheter med totalt 77 miljoner kronor, resultatpåverkan av pandemin med 28 miljoner kronor, utrangeringar på 26 miljoner kronor, erhållna försäkringsersättningar med 8 miljoner kronor och avgångsvederlag om 10 miljoner kronor. Justerat för

jämförelsestörande poster uppgick resultatet efter finansiella poster till 374 (351) miljoner kronor, som är 115 miljoner kronor högre än budget och 73 miljoner kronor högre än prognosen från augusti. Det högre justerade resultatet är en följd av att flera bolag har färdigställt stora fastighetsprojekt som ökat intäkterna och stärkt resultatet. Pandemin har även medfört att viss verksamhet bromsat in med lägre kostnader som följd.

Alla bolag utom Uppsala bostadsförmedling AB redovisade ett resultat som är i nivå med eller högre än kommunfullmäktiges fastställda resultatkrav. Uppsala bostadsförmedling AB redovisar ett resultat för året som understiger resultatkravet med 0,1 miljoner kronor. I samband med den pågående utvecklingen av bolagets kö- och förmedlingssystem har bolaget åtgärdat flertalet andra förvaltningsärenden, vilket inneburit högre kostnader än förväntat. Åtgärderna är engångsinsatser och kommer inte att belasta bolagets resultat kommande år.

Den pågående pandemin har under året haft stor påverkan på stadshuskoncernens medarbetare, verksamheter och på dess ekonomi. Smittspridningen har under året varierat vilket inneburit omställningar och nedstängningar av bolagens verksamheter som krävt resurser och tagit tid i anspråk. Bolag med koppling till besöksnäringen är fortfarande kraftigt påverkade av pandemin. Fastighetsbolagen är dock inte lika påverkade, men den underhållsskuld som till viss del byggts upp under pandemin kommer att påverka verksamheten framöver.

Årets resultat, nämnder

Figur 12. Kommun i förvaltningsform, resultat 2021

Resultatet för verksamhet i förvaltningsform uppgick till 1 150 (979) miljoner kronor. Årets resultat är 860 miljoner kronor högre än det kommunfullmäktige budgeterat och 182 miljoner kronor högre än prognosen från augusti. Justerat för jämförelsestörande poster beräknas resultatet till 659 (612) miljoner kronor, vilket motsvarar 4,7 (4,6) procent av intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

Betydande jämförelsestörande poster i verksamhet i förvaltningsform med positiv inverkan på resultatet är realisationsvinster om 483 miljoner kronor från försäljning av exploateringsfastigheter, exploateringsersättning om 91 miljoner kronor och 21 miljoner kronor i nettovinsterna från avyttring av finansiella anläggningstillgångar. Jämförelsestörande poster med negativ inverkan på resultatet är 80 miljoner kronor i utrangering av anläggningstillgångar och 30 miljoner kronor i nedskrivningar.

Nettokostnad och resultat per nämnd						
Belopp i miljoner kronor	Intäkter exkl. kommunbidrag	Total kostnad	Netto-kostnad	Kommun-bidrag	Resultat 2021	Budget 2021
Utbildningsnämnden	939	-6 350	-5 411	5 532	121	0
Arbetsmarknadsnämnden	322	-1 073	-751	795	44	0
Socialnämnden	101	-945	-844	811	-33	0
Omsorgsnämnden	254	-2 002	-1 748	1 771	22	0
Äldrenämnden	508	-2 519	-2 011	2 014	3	0
Kulturnämnden	45	-421	-376	380	4	0
Idrotts- och fritidsnämnden	58	-418	-360	348	-12	0
Gatu- och samhällsmiljönämnden	177	-729	-552	528	-24	0
Plan och byggnadsnämnden	89	-162	-72	79	6	0
Namngivningsnämnden	0	-2	-2	2	0	0
Räddningsnämnden	69	-246	-178	178	0	0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	45	-70	-25	26	1	0
Överförmyndarnämnden	15	-36	-21	22	1	0
Valnämnden	0	-1	-1	1	0	0
Kommunstyrelsen	2 888	-3 118	-230	599	369	0
<i>KS Kommunledningskontoret</i>	<i>2 210</i>	<i>-2 653</i>	<i>-443</i>	<i>467</i>	<i>25</i>	<i>0</i>
<i>KS Stadsbyggnadsförvaltningen</i>	<i>677</i>	<i>-465</i>	<i>212</i>	<i>132</i>	<i>345</i>	<i>0</i>
Finansförvaltningen	16 270	-2 539		-13 085	647	290
Totalt kommunen			-12 582	0	1 150	290

Tabell 9.Resultat per nämnd 2021.

Nämnderna exklusive kommunstyrelsen redovisade ett samlat överskott om 134 miljoner kronor medan kommunstyrelsens resultat uppgick till 369 miljoner kronor. För finansförvaltningen blev årets resultat 647 miljoner kronor. Tre nämnder, socialnämnden, gatu- och samhällsmiljönämnden och idrotts- och fritidsnämnden redovisade ett samlat underskott om 69 mnkr. Övriga nämnder redovisade överskott eller en ekonomi i balans.

Socialnämndens underskott om 33 miljoner kronor uppkom huvudsakligen inom barn- och ungdomsvården, en verksamhet med ökande antal orosanmälningar och fortsatt stort behov av vård utanför det egna hemmet. Att allt fler barn utsätts för våld och hedersrelaterade problem och att föräldrar brister i omsorg på grund av psykisk ohälsa och missbruk är skälen bakom de ökade placeringarna i familjehem.

Gatu- och samhällsmiljönämndens negativa resultat om 24 miljoner kronor förklaras av 43 miljoner kronor i utrangeringskostnader. Utrangeringen är en följd av anpassningen av anläggningsregistret till gällande avskrivningstider samt för att uppfylla krav på spårbarhet avseende äldre anläggningar.

Idrotts- och fritidsnämndens resultat, ett underskott om 12 miljoner kronor, förklaras främst av bortfall av markeringsavgifter till följd av pandemin. Intäkterna för markeringsavgifter är 13 miljoner kronor lägre än budget varav 8 miljoner kronor avser minskade bokningar från utbildningsförvaltningen. Under året överfördes verksamhetsdriften till det nya koncernbolaget Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB. Detta har medfört vissa omstruktureringskostnader för nämnden, vilket dock har balanserats av lägre hyreskostnader än beräknat.

Utbildningsnämnden redovisade ett överskott om 121 miljoner kronor, 83 miljoner kronor för hemkommunen och 38 miljoner kronor för huvudmannen (verksamhet i kommunal regi). Överskottet i hemkommunen förklaras av att antalet barn i förskola och elever i grundskola och fritidshem blev lägre än beräknat i budget. Samtidigt översteg antalet elever i grundsärskolan budget vilket medförde 12 miljoner kronor i högre nettokostnader. Överskottet inom egen regi uppkom inom förskolan och grundskolan och beror huvudsakligen på högre riktade statsbidrag än budgeterat. Även den statliga sjuklöneersättningen bidrog till överskottet eftersom vikarier inte behövde anlitas då sjukfrånvaron bland barn och elever var hög.

Resultatet för kommunstyrelsen beror huvudsakligen på överskott från exploateringsverksamheten. Ett mindre överskott redovisades för kommunledning och gemensam verksamhet och beror bland annat på att seniorkort i kollektivtrafik infördes senare än planerat och att delar av budgeterade trygghetsskapande åtgärder inte kunde genomföras fullt ut under året. Därtill bidrog lägre kostnader för IT-verksamheten, bland annat till följd av ett leverantörsbyte och lägre kostnader för licenser och avtal, till överskottet.

Arbetsmarknadsnämnden redovisade överskott om 44 miljoner kronor. Överskottet förklaras främst av retroaktiva inbetalningar av statsbidrag för yrkesutbildningar inom gymnasial vuxenutbildning och att kostnaden för utbetalt ekonomiskt bistånd blev lägre än budgeterat. Jämfört med 2019 minskade både utbetalt ekonomiskt bistånd och antalet hushåll med bistånd med omkring 13 procent. Satsningen på arbetsmarknadsanställningar, bland annat extratjänster, samt nämndens arbete med att effektivisera verksamheten förklarar den positiva utvecklingen av ekonomiskt bistånd.

Omsorgsnämndens resultat för 2021 var ett överskott om 22 miljoner kronor som främst beror på högre statliga bidrag och kostnadsersättningar än beräknat samt lägre efterfrågan än budgeterat på insatser i hemtjänst och särskilt boende.

Plan- och byggnadsnämnden, äldrenämnden och kulturnämnden redovisade mindre överskott. Överskottet för plan- och byggnadsnämnden på 6 miljoner kronor beror på lägre kostnader än budgeterat för utbetalt bostadsanpassningsbidrag och är en konsekvens av pandemin. Nämnden har haft ett stort inflöde av bygglovsärenden och kartbeställningar under året till följd av ett fortsatt högt tryck på bostadsbyggandet. Överskottet för äldrenämnden på 3 miljoner kronor förklaras huvudsakligen av lägre kostnader för förebyggande öppna insatser och är en konsekvens av pandemin. Kulturnämndens överskott om 4 miljoner kronor är även det en konsekvens av pandemin då budgeterade satsningar inte kunde genomföras, bland annat utbildnings- och fritidsaktiviteter i direkt anslutning till skolan.

Övriga fem nämnder, räddningsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, överförmyndarnämnden, namngivningsnämnden och valnämnden redovisade i stort sett en ekonomi i balans för verksamhetsåret 2021.

Finansförvaltningens resultat för 2021 uppgick till 647 miljoner kronor, vilket är 357 miljoner kronor högre än budget. Överskottet förklaras huvudsakligen av att skatteintäkter och inkomstutjämningsbidrag blev 390 respektive 35 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget. Att pensionärerna förväntas leva längre än i tidigare antagande medförde ökade kostnader med 65 miljoner kronor som en engångshöjning av pensionsskulden. Räntenettet blev 15 miljoner kronor lägre än budget, en avvikelse som främst beror på en lägre återbäring från Kommuninvest än förväntat, en högre ränteuppräkning av pensionsskulden och lägre utlåning till de kommunala bolagen.

En snabb återhämtning av skatteunderlaget

Den snabba konjunkturåterhämtningen under 2021 medförde höga tillväxttal för BNP och arbetade timmar och därmed en hög ökning av skatteunderlaget, närmare 5 procent i underliggande takt (exklusive regeländringar). Uppgången 2021 drevs huvudsakligen av lönesumman.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning uppgår sammanlagt till 13 884 miljoner kronor, varav 11 829 miljoner kronor i intäkter från skatter, 1 688 miljoner kronor intäkter från generella statsbidrag och utjämning och 367 miljoner i kommunal fastighetsavgift. Sammanlagt är intäkterna från skatter, generella statsbidrag och utjämning 518 miljoner kronor högre än beräknat i kommunfullmäktiges budget.

I skatteintäkterna ingår 38 miljoner kronor i positiv korrigering av skatteintäkterna för 2020. Sammantaget blev intäkterna från skatter 390 miljoner kronor högre än budgeterat, en utveckling som beror på att återhämtningen av samhällsekonomin blev starkare än beräknat.

Intäkterna från kommunalekonomisk utjämning omfattar inkomstutjämningsbidrag på 1 585 miljoner kronor, avgifter till kostnadsutjämnningen (inräknat införandebidrag på 151 miljoner kronor) på sammanlagt 686 miljoner kronor och en avgift om drygt 6 miljoner kronor till LSS-utjämnningen. De generella statsbidragen uppgår till 695 miljoner kronor, varav 158 miljoner kronor är ett tillfälligt tillskott som tillkom i budgetpropositionen 2021. Därtill tillkommer 101 miljoner kronor i verksamhetsdestinerade generella statsbidrag, drygt 74 miljoner kronor ”Statsbidrag för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer” och 27 miljoner kronor i tilldelning från ”Skolmiljarden”. Sammanlagt uppgår intäkterna från generella statsbidrag och utjämning till 2 055 miljoner kronor, vilket är 128 miljoner kronor högre än budgeterat som huvudsakligen förklaras av de nya verksamhetsdestinerade generella statsbidragen samt högre inkomstutjämningsbidrag än budgeterat.

Jämfört med 2020 ökade skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning med 675 miljoner kronor eller 5,1 procent. Skatteintäkterna ökade med 746 miljoner kronor eller 6,7 procent, en ökning som förklaras av den snabba återhämtningen i skatteunderlaget efter den ekonomiska svackan 2020. Intäkterna från kommunalekonomisk utjämning blev 71 miljoner kronor lägre än 2020, en negativ utveckling som förklaras av en högre kostnadsutjämningsavgift och ett minskat införandebidrag. Införandebidraget tillkom 2020 för att fasa in det nya kostnadsutjämningsystemet som för Uppsalas del medförde en ökad utjämningsavgift. Införandebidraget kommer att minska ytterligare för att upphöra helt 2024. Inkomstutjämnningen ökade marginellt med 1,6 procent jämfört med 2020. LSS-utjämnningen på 6 miljoner kronor är en halvering av avgiften 2020. Intäkten från fastighetsavgiften blev 12 miljoner kronor högre än 2020.

År 2022 väntas en kraftig ökning av antalet arbetade timmar men även en höjning av de inkomstanknutna pensionerna. År 2023 väntas arbetsmarknaden nå konjunkturrell balans vilket innebär att antalet arbetade timmar inte längre ökar lika snabbt som under en konjunkturuppgång. Detta innebär därmed att skatteunderlaget växer i en långsammare takt. Åren 2023–2025 beräknas skatteunderlagstillväxten till 3,6 procent vilket kan jämföras med genomsnittet de tio senaste åren på 4,0 procent.

Riktade statsbidrag och migrationsersättningar

Årets intäkter från riktade statsbidrag prognostiseras till 736 miljoner kronor, 105 miljoner kronor eller 12 procent lägre än 2020. Boendeersättningar och schablonersättningen fortsätter att minska eftersom nyanlända flyktingar och

ensamkommande barn och unga har minskat efter hand de senaste åren. Samtidigt blev de riktade statsbidragen lägre än föregående år men högre än 2019 främst som en konsekvens av pandemin men även till följd av nya reformer i statens budget för 2021.

Riktade statsbidrag och migrationsersättningar				
Belopp i miljoner kronor	2019	2020	2021	Förändring 2020-2021 (%)
Riktade statsbidrag	485	645	613	-5%
Boendeersättningar och återsökning	126	93	60	-35%
Schablonersättning	158	103	63	-39%
Summa statsbidrag	770	841	736	-12%

Tabell 10. Riktade statsbidrag och migrationsersättningar.

Bland riktade statsbidrag som tillkommit under 2021 finns ett flertal satsningar på äldreomsorgen, bland annat ”Säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer” på drygt 73 miljoner kronor och äldreomsorgslyftet på preliminärt 62 miljoner kronor. Inom skolan har bland annat skolmiljarden tillkommit som gav Uppsala 27 miljoner kronor samt ytterligare en satsning på lovskolan som en konsekvens av pandemin.

I takt med att kommunen tar emot färre flyktingar så sjunker även utbetalda schabloner från Migrationsverket. För kommunmottagna eller inflyttade under etableringsperioden får kommunen schablonersättning som ska täcka specifika mottagningsinsatser.

Taxor och avgifter

Årets intäkter från taxor och avgifter uppgick till 540 miljoner, vilket är 33 miljoner kronor högre än 2020. Merparten av ökningen finns inom plan- och byggnadsverksamheten där intäkterna bland annat från bygglovsavgifter blev drygt 15 miljoner eller 23 procent högre.

Markeringsavgifter (intäkter från uthyrning av idrottshallar), som inte redovisas som taxor och avgifter utan tillhör kontogruppen hyror och arrenden, blev 13 miljoner kronor lägre än budgeterat av idrotts- och fritidsnämnden. Bortfallet är en direkt konsekvens av pandemin. Summa intäkter från hyror och arrenden blev 5 procent lägre än 2020 och 9 procent lägre än 2019.

Intäkterna från taxor och avgifter tillsammans med hyror och arrenden uppgick till 888 miljoner kronor, vilket är drygt 2 procent högre än nivån 2020. Dessa intäkter utgör drygt en fjärdedel av de externa intäkterna för kommunens verksamhet i förvaltningsform.

Fortsatt låg nettokostnadsutveckling

Samhällsrestriktionerna låg kvar under merparten av 2021 med en fortsatt påverkan på verksamheterna. Efterfrågan på de kommunala tjänsterna var fortsatt lägre än beräknat inom flera verksamheter, bland annat förskolan, fritidshem och fritidsverksamheten samt inom den öppna förebyggande verksamheten inom äldreomsorgen. Kostnaderna för ekonomiskt bistånd, färdtjänst och bostadsanpassningar minskade medan kostnaderna för att hantera pandemin inom omsorgen fortsatte att vara höga under hela 2021.

Verksamhetens nettokostnader blev för andra året i rad starkt påverkade av pandemin. Minskade intäkter bland annat från taxor och avgifter har medfört ökade nettokostnader medan en minskad efterfrågan inom verksamheter såsom förskola, färdtjänst och vård och omsorg bidragit till att sänka kostnaderna.

Verksamhetens samlade nettokostnader, justerade för jämförelsestörande poster, uppgick till 13 297 miljoner kronor, vilket är 179 miljoner kronor högre än kommunfullmäktige budgeterat. Statsbidraget ”säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer” på drygt 74 miljoner kronor och statsbidraget från skolmiljarden på 27 miljoner har i efterhand klassats som generella statsbidrag, en teknisk justering som bidrar till högre nettokostnader än budgeterat. Jämfört med föregående år blev verksamhetens justerade nettokostnader 628 miljoner kronor eller 5,0 procent högre.

Jämfört med 2020 minskade utbetalt försörjningsstöd netto med 36 miljoner kronor och uppgick till 334 miljoner kronor. Jämfört med 2019, året före pandemin, minskade det utbetalda stödet med 51 miljoner kronor, en minskning på 13 procent. Färre hushåll uppbär bistånd och denna gynnsamma utveckling beror bland annat på att fler personer fick arbetsmarknadsuppdrag samt att det skapades särskilda utbildningar med bättre förutsättningar att leda till självförsörjning.

Bland verksamheter med relativt hög bruttokostnadsutveckling jämfört med 2020 återfinns exploateringsverksamheten (66 procent), grundsärskola (18 procent), färdtjänst (20 procent), äldreomsorg (6 procent) och arbetsmarknadsåtgärder (22 procent). Kostnadsökningen inom grundsärskola beror på ökade volymer. Inom färdtjänst ökade resandet under året efter en stor nedgång året innan och inom äldreomsorgen ökade bruttokostnaderna till följd av högre volymer inom särskilt boende men även ökade behov av hälso- och sjukvårdsinsatser. Därtill resulterade de ökade statliga bidragen i nya kostnader. De ökade kostnaderna inom arbetsmarknadsgårderna förklaras av satsning på extratjänster och andra arbetsmarknadsåtgärder där merparten av kostnadsökningen finansieras med statliga bidrag.

Uppsalas samlade nettokostnad för de pedagogiska verksamheterna, äldreomsorg och individ- och familjeomsorg för 2020 var drygt 300 miljoner kronor lägre än motsvarande referenskostnad.⁵ Referenskostnad är den genomsnittliga kostnaden som kommunen skulle haft om verksamheten bedrevs på en genomsnittlig avgifts-, ambitions- och effektivitetsnivå som övriga riket och där hänsyn tagits till de strukturella opåverkbara faktorerna. Bland kommunerna i resultatnätverket R9 hade Uppsala år 2020 den lägsta nettokostnaden i förhållande till referenskostnaden.

Balansomslutning, likviditet och soliditet

Likviditet och kassaflöde

Kommunkoncernens likviditet har under året fortsatt att vara mycket god och banktillgodohavandena uppgick den 31 december till 1 887 (1 311) miljoner kronor.

Föregående års generella statsbidrag, utbetalda statliga stödpaket och genomförda fastighetsförsäljningar bidrog till att kommunkoncernen gick in i året med god likviditet. Under året har likviditeten fortsatt att stärkas främst genom kommunens

⁵ Den senaste tillgängliga jämförelsen med referenskostnad avser 2020

starka resultat, positiva kassaflöde från exploateringsverksamheten samt att årets investeringar blev lägre än förväntat. Banktillgodohavandena kommer användas kommande år för att finansiera pågående investeringar och markförvärv som skjutits fram i tid.

Kommunkoncernens sammantagna investeringsverksamhet påverkade kassaflödet med utbetalningar på 2 564 (1 037) miljoner kronor. Rensat för årets försäljningar var utflödet från investeringsverksamheten 2 702 (2 611) miljoner kronor. De pågående investeringarna har till stor del finansierats genom det likvidmässiga inflödet från den löpande verksamheten som uppgick till 2 841 (2 330) miljoner kronor.

Delar av koncernens investeringar lånefinansieras. I och med den goda likviditeten har låneskuldutvecklingen varit begränsad och under året ökat med enbart 270 miljoner kronor, vilket för året motsvarar en ökning med 1,6 procent. Föregående år minskade låneskulden med 465 miljoner kronor genom att lån amorterades med intäkter från de genomförda fastighetsförsäljningarna.

Kassaflöde från exploateringsverksamheten

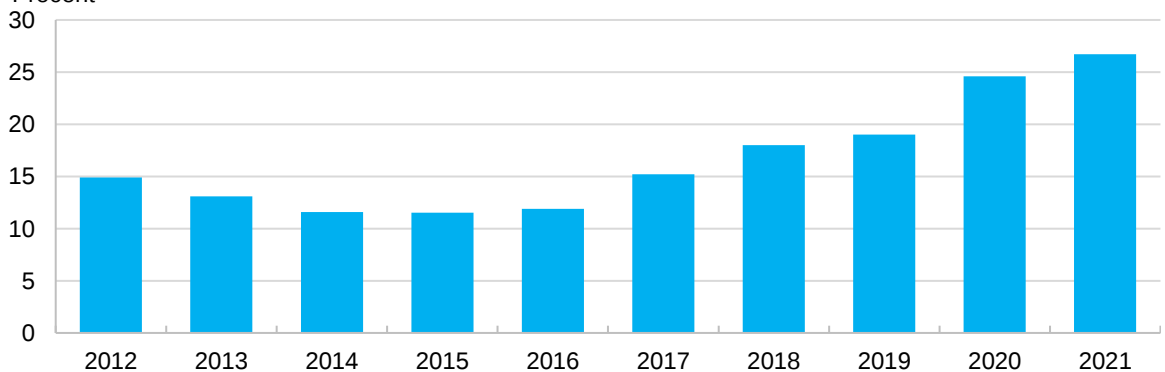
Försäljningen av bostadsmark har under året ökat något jämfört med året innan. Bedömningen är att marknaden har stabiliserat sig i och med minskade osäkerheter kopplat till pandemin och förändrade lånevillkor. Markförsäljning bidrog till att exploateringsverksamheten visade ett positivt kassaflöde om totalt 260 miljoner kronor för 2021. Markförsäljning och finansiering av anläggningsutbyggnad enligt exploateringsavtal genererade intäkter på sammanlagt 652 miljoner kronor. Av detta uppgår markförsäljningsintäkterna till 538 miljoner kronor vilket till 80 procent härstammar från projekten Rosendal (mark för bostäder) och Östra Fyrislund (verksamhetsmark). Exploateringsutgifterna uppgick till 392 miljoner kronor och består av nyanläggning av infrastruktur i utbyggnadsområden samt markberedning och andra anskaffningskostnader. Största utfallet finns inom projektet Rosendal.

Balansomslutning och soliditet

Kommunkoncernens balansomslutning uppgick per 31 december till 38 166 (35 976) miljoner kronor, vilket är en ökning med 6,1 (4,0) procent sedan förra årsskiftet. Den växande balansräkningen är en konsekvens av genomförda och pågående investeringar i den kommunala infrastrukturen kopplat till Uppsalas tillväxt och utbyggnad.

Soliditet inkl. pensionsåtaganden, Uppsala kommunkoncern

Procent

Figur 13. Soliditet, inklusive pensionsåtaganden (ansvarsförbindelsen) för kommunkoncernen

Indikatorn soliditet visar betalningsförmågan på lång sikt. I indikatorn ingår även den pensionsförpliktelse som ligger utanför kommunkoncernens balansräkning, i syfte att visa kommunkoncernens handlingsutrymme på lång sikt.

De senaste årens starka redovisade resultat har medfört att det egna kapitalet och soliditeten stärkts. Soliditeten, inklusive pensionsförpliktelsen, uppgick den 31 december till 27 (25) procent, vilket är en ökning med 2 procentenheter sedan föregående år.

Finansiell uppföljning

Internbanken

Kommunkoncernens lånebehov hanteras centralt av Uppsala kommuns internbank. Internbanken har bland annat till uppgift att säkerställa finansiering, följa upp och hantera finansiella risker samt planera koncernens tillgång till likviditet.

Finanspolicyn utgör det övergripande ramverket och anger inriktningen för finansverksamheten. Till policyn finns riktlinjer som närmare reglerar ansvarsfördelning, identifierar finansiella risker och anger hur de ska hanteras.

En central hantering bidrar till en god intern kontroll, en minskad finansiell risk och att skalfördelar i den finansiella hanteringen tillvaratas. Skalfördelar uppnås bland annat genom ett gemensamt koncernkontosystem där koncernens likviditetsflöden och banktillgodohavanden samordnas.

Internbanken sammanställer löpande prognoser över koncernens likviditet baserat på upprättade prognoser från bolagen och de större investerande nämnderna. Utifrån dessa prognoser planerar och tillgodoser internbanken koncernens likviditetsbehov genom extern upplåning som sedan vidareutlånas utifrån behov. Räntan på internbankens vidareutlåningen till bolagen är marknadsmässig och motsvarar den räntenivå bolagen får låna till i eget namn på marknaden.

Kreditvärdighet

Det internationella kreditvärderingsinstitutet Standard & Poor's betygsätter varje år kommunens kreditvärdighet, så kallad rating. Ratingen ska återspegla kommunkoncernens förmåga att infria sina betalningsåtaganden och finansiella skyldigheter på både kort och lång sikt. Uppsala kommuns långfristiga rating är den näst högsta, AA+, på en skala där AAA är högst. För investerare innebär denna rating att det är förknippat med mycket låg risk att låna ut pengar till Uppsala kommun. Den höga ratingen som bekräftades under februari 2022 möjliggör att kommunkoncernen kan erhålla fortsatt fördelaktiga lånevillkor.

Upplåning och utveckling av låneskulden

Kommunkoncernens externa upplåning, bruttoskulden, uppgick per 31 december till 17 620 miljoner kronor vilket är en ökning med 270 miljoner kronor jämfört med årets ingång. Ökningen förklaras av pågående investeringar i de kommunala bolagen som delvis har lånefinansierats.

Kommunkoncernens genomsnittsränta har sjunkit och uppgick per 31 december till 0,72 procent jämfört med 0,79 procent vid början av året. Marknadsräntorna har stigit under hösten vilket inneburit att genomsnittsräntan har planat ut och sannolikt bottnat. Enligt marknadsaktörers bedömningar förväntas räntorna fortsätta att stiga under 2022 vilket innebär att genomsnittsräntan successivt börjar stiga under 2022.

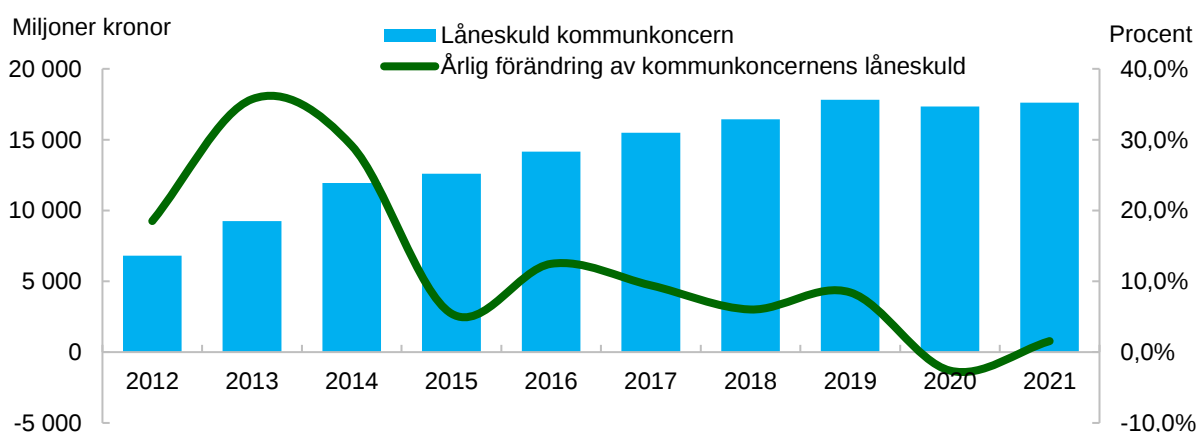
Den externa upplåningen hanteras genom olika upplåningsformer och långgivare. Det sker genom egna marknadsprogram där certifikat och obligationer emitteras. Utöver de egna marknadsprogrammen finns lån som upptagits genom Kommuninvest, Europeiska Investeringsbanken samt Nordiska Investeringsbanken. Andelen certifikatslån har minskat till förmån för obligationslån vilket beror på att lånevillkoren på obligationsmarknaden har varit fördelaktiga under året.

Fördelningen av kommunkoncernens externa låneskuld per 31 december anges i tabellen nedan.

Externa lån Uppsala kommunkoncern		
Belopp i miljoner kronor	2020-12-31	2021-12-31
Obligationslån	7 100	7 900
Certifikatslån	1 450	1 050
Lån Kommuninvest	8 100	7 970
Lån Europeiska Investeringsbanken	300	300
Lån Nordiska Investeringsbanken	400	400
Summa	17 350	17 620

Tabell 11.Externa lån i kommunkoncernen.

Diagrammet nedan visar kommunkoncernens skuldutveckling och skuldutvecklingstakt sedan 2012. Låneskuldens utveckling förklaras av de investeringar som är genomförda i kommunkoncernen och som delvis har lånefinansierats. De fastighetsavyttringar som genomfördes 2020 har bidragit till att låneskulden sedan utgången av 2019 har minskat.

Figur 14. Låneskuld kommunkoncern

Kommunfullmäktige har fastställt ett mål om att låneskulden per invånare över tid inte ska öka med mer än fem procent årligen. Låneskulden per invånare har för de senaste tre åren i genomsnitt ökat med 0,5 (1,7) procent årligen och uppgick per 31 december 2021 till 74 159 (74 196) kronor. Jämfört med föregående år har låneskulden per invånare minskat med 37 kronor. Minskningen av låneskuld per invånare beror på att befolkningen ökade i högre takt än låneskulden.

Nettoskulden, den externa upplåningen med avdrag för banktillgodohavanden uppgick till per 31 december till 15 733 miljoner kronor vilket är 306 miljoner kronor

lägre jämfört med årets ingång. Minskningen förklaras av att koncernens banktillgodohavanden har ökat till följd av årets starka resultat, försäljning av exploateringsfastigheter och lägre investeringsnivåer än planerat.

Riskhantering

Internbanken hanterar de risker som är förknippade med finansverksamheten med utgångspunkt i fastställda riktlinjer. Risker hänförs huvudsakligen till motpartsrisk, ränterisk, finansieringsrisk och likviditetsrisk. Riskerna följs upp löpande och rapporteras till kommunstyrelsen.

Med motpartsrisk menas risken för att drabbas av förluster främst på grund av att en motpart inte kan fullgöra sina förpliktelser. Riskerna hanteras genom att ställa krav på motparternas kreditvärdighet samt genom att sprida derivataffärer på flera motparter. Kommunkoncernen använder derivat, ränteswappar, för att räntesäkra delar av låneskulden. Per 31 december uppgick ingångna swapavtal till 7 120 miljoner kronor och motpartsexponeringen är fördelad mellan fyra motparter. Samtliga ingångna derivat är kopplade till underliggande lån.

Med ränterisk menas risken att förändringar i marknadsräntan påverkar kommunkoncernens räntenetto negativt. Ränterisken uttrycks som genomsnittlig räntebindningstid för den externa skuldportföljen och ska enligt riktlinjerna vara mellan 1,5 – 4 år. Koncernens genomsnittliga räntebindningstid uppgick per 31 december till 2,55 år jämfört med 2,69 år vid årets inledning. Räntebindningstiden hanteras i samband med upplåning vilket gör att den varierar över tid. Den kortare bindningstiden förklaras av att nyupplåningen under året varit begränsad.

Med finansieringsrisk menas risken att finansiering inte kan erhållas, eller att den endast kan erhållas till väsentligt högre kostnader, som följd av förändringar på den finansiella marknaden. Enligt riktlinjerna får högst 40 procent av skuldportföljen förfalla inom 12 månader och den genomsnittliga kapitalbindningstiden vara minst 2 år. Finansieringsrisken ska också begränsas genom att låneförfallen sprids över tid. Internbanken arbetat aktivt med att uppnå en jämn fördelning av låneförfallen och andelen förfall uppgick per 31 december till 24 procent och är kommande år jämnt fördelad. Kapitalbindningstiden uppgick till 2,50 år jämfört med 2,74 år vid inledningen av året. Den kortare kapitalbindningstiden förklaras av att den långfristiga nyupplåningen under året varit begränsad i och med koncernens starka kassaflöde.

Med likviditetsrisk menas risken att inte ha tillgång till likvida medel för att sköta framtida betalningar. Kommunkoncernen har extra betalningsberedskap i form av checkräkningskrediter och lånelöften om totalt 5 400 miljoner kronor. Banktillgodohavandena har under årets stärkts vilket minskat både finansierings- och likviditetsrisken.

Pensionsåtagande

Åtagandet för pensionsutbetalningar intjänade före 1998 redovisas enbart som en ansvarsförbindelse, i enlighet med kommunal praxis, den så kallade blandmodellen. Detta innebär att kostnaden tas först när utbetalning görs. Årets utbetalning på denna historiska pensionsskuld uppgick till 224 (223) miljoner kronor, vilket motsvarar 1,6 (1,7) procent av intäkter från skatter, generella statsbidrag och utjämning.

PENSIONSÅTAGANDE			
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	2019	2020	2021
Avsättningar för pensioner	1 131	1 246	1 412
Upplupen pensionskostnad, individuell del	279	289	309
Pensionsförpliktelse som ansvarsförbindelse	3 752	3 701	3 652
Totalt pensionsåtagande	5 162	5 236	5 373
Placerade pensionsmedel, anskaffningsvärde	657	657	657
Placerade pensionsmedel, marknadsvärde	805	838	977

Tabell 12. Kommunens pensionsåtagande.

Storleken på ansvarsförbindelsen nådde sin kulmen 2013 och har sedan dess minskat varje år eftersom amorteringen på skulden är betydligt större än ränteuppräknings. Utbetalningarna däremot förväntas fortsätta att öka något fram till 2026 för att sedan successivt avta tills ansvarsförbindelsen är slutbetalad omkring år 2059. För helåret 2021 uppgick de totala pensionskostnaderna till 762 (693) miljoner kronor. Årets höga kostnad beror på att en engångskorrigerings av pensionsskulden på grund av ett nytt antagande om längre livslängd gav en extra engångskostnad på 65 miljoner kronor.

I början på 2022 slöts en ny pensionsöverenskommelse som kommer att gälla från och med 2023. Den kommer att innebära en ökning av de avgiftsbestämda pensionerna med 1,5 procent av utbetalda löner, men samtidigt kommer de förmånsbestämda pensionerna att successivt avvecklas, vilket innebär att pensionskostnaderna blir betydligt mera förutsägbara för kommunen. I takt med att de förmånsbestämda pensionerna försvinner kommer avsättningen för pensioner att minska eftersom de avgiftsbestämda pensionerna betalas redan när de tjänats in.

Till skillnad från privata arbetsgivare behöver kommuner inte sätta av medel för de anställdas pensioner eller på annat sätt trygga dessa. Beskattningsrätten anses vara en garant för att kommunerna kan infria framtida pensionsutbetalningar. Trots detta har avsättningar gjorts till en pensionsstiftelse för att kommunen ska kunna minska framtida likviditetsbelastningar genom att erhålla gottgörelse från stiftelsen när pensionsbetalningar görs. Marknadsvärdet på kommunens andel av stiftelsen uppgick vid utgången av 2021 till 977 miljoner kronor vilket är en ökning med över 16 procent tack vare en väldigt positiv utveckling på världsbörserna.

Investeringsredovisning

Investeringar och självfinansieringsgrad

Kommunens investeringsbehov drivs av att befintliga anläggningar som tjänar kommunens invånare slits och behöver stärkas eller ersättas, att nya önskemål och behov uppstår samt att kommunen växer och investeringar krävs för att möta tillväxten. De behov som avser kommunens befintliga befolkning finansieras i första hand genom befintliga skatteintäkter och avgifter. De behov som avser tillväxt och en framtida ökande befolkning ska i första hand bäras av framtida skatteintäkter som befolkningstillväxten skapar samt de försäljningsintäkter som kommunen kan generera genom en aktiv exploateringsverksamhet som förädlar mark och fastigheter och skapar finansiella överskott.

I och med att Uppsala växer ökar behovet av kommunal infrastruktur, såsom vägar, broar, bostäder, skolor, vatten och avfallshantering, anläggningar för idrott, fritid och parkering. Stora delar av de tillväxtdrivna investeringarna sker genom de kommunala bolagen. I Uppsalahem AB och Uppsala Vatten och Avfall AB finansieras investeringarna fullt ut genom uttag av hyra mot hyresgäst respektive taxa mot abonnenter. I andra kommunala bolag är kommunen den huvudsakliga hyresgästen, exempelvis gäller detta skolor samt idrotts- och fritidsanläggningar. Dessa kommunala bolags kostnader för drift och investeringar finansieras genom hyresfakturer till kommunen som i sin tur finansierar detta med skatteintäkter.

Investeringarna har varit höga de senaste åren, men blev något lägre 2021 jämfört med de senaste fyra åren. Kommunkoncernens investeringar uppgick till 2 671 (3 291) miljoner kronor, varav kommunens investeringar var 718 (742) miljoner kronor och de kommunala bolagen 1 952 (2 549) miljoner kronor.

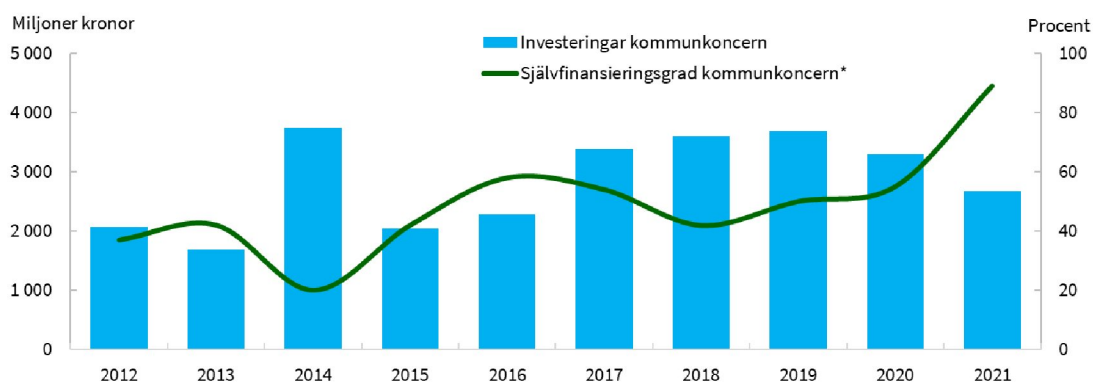
Investeringar per nämnd och dotterbolag i Uppsala kommun			
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2021	Investerat 2021	Pågående investering 2021-12-31
Kommunstyrelsen	1 463	388	747
Gatu- och samhällsmiljönämnden	651	218	291
Kulturnämnden	70	48	48
Idrotts- och fritidsnämnden	23	11	6
Räddningsnämnden	12	12	6
Arbetsmarknadsnämnden	6	2	2
Utbildningsnämnden	49	26	0
Övriga nämnder	12	14	0
Totalt Uppsala kommun, nämnder	2 286	718	1 101
Uppsala kommun Skolfastigheter AB	1 043	793	1 289
Uppsalahem	750	426	685
Uppsala Vatten och Avfall AB	470	385	412
Uppsala Arenor och Fastigheter AB	499	225	119
Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	125	52	58
Uppsala Kommuns Fastigheter AB	105	44	25
Uppsala Parkering AB	120	10	16
Uppsala Stadsteater AB	6	8	5
Övriga dotterbolag	10	9	0
Totalt Uppsala kommun, aktiebolag	3 127	1 952	2 609
Totalt Uppsala kommun	5 413	2 671	3 710

Tabell 13. Investeringar per nämnd och dotterbolag i Uppsala kommun.

Merparten av kommunens investeringar avser utbyggnad av infrastruktur inom kommunstyrelsens exploateringsverksamhet 197 (347) miljoner kronor samt inom gatu- och samhällsmiljönämndens ansvarsområde 218 (234) miljoner kronor. Inom exploateringsverksamheten är de största investeringsvolymerna hänförliga till utbyggnationen av bostadsområdena Rosendal och Östra Salabacke samt inledande arbete i Ulleråkersområdet. Gatu- och samhällsmiljönämnden investerade i nya cykelvägar, utveckling av allmän plats och parker samt reinvesteringar. Bland årets investeringar finns det pågående projektet Tullgarnsbron över Fyrisån, upprustning av

södra delen av gågatan i centrala Uppsala samt anläggning av allmän plats kring det nya stadshuset. Stadshuset bidrog till investeringar inom kommunstyrelsens IT- och fastighetsverksamhet i form av utrustning av de nya lokalerna. Övriga nämnder investerade i inventarier, fordon och annan utrustning till verksamheten, medan kulturnämnden därutöver investerade i offentlig konst.

Bland de kommunala bolagens större investeringar märks särskilt Uppsalahem AB med 426 (761) miljoner kronor för nyproduktion och förnyelse av sitt bostadsbestånd och Uppsala Kommun Skolfastigheter AB med 933 (546) miljoner kronor för utveckling och förvaltning av förskolor, grundskolor och gymnasieskolor. Uppsala Vatten och Avfall AB:s arbete med att bygga ut ledningsnätet och öka kapaciteten i VA-anläggningarna har medfört investeringar med 385 (349) miljoner kronor. Det stora investeringsprojektet för om- och nybyggnationen av Stadshuset blev i stort sett klart i och med inflyttningen i november. Stadshuset utgör en stor del av Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB:s investeringar på 225 (694) miljoner kronor. Föregående års investeringar genomfördes i de nu fusionerade bolagen Fyrishov AB, Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB och Uppsala Kommun Sport- och Rekreationsfastigheter AB.

Figur 15 Investeringar och självfinansieringsgraden för kommunkoncernen

I diagrammet ovan redovisas hur investeringarna utvecklats sedan 2011. Investeringsnivån 2011 förklaras av Uppsalahems förvärv av Studentstaden (2 424 miljoner kronor) och investeringsnivån 2014 förklaras av förvärvet av Ulleråker (1 835 miljoner kronor).

Investeringar kräver kapital, eget eller lånat. Den egna finansieringsförmågan mäts som självfinansieringsgrad, dvs den andel av en investering som finansieras med egna medel. För 2021 uppgick självfinansieringsgraden till 89 (55) procent och det är det tredje året i följd som värdet förbättras. Det är ett resultat av ett starkt redovisat resultat från den löpande verksamheten samtidigt som avyttringar av fastigheter i de kommunala bolagen ytterligare stärkt kassaflödet.

Ett starkt kassaflöde minskar behovet av att låna kapital för att genomföra investeringar och som därmed minskar räntekostnaden och ränterisken. Ränteläget har under en längre tid varit historiskt lågt. Under hösten bottnade marknadsräntorna och räntorna började stiga. Bedömningen är att marknadsräntorna framöver kommer vara på en betydligt högre nivå än de varit de senaste åren. En hållbar tillväxt måste därför räkna med ett högre framtida ränteläge. Ett höjt ränteläge kommer att driva högre räntekostnader och kan leda till utträngning av övrig verksamhet alternativt medföra behov av att generera högre intäkter.

Exploateringsverksamheten

Kommunens exploateringsverksamhet har varit expansiv under ett stort antal år för att stötta den starka befolkningstillväxten. Under 2010-talet har områden som Rosendal, Ulleråker, Östra Fyrislund, Östra Sala backe, Jälla/Lindbacken, Gunsta, Fullerö, Kvarngärdet/Råbyleden och Kungsängen varit bostads- och industriområden som redan mött upp eller nu projekteras för befolkningstillväxten.

Exploateringsverksamheten genererar stora resultatöverskott nästan varje år. Dessa stärker soliditeten och förmågan att finansiera investeringar i kommunal teknisk infrastruktur som vägar, vatten och avlopp, parker, belysning, avvattnings mm som är nödvändiga för tillväxten. Till kommunal teknisk infrastruktur läggs investeringar i anläggningar för social infrastruktur som bibliotek, idrotts- och fritidsanläggningar, förskolor och skolor, olika former av vårdboenden etcetera. Investeringarna blir anläggningar i kommunkoncernen som genererar löpande kostnader för avskrivning, ränta och underhåll. Intäkter för att bära kostnaderna genereras av skatteunderlaget, men positiva bidrag från exploateringsverksamheten är viktiga för att öka självfinansieringsgraden och i motsvarande utsträckning, minska det externa upplåningsbehovet och exponeringen mot ökande räntekostnader.

Årets exploateringsverksamhet från kommunen i förvaltningsform genererade försäljningsintäkter om motsvarande 538 (282) miljoner kronor samt avgifter från externa parter för uppförande av kommunal infrastruktur om 91 (158) miljoner kronor. Anskaffningskostnaden för såld mark blev 56 (43) miljoner kronor och kostnaden för den direkta driften av exploateringsverksamheten blev 231 (201) miljoner kronor inklusive kostnader för nedskrivning och utrangeringar om 50 miljoner kronor samt finansiering av avskrivningskostnader för tidigare uppförda anläggningar om 43 (25) miljoner kronor. Netto tillförde exploateringsverksamheten därmed 342 (229) miljoner kronor till kommunens resultat och det egna kapital under året vilket är ett viktigt bidrag till finansiering av investeringar.

Under 2020 anpassade Uppsala sin redovisning av markförsäljning och exploateringsavgifter till Rådet för kommunal redovisnings rekommendation från november 2019. Den innebär att avgifter som tas ut av externa parter för uppförande av kommunal infrastruktur inte längre kan periodiseras för att möta avskrivningen av anläggningen utan ska intäktföras direkt när anläggningen tas i bruk. I årets resultat ingår intäkter från exploateringsavgifter om 91 (158) miljoner kronor som tidigare inte skulle ha redovisats direkt.

Investeringar inom Uppsala kommunkoncern, specifikation av större projekt						
Belopp i miljoner kronor	Total ram	Budget 2021	Investerat 2021	Investerat från start	Aktiverat /avslutat	Pågående investering 2021-12-31
Projekt						
Stadshuset (Kommunstyrelsen)	122	122	85	102	7	95
Stadshuset (Gatu- och samhällsmiljönämnden)	39	21	30	49	0	49
Stadshuset (Arenor och fastigheter)	1 098	196	127	1 100	1 061	39
Underhåll och hyresgästanpassningar (Skolfastigheter)	684	306	228	475	137	338
Rosendal (Kommunstyrelsen)	848	73	59	470	167	303
Dansmästaren (Parkeringsbolaget)	151	0	4	150	150	0

Dansmästaren (Uppsalahem)	260	2	-33	242	252	-10
Studenternas, kommersiella lokaler (Arenor och fastigheter)	377	29	10	354	347	7
Sverre (Uppsalahem)	421	96	89	330	0	330
Brantingsskolan (Skolfastigheter)	451	127	119	312	0	312
Östra Salabacke (Kommunstyrelsen)	554	32	22	268	191	78
Rackarberget etapp 1 och 2 (Uppsalahem)	248	86	91	227	136	91
Östra Fyrislund (Kommunstyrelsen)	259	10	1	200	190	10
Pågående projekt (Kulturnämnden)	70	70	48	196	148	48
Blåklinten (Uppsalahem)	192	45	40	174	174	0
Studenternas bandy (Arenor och fastigheter)	82	0	11	135	128	7
Bäcklösa, etapp 3 (Uppsalahem)	161	31	3	135	157	-22
Bolandsskolan (Skolfastigheter)	148	62	83	123	0	123
Rosendal-Ulleråker, överföringsledning (Uppsala vatten och avfall)	135	11	43	116	61	56
Strategiska markförvärv exploatering (Kommunstyrelsen)	640	640	4	115	82	32
Råbyvägen (Kommunstyrelsen)	117	18	14	109	108	0
Jälla S Lindbacken (Kommunstyrelsen)	97	1	1	93	94	0
Skölsta (Kommunstyrelsen)	154	5	-1	88	87	1
Skölsta, utbyggnad av VA (Uppsala vatten och avfall)	76	31	42	68	58	10
Lindbackens förskola (Skolfastigheter)	88	49	57	68	0	68
Granitvägen (Uppsalahem)	210	96	60	65	0	65
Tullgarnsbron (Gatu- och samhällsmiljönämnden)	341	154	10	62	0	62
Kungsängsverket, inlopp och försedimentering (Uppsala vatten och avfall)	366	49	32	62	0	62
Kvarngårdsskolan (Skolfastigheter)	545	94	36	61	0	61
Södra Gunsta etapp 1 (Kommunstyrelsen)	368	15	11	51	21	30
Lövstalöts förskola (Skolfastigheter)	55	35	34	40	0	40
Brillinge, återvinningscentral (Uppsala vatten och avfall)	115	47	16	39	0	39
Ulleråker (Kommunstyrelsen)	947	14	16	36	2	34
Rosendals förskola (Skolfastigheter)	81	30	19	31	0	31
Fältläkaren (Uppsalahem)	385	100	12	28	0	28
Ulleråker förvaltning (Kommunstyrelsen)	113	113	1	26	19	7
Gottsundaskolan (Skolfastigheter)	473	22	16	25	0	25

Fyrislund, återvinningscentral (Uppsala vatten och avfall)	66	10	1	22	21	2
Bälunge skola (Skolfastigheter)	288	20	9	19	0	19
Gränby isarena, befintlig (Arenor och fastigheter)	63	38	9	16	6	11
Brandmästaren (Parkeringsbolaget)	271	105	2	16	0	16
Storvreta vattenverk (Uppsala vatten och avfall)	112	11	6	11	0	11
Ulleråker, exploatering Vinghästen och Sagan (Uppsala vatten och avfall)	121	5	8	9	0	9
Rosendal, Multihus idrott och bibliotek (Arenor och fastigheter)	145	6	3	5	0	5
Gränby sportfält, multiarena (Arenor och fastigheter)	489	39	-12	2	0	2
Skölsta, exploatering etapp 6 (Uppsala vatten och avfall)	86	8	0	0	0	0
Totalt specificerade projekt	13 110	3 071	1 466	6 326	3 802	2 524
Övriga projekt i nämnder		999	417	1 225	874	351
Övriga projekt i aktiebolag		1 344	787	1 338	503	835
Totalt ospecificerade projekt		2 343	1 204	2 564	1 378	1 186
Totalt		5 413	2 671	8 890	5 180	3 710

Tabell 14. Investeringar, specifikation av större projekt.

Stadshuset (Arenor och fastigheter, Kommunstyrelsen, Gatu- och samhällsmiljönämnden)

Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB har uppfört ett om- och tillbyggt kontorshus vilket stod redo för inflyttning i november 2021. Huset blir nav för hela Uppsala kommun och inrymmer förutom fullmäktigesal även förbättrade möjligheter för allmänheten att hitta och interagera med kommunens olika förvaltningar. Stadshuset kommer även inrymma kontaktcenter till kommunen, restaurang, utställningsyta och café. Stadshuset är dimensionerat för omkring 1 800 av kommunens medarbetare.

Kommunstyrelsen har i egenskap av hyresgäst utrustat fastigheten med inventarier, installationer, inredning och serverhallar mm.

Gatu- och samhällsmiljönämnden har ansvarat för markarbeten på allmän plats kring huset. Merparten av ytorna har färdigställts under 2021. Viss fördröjning på grund av pandemin samt samordning med andra projekt och justerade kvalitetskrav innebär en fördröjning jämfört med beslutad ram. Arbetet slutförs under 2022.

Underhåll och hyresgästanpassningar (Skolfastigheter)

Bolaget förvaltar ett omfattande fastighetsbestånd som underhålls- och anpassas till hyresgästernas behov. Posten omfattar åtgärder på ett stort antal befintliga skolfastigheter som samlats i en post som illustration över den stora omfattningen.

Rosendal (Kommunstyrelsen)

Rosendal är ett exploateringsprojekt för utveckling av främst kommunal mark för uppförande av ett nytt bostadsområde med höga hållbarhets- och kvalitetsmål. Såväl

bostadsbyggande som utbyggnad av kommunal infrastruktur sker i etapper, i samarbete med Uppsala Vatten och Avfall AB och flera olika byggaktörer bland annat Uppsalahem AB. Utbyggnaden omfattar även kommunala investeringar i grundskola, förskolor, idrotts- och mobilitetsanläggningar samt centrumverksamhet. Den totala utbyggnaden förväntas omfatta omkring 3 500 bostäder samt utveckling av mark för universitetsanknuten verksamhet och bedöms avslutas år 2028. Projektet är i en aktiv fas med markförsäljningar och omfattande anläggningsarbeten.

Dansmästaren (Uppsalahem och Parkeringsbolaget)

Anläggningen är i drift sedan hösten 2020 och projektet har genomförts i samarbete mellan Uppsala Parkerings AB och Uppsalahem AB. Dansmästaren tillför 133 nya studentbostäder till området Rosendal. Fastigheten omfattar utöver studentbostäderna även ett parkeringsgarage med 460 platser och i bottenplan en matvarubutik om 2 200 kvadratmeter.

Studenternas kommersiella lokaler (Arenor och Fastigheter)

Arenan, lokaler för café/restaurang, gym, konferens och kontor samt miljöerna kring stadsparken färdigställdes i stort i slutet av 2020. Under 2021 har löpande investeringar skett i form av hyresgäst Anpassningar för nya hyresgäster i de kommersiella delarna.

Sverre (Uppsalahem)

Totalt 112 lägenheter omfattas av Uppsalahem AB:s projekt som inkluderar ombyggnad, tillbyggnad och nyproduktion i kvarteret Sverre i centrala Uppsala. Det planeras för ombyggnad av ett av de befintliga husen, påbyggnad i två våningar och nyproduktion av ett gårdshus. Inflyttning har påbörjats och projektet avslutas första kvartalet 2022.

Brantingskolan (Skolfastigheter)

En skola samt en idrottshall för 720 elever inom grundskolan uppförs av Uppsala kommun Skolfastigheter AB i Salabacke. Beräknad inflyttning är till vårterminen 2023. Projektet omfattar renovering, rivning och nybyggnation. Projektet har förskjutits i tid jämfört med ursprunglig tidplan efter myndighetsbeslut kopplat till krav på bevarande av auladelen och att ett skyddsrum behövde återskapas efter rivning.

Östra Salabacke (Kommunstyrelsen)

Östra Salabacke är ett exploateringsprojekt för utveckling av kommunal mark för försäljning för främst bostadsändamål. Såväl bostadsbyggande som utbyggnad av kommunal infrastruktur sker i etapper, i samarbete med Uppsala Vatten och Avfall AB samt flera olika byggaktörer. Den totala utbyggnaden förväntas omfatta omkring 2 500 bostäder och avslutas omkring år 2028.

Rackarberget etapp 1 och 2 (Uppsalahem)

Rackarberget är ett studentområde som byggdes mellan 1962–68 och som idag är i behov av renoveringsåtgärder gällande såväl installationer som fönster, badrum, kök och gemensamma korridorer. Renoveringen genomförs i etapper där ett antal hus är inflyttade under 2021, vissa renoveringar pågår och andra är i planeringsfas. I samband med Uppsalahem AB:s renovering utförs även ett flertal energibesparande åtgärder.

Östra Fyrislund (Kommunstyrelsen)

Östra Fyrislund är ett exploateringsprojekt för utveckling av kommunal mark för försäljning till verksamheter såsom handel och mindre industri. Merparten av den kommunala infrastrukturen är färdigställd i området.

Pågående projekt (Kulturnämnden)

Denna post samlar ett mycket stort antal projekt inom offentlig konst. Nämnden ansvarar för bibliotek och fritidsgårdar, bland enskilt större investeringarna att nämna finns en sorteringsanläggning, en biblioteksbuss, utrustning av ett bibliotek i Gränby samt ljud, ljud och styrutrustning till Biotopia.

Blåklinten (Uppsalahem)

Bostadsområdet Blåklinten är ett låghusområde med 108 lägenheter från 1950-talet lokaliserat i Salabacke. Renoveringen som Uppsalahem AB har genomfört pågick fram till sommaren 2021 och avsåg installationer, fönster, badrum och ombyggnad av tak.

Studenternas bandy (Arenor och Fastigheter)

Projektet avser ombyggnad och underhåll av Studenternas bandyarena. Investeringarna har omfattat att flytta de två planerna för att ge rum åt nya Ulleråkersvägen, ett nytt kylsystem har installerats och b-planen har betonggjutits för att skydda de nya rören och göra ytan möjlig för aktivitet året om.

Bäcklösa etapp 3 (Uppsalahem)

Bäcklösa ligger längs med Dag Hammarskjölds väg strax norr om Sunnersta. Projektet omfattar totalt 485 hyreslägenheter fördelat på tre olika etapper. Etapp tre inkluderar totalt 99 lägenheter och inflyttning skedde under 2021.

Bolandsskolan (Skolfastigheter)

Bolandsskolan uppfördes 1958 och projektet omfattar renovering samt anpassning av skolans interiör och exteriör till ändamålsenliga lokaler. Underhållet av flera av byggnaderna har varit eftersatt varför projektet förväntas bli dyrare än beräknat. Moderniseringen av skolan beräknas vara avslutad i mars 2022.

Rosendal-Ulleråker överföringsledning (Uppsala vatten)

Projektet som Uppsala Vatten och Avfall AB genomför avser huvudledningar för vatten och avlopp från områdena Rosendal och Ulleråker i Södra staden till Kungsängen/Boländerna. Projektet omfattar fyra etapper och planeras vara färdigställt 2022.

Strategiska markförvärv (Kommunstyrelsen)

Kommunstyrelsens strategiska markförvärv avser främst områden i södra och sydöstra Uppsala inför utveckling av de sydöstra stadsdelarna. Dessa stora förvärv har inte kunnat slutföras under 2021 utan aktualiseras under kommande år.

Råbyvägen (Kommunstyrelsen)

Råbyvägen är ett exploateringsprojekt för utveckling av mark för främst bostadsändamål i samarbete med ett flertal fastighetsägare. Projektet innebär att Råbyvägen omvandlas från genomfartsled till stadsgata med bland annat förbättrade cykelvägar. Projektet är i slutfasen och merparten av utbyggnad av kommunal infrastruktur är slutförd.

Jälla S Lindbacken (Kommunstyrelsen)

Jälla S Lindbacken är ett nyuppfört bostadsområde med omkring bostäder i småhus och villatomter. Utbyggnaden av den kommunala infrastrukturen är i stort sett avslutad och endast ett fåtal tomter kvarstår för försäljning.

Skölsta (Kommunstyrelsen)

Skölsta är ett bostadsområde där kommunen uppför infrastruktur såsom gator, parker och dagvattenanläggningar som möjliggör utbyggnad av omkring 350 småhus. Utbyggnad sker i samarbete med Uppsala Vatten och Avfall AB.

Skölsta (Uppsala vatten)

Projektet omfattar Uppsala Vatten och Avfall AB:s utbyggnad av allmänna VA-anläggningar i Svia-Skölsta. Projektet är uppdelat i tre etapper där byggnation pågår i den avslutande etappen. Projektet beräknas färdigställas under 2022.

Lindbackens förskola (Skolfastigheter)

Projektet avser nyproduktion av en förskola i Lindbacken med plats för 144 barn, fördelat på åtta avdelningar samt ett tillagningskök. Förskolan är färdigställd och verksamheten startade i januari 2022.

Granitvägen (Uppsalahem)

Husen på Granitvägen byggdes under 1960-talet och blev det första höghusområdet i Uppsala. Nu står Uppsalahem AB:s fastigheter på Granitvägen inför renovering. Renoveringen omfattar flertalet åtgärder i lägenheterna och av trapphus, hissar, fasad och källare/kulvert. Totalt omfattas 315 lägenheter och 5 huskroppar om 7 våningar.

Tullgarnsbron (Gatu- och samhällsmiljönämnden)

Tullgarnsbron uppförs för att kunna möta ökade behov av tillgänglighet mellan östra och västra sidan av Fyrisån, samt för att möjliggöra kapacitetsstark kollektivtrafik inom centrala Uppsala och en expansion av staden. I projektet sker samverkan med främst Uppsala Vatten och Avfall AB. I projektet läggs särskild vikt vid att skydda grundvattentäkten på västra sidan om Fyrisån samt på att anpassa konstruktionerna av bro och gator till rådande markförhållanden. Tullgarnsbron beräknas i nuläget kunna färdigställas under 2023 och projektet i sin helhet under 2024.

Kungsängsverket (Uppsala vatten)

Projektet omfattar en ny anläggningsdel vid inloppet av reningsverket som ska ersätta befintlig anläggning samt rivning och nybyggnad av båda försedimenteringarna i A-blocket. Planerat färdigställande under 2025.

Kvarngärdesskolan, nyproduktion och evakuering (Skolfastigheter)

Avser nybyggnation av Kvarngärdesskolan i centrala Uppsala med plats för totalt 990 elever i årskurserna förskoleklass till årskurs 9. Projektet omfattar rivning av den befintliga skolbyggnaden, evakuering av elever till en modulskola under byggfasen och uppförande av ny skolbyggnad samt en ny idrottshall i anslutning till skolan. Inflyttning i den nybyggda skolan planeras till höstterminen 2025. Projektet har försenats ett år på grund av en överprövning av upphandlingen avseende evakueringslokalerna.

Södra Gunsta etapp 1 (Kommunstyrelsen)

I Södra Gunsta pågår utveckling av ett bostadsområde med blandad bebyggelse. Under året har en mindre konkurrensutsättning genomförts för centrumområdet och gemensam projektutveckling därefter inletts.

Lövstalöts förskola (Skolfastigheter)

Avser Uppsala kommun Skolfastigheter AB:s nyproduktion av en förskola i Lövstalöt strax norr om Uppsala. Förskolan kommer ha 108 platser och ersätter dagens befintliga modulförskola. Projektet gick in i produktion i oktober 2020 och förväntad inflyttning är till vårterminen 2022.

Brillinge återvinningscentral (Uppsala vatten)

Projektet avser Uppsala Vatten och Avfall AB:s nybyggnation av en återvinningscentral i Gränby/Brillingeområdet, för att möta behoven hos en växande befolkning. Byggstart sker i andra kvartalet 2022 och återvinningscentralen förväntas vara färdigställd under 2023.

Ulleråker (Kommunstyrelsen)

Ulleråker är ett område där omkring 6000 bostäder samt förskolor, skolor och mobilitetsanläggningar kommer att uppföras med etappvis utbyggnad. Inom området finns även ett befintligt fastighetsbestånd samt parker och anläggningar som till del kommer att kvarstå även efter utbygganden. Under 2021 har projekteringen genomförts för de allmänna anläggningarna i den första etappen av utbyggnad av området.

Rosendals förskola (Skolfastigheter)

Nybyggnation av förskola med plats för 144 barn i de sydöstra delarna av Rosendal. Projektet befinner sig i produktionsfasen och förväntas vara klar för inflyttning till vårterminen 2023.

Fältläkaren (Uppsalahem)

I området Kåbo i centrala Uppsala planerar Uppsalahem nyproduktion av 277 studentbostäder. Projektet är förskjutet i tid då entreprenadupphandlingen överklagades och planeras vara färdigställt 2024–2025.

Ulleråker förvaltning (Kommunstyrelsen)

Avser underhållsinvesteringar och hyresgäst Anpassningar i befintligt fastighetsbestånd i Ulleråkersområdet. Investeringarna är lägre än beräknat under året på grund av förändringar i uthyrningsplanerna.

Gottsundaskolan (Skolfastigheter)

Nybyggnation av skola med plats för 720 elever i årskurserna sex till nio. Utöver skola kommer byggnaden inrymma fullstor idrottshall, fritidsklubb, allaktivitetshus samt ytor för kultur och måltidsservice. Allaktivitetshuset är ett koncept som bidrar till att lokalerna kan nyttjas av olika verksamheter även utanför skoltid. Projektet befinner sig i projekteringsfasen och förväntas vara klar för inflyttning till höstterminen 2024.

Fyrislund, återvinningscentral (Uppsala vatten)

Projektet avser Uppsala Vatten och Avfall AB:s nybyggnation av en återvinningscentral i Fyrislund för att möta utökade kapacitetsbehov. Planerat färdigställande under 2023.

Bälinge skola (Skolfastigheter)

Nybyggnation av skola med plats för 630 elever i Bälinge norr om Uppsala. Det krävs ytterligare utredning kring den plats där evakueringslokalerna planeras att ställas upp under byggfasen vilket medfört att projektet är förskjutet jämfört med ursprunglig plan. Projektet befinner sig i projekteringsfasen och förväntas vara klar för inflyttning till vårterminen 2027.

Gränby isarena, befintlig (Arenor och Fastigheter)

Projektet avser renovering, till- och ombyggnad av de befintliga ishallarna A, B och C på Gränby sportfält. Projektet förväntas pågå under flera år och innefattar omklädningsrum, förråd, lokal för fysträning, ytor för vaktmästeri med flera efterfrågade rumsfunktioner för konståkning, ishockey och bandy.

Brandmästaren mobilitetsanläggning (Parkeringsbolaget)

Projektet omfattar uppförande av en mobilitetsanläggning i Rosendal med 588 p-platser, mc- och cykelparkering, ytor avsedda för bilpool och hyrbilar, lokaler för restaurangverksamhet och annan service. Projektet har förskjutits då omfattningen av marksanering försenat entreprenadupphandlingen. Produktionsstart planeras till 2022 och anläggningen förväntas tas i bruk under 2024.

Storvreta vattenverk (Uppsala vatten)

Uppsala Vatten och Avfall AB bygger ett nytt vattenverk som försörjer Storvreta med avhärdat vatten samt säkerställer dricksvattenförsörjningen i Storvreta inklusive framtida exploateringar i närliggande områden. Ger också möjlighet till framtida försörjning av flera befintliga orter. Planeras att färdigställas 2024.

Ulleråker, exploatering Vinghästen och Sagan (Uppsala vatten)

Projektet omfattar Uppsala Vatten och Avfall AB:s utbyggnad av allmänna VA-anläggningar i Ulleråker etapp 1, kvarteret Vinghästen och kvarteret Sagan. Projektering pågår. Planerat färdigställande 2026.

Rosendal, Multihus idrott och bibliotek (Arenor och Fastigheter)

I Rosendal planeras byggnation av ett så kallat multihus, innehållande idrottshall, lokaler för kulturskola och bibliotek med hörsal. Projektet är i planeringsfas och planerad byggstart är hösten 2022 och multihuset beräknas stå klart 2024.

Gränby sportfält, multiarena (Arenor och Fastigheter)

Kommunfullmäktige beslutade i december 2020 om en ny isarena med placering på Gränby sportfält. Den ska uppfylla kraven för seriespel i högsta serien i ishockey, SHL, samt svara mot kraven för konståkning på SM-nivå. Analys av arenans kommersiella förutsättningar har gjorts under 2021. Utförandet av den nya arenan har även ändrats från en isarena till en multiarena för att kunna anpassa till flera olika idrotter och evenemang. Den nya multiarenan planeras vara klar 2025.

Skölsta, exploatering etapp 6 (Uppsala vatten)

Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen i Skölsta, etapp 6. I området pågår arbete med att möjliggöra utbyggnad av omkring 350 småhus och projektet genomförs i samarbete med Uppsala Kommun. Planerat färdigställande 2024.

Resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter

Resultaträkning

Belopp i miljoner kronor	Not	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN		
		Utfall 2021	Utfall 2020	Budget 2021	Utfall 2021	Utfall 2020
Verksamhetens intäkter		5 726	5 464	2 629	3 367	3 169
Verksamhetens kostnader	26	-16 771	-16 278	-15 427	-15 847	-15 193
Avskrivningar	3	-1 438	-1 155	-320	-349	-290
Verksamhetens nettokostnader	2	-12 483	-11 968	-13 118	-12 828	-12 314
Skatteintäkter	4	11 829	11 082	11 439	11 829	11 082
Generella statsbidrag och utjämning	5	2 055	2 126	1 927	2 055	2 126
Verksamhetens resultat		1 401	1 240	248	1 056	894
Finansiella intäkter	6	62	546	215	197	209
Finansiella kostnader	7	-167	-197	-173	-103	-124
Resultat efter finansiella poster		1 296	1 589	290	1 150	979
Årets resultat		1 296	1 589	290	1 150	979

Tabell 15. Resultaträkning.

SPECIFICERAD RESULTATRÄKNING UPPSALA KOMMUN			
Belopp i miljoner kronor	Budget 2021	Utfall 2021	Utfall 2020
Verksamhetens intäkter	2 629	3 367	3 169
Försäljningsintäkter		55	57
Taxor och avgifter		540	507
Hyror och arrenden		348	365
Erhållna bidrag		1 350	1 346
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster samt övriga ersättningar och intäkter		438	452
Försäljning av exploateringsfastigheter		538	282
Övriga ersättningar, exploateringsverksamhet		92	158
Reavinster från försäljning av anläggningstillgångar		5	2
Verksamhetens kostnader	-15 427	-15 847	-15 193
Lämnade bidrag		-791	-788
Köp av huvudverksamhet		-3 355	-3 278
Löner		-5 491	-5 283
Sociala avgifter, pensioner och övriga kostnader för arbetskraft		-2 463	-2 364
Lokal- och markhyror		-1 595	-1 545
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader		-157	-156
Bränsle, energi och vatten		-97	-100
Material		-548	-551
Inköp av anläggnings/underhållsmaterial mm.		-71	-158
Förbrukningsinventarier och förbrukningsmaterial		-452	-372
Kontorsmateriel och trycksaker		-25	-21
Övriga tjänster		-1 164	-1 043
Operationell leasing/hyra		-23	-24
Reparation och underhåll		-35	-34
Tele-, IT-kommunikation och postbefordran		-39	-40
Transporter och resor		-227	-197
Konsulttjänster		-246	-193
Övriga främmande tjänster		-268	-274
Inhyrd personal		-125	-76
Övriga tjänster		-201	-206
Anskaffningskostnad försäld exploateringsfastighet		-56	-43
Reaförluster från försäljning av anläggningstillgångar		-80	-44
Förändring av avsättning		-49	-
Avskrivningar	-320	-349	-290
Verksamhetens nettokostnader	-13 118	-12 828	-12 314
Skatteintäkter	11 439	11 829	11 082
Generella statsbidrag och utjämning	1 927	2 055	2 126
Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning	13 366	13 884	13 208
Verksamhetens resultat	248	1 056	894
Finansiella intäkter	215	197	209
Finansiella kostnader	-173	-103	-124
Finansnetto	42	94	85
Resultat efter finansiella poster	290	1 150	979
Resultat	290	1 150	979

Tabell 16. Specifierad resultaträkning Uppsala kommun.

Balansräkning

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN			KOMMUNEN	
	Not	2021	2020	2021	2020
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Immateriella anläggningstillgångar	8, 11	64	56	40	40
Materiella anläggningstillgångar					
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	9, 11	28 638	28 253	6 130	5 941
Maskiner och inventarier	10, 11	3 979	3 321	606	547
Summa materiella anläggningstillgångar		32 617	31 574	6 736	6 488
Finansiella anläggningstillgångar					
Värdepapper och andelar	12	858	825	3 512	3 479
Bostadsrätter		181	149	181	149
Långfristiga fordringar	13, 19	98	100	14 847	13 761
Summa finansiella anläggningstillgångar		1 138	1 074	18 540	17 389
Summa anläggningstillgångar		33 819	32 704	25 316	23 916
Omsättningstillgångar					
Förråd och lager		13	16	12	15
Exploateringsfastigheter	11	570	576	570	576
Kortfristiga fordringar	14	1 877	1 369	6 427	5 823
Kassa och bank		1 887	1 311	1 878	1 301
Summa omsättningstillgångar		4 347	3 272	8 886	7 714
Summa tillgångar		38 166	35 976	34 203	31 630
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
Årets resultat		1 296	1 589	1 150	979
Övrigt eget kapital		11 886	10 958	10 636	10 317
Resultatutjämningsreserv		660	-	660	-
Summa eget kapital	15	13 842	12 546	12 445	11 296
Avsättningar					
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	16	1 416	1 251	1 412	1 246
Andra avsättningar	17	758	603	53	25
Summa avsättningar		2 174	1 853	1 465	1 271
Skulder					
Långfristiga skulder					
Obligationslån och skulder till kreditinstitut	18, 19	13 400	14 120	12 800	13 320
Övriga långfristiga skulder	20	1 029	1 000	322	349
Summa långfristiga skulder		14 429	15 120	13 122	13 669
Kortfristiga skulder					
Kortfristiga lån	21	4 220	3 230	4 020	2 430
Övriga kortfristiga skulder	22	3 500	3 227	3 150	2 964
Summa kortfristiga skulder		7 720	6 457	7 170	5 394
Summa skulder		22 149	21 577	20 292	31 630
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		38 166	35 976	34 203	31 630
PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER					
Panter och därmed jämförlig säkerhet	23	548	553	1 145	1 151
ANSVARSFÖRBINDELSER					
Pensionsförpliktelse, ej upptagen som skuld eller avsättning	24	3 675	3 730	3 671	3 726
Övriga ansvarsförbindelser	25	54	50	43	40

Tabell 17. Balansräkning.

Kassaflödesanalys

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	1 296	1 589	1 150	979
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet				
- avskrivningar (+)	1 263	1 143	319	290
- nedskrivningar (-)	175	12	30	-
- realisationsvinster (-) / förluster (+) inkl utrangeringar	7	-398	53	30
- förändrade avsättningar för pensioner och särskild löneskatt	164	116	166	115
- förändring övriga avsättningar (gjorda+, ianspråktaga -)	155	80	28	-2
- övriga ej likviditetspåverkande poster	6	4	-	-
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital	3 066	2 546	1 745	1 412
Förändring i rörelsekapital				
- ökning (-) / minskning (+) av förråd och varulager	3	6	3	5
- ökning (-) / minskning (+) av exploateringsfastigheter, kassaflöde från årets verksamhet	6	-284	6	-284
- ökning (-) / minskning (+) av kortfristiga fordringar	-508	-49	-604	-946
- ökning (+) / minskning (-) av kortfristiga skulder	274	112	186	464
Förändring i rörelsekapital	-226	-215	-409	-760
KASSAFLÖDE FRÅN DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN	2 841	2 330	1 337	652
Investeringsverksamheten				
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-22	-27	-14	-18
Investeringar i materiella anläggningstillgångar (-), kassaflöde från årets verksamhet	-2 616	-3 264	-672	-724
Försäljning av materiella anläggningstillgångar (+)	117	1 563	14	5
Omklassificering materiella anläggningstillgångar	-	256	0	274
Investeringar i bostadsrätter	-32	-	-32	-
Ökning (+) / minskning (-) av övriga finansiella anläggningstillgångar	-32	424	-1 119	-172
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar (+)	21	12	21	12
Investeringsverksamhetens kassaflöde	-2 564	-1 037	-1 802	-623
Finansieringsverksamheten				
Nyupptagna lån (+)	7 450	7 680	7 450	7 680
Amortering av skuld (-)	-7 180	-8 145	-6 380	-6 845
Ökning (+) / minskning (-) av övriga långfristiga skulder	29	-51	-28	-90
Ökning (-) / minskning (+) av lång- och kortfristiga placeringar	-	0	-	-
Finansieringsverksamhetens kassaflöde	299	-516	1 042	745
Årets kassaflöde	576	778	577	774
Kassa och bank vid årets början	1 311	534	1 301	527
Kassa och bank vid årets slut	1 887	1 311	1 878	1 301

Tabell 18. Kassaflödesanalys

Not 1 - Redovisningsprinciper

Kommunens årsredovisning är upprättad med utgångspunkt från lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning samt gällande rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR). I den utsträckning avvikelser sker från gällande normering lämnas upplysning nedan.

RKR R4 - Materiella anläggningstillgångar

Uppsala kommun skriver av anläggningstillgångar linjärt utifrån antagen nyttjandeperiod. Kriteriet för anläggningstillgång är inventeringsbarhet/spårbarhet, ett värde om minst 25 000 kronor samt en varaktighet om minst 3 år. Vägd genomsnittlig avskrivningstid (år) per anläggningsgrupp redovisas i not 7-9.

Kontogrupp Immateriella		Kontogrupp Fastigheter	
Immateriella	3 - 5 år	Verksamhetsfastigheter	10 - 50 år
Kontogrupp Maskiner och inventarier		Fastigheter och anläggningar	
Maskiner och inventarier	5 - 10 år	för affärsverksamhet	10 - 50 år
Byggnads- och markinventarier	5 - 15 år	Publika fastigheter	10 - 50 år
Fordon	5 år	Fastigheter för annan verksamhet	10 - 50 år
Specialfordon	10 - 20 år	Övriga fastigheter	10 - 50 år
Datorer (undantagsvis)	3 - 5 år		

RKR R5 - Leasing

Uppsala kommun noterar att det finns kommuner som valt att redovisa lokalinhyrning av specialfastigheter som finansiell leasing, så även specialfastigheter som ägts av dotterbolag. Uppsala kommun har specialfastigheter (arena, badhus, konserthus mm) som ägs av dotterbolag vilket åskådliggörs i koncern-redovisningens resultat- och balansräkning samt noter. Uppsala kommun kommer bevaka eventuell praxisförskjutning och utveckling av normering på området för att vid behov ompröva hanteringen.

RKR R11 - Extraordinära och jämförelsestörande poster

Jämförelsestörande poster i denna årsredovisning utgörs av nedskrivningar, reavinster och reaförluster vid försäljning av anläggningstillgångar samt försäljningsintäkter från exploateringsverksamheten, exploateringsavgifter och kostnad för sålda exploateringsfastigheter. Exploateringsverksamhet är inte självklart jämförelsestörande poster enligt RKR, men de höga beloppen och volatiliteten gör att Uppsala kommun likt flera andra kommuner väljer att uppmärksamma dem särskilt.

RKR R16 - Sammanställd redovisning

Syftet med den sammanställda redovisningen, den kommunala motsvarigheten till koncernredovisning, är att ge en sammanfattande bild av kommunens totala ekonomiska ställning och åtaganden. Den omfattar all kommunal verksamhet i den mån kommunen har ett bestämmande eller väsentligt inflytande, oavsett vilken form den bedrivs i.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att eget kapital i det förvärvade företaget vid förvärvstidpunkten eliminerats. I redovisningen ingår sålunda endast kapital som intjänats efter förvärvet. Med proportionell konsolidering menas att i den sammanställda redovisningen ingår så stor del av dotterföretagets eller intresseföretagets resultat- och balansräkning som svarar mot kommunens ägarandel.

I sammanställd redovisning har konsolideringen skett av boksluten för de civilrättsliga underkoncernerna. Uppskrivning av koncernföretagens materiella anläggningstillgångar återförs före konsolidering. I balansräkning uppdelas de obeskattade reserverna i en del som uppskjuten skatt under avsättningar och i en del under eget kapital.

Not 2 Verksamhetens nettokostnader

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Verksamhetens intäkter	5 726	5 464	3 367	3 169
Varav jämförelsestörande poster ² :				
- realisationsvinster	57	88	5	2
- försäljning av exploateringsfastigheter	538	282	538	282
- övriga intäkter	91	158	91	158
Varav bidrag och ersättningar från staten	934	960	918	922
Verksamhetens kostnader	-16 771	-16 278	-15 847	-15 193
Varav jämförelsestörande poster ² :				
- realisationsförluster	-80	-291	-80	-44
- anskaffningskostnad såld exploateringsfastighet	-56	-43	-56	-43
Varav kostnad för räkenskapsrevision ¹	-4	-4	-1	-1
- därav arvode sakkunnigt revisionsstöd ¹	-4	-4	-1	-1
Varav kostnad för övrig revision ¹	-12	-9	-6	-6
- därav arvode sakkunnigt revisionsstöd ¹	-11	-8	-4	-5
Varav avsättningar	-321	-195	-	-
Varav aktuell och uppskjuten skatt	-75	-28	-	-
Avskrivningar	-1 438	-1 155	-349	-290
Varav jämförelsestörande poster:				
- nedskrivning	-205	-	-30	-
Verksamhetens nettokostnader	-12 483	-11 968	-12 828	-12 314

Tabell 19. Not 2 Verksamhetens nettokostnader.

1) I kommunkoncernen har lagstadgad revision sammanställts med räkenskapsrevision enligt RKRs definition. Övrig revision består av förvaltningsrevision, skattekonsultation mm.

2) En anpassning har gjorts till RKR R11 Extraordinära och jämförelsestörande poster. Som konsekvens har jämförvärdet för 2020 räknats om enligt samma princip.

Not 3 Av- och nedskrivningar

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Avskrivning immateriella tillgångar	-10	-9	-7	-7
Avskrivning byggnader och anläggningar	-943	-878	-221	-197
Avskrivning maskiner och inventarier	-281	-256	-90	-85
Nedskrivning/återföring byggnader och anläggningar ¹	-204	-12	-30	-
Summa av- och nedskrivningar	-1 438	-1 155	-349	-290

Tabell 20. Not 3 Av- och nedskrivningar.

1) Nedskrivning värde förorenad mark Norra Hovstallängen (kommunen). Nedskrivning värde Gottsunda Centrumfastighet (kommunkoncernen).

Not 4 Skatteintäkter

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Preliminär kommunalskatt	11 523	11 302	11 523	11 302
Preliminär slutavräkning innevarande år	267	-165	267	-165
Slutavräkningsdifferens föregående år	38	-55	38	-55
Summa skatteintäkter	11 829	11 082	11 829	11 082
<i>Slutavräkning föregående år (kr/invånare)</i>	165	-244	165	-244
<i>Preliminär avräkning innevarande år (kr/invånare)</i>	1 143	-715	1 143	-715

Tabell 21. Not 4 Skatteintäkter.

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämningsbidrag	1 585	1 561	1 585	1 561
Införandebidrag	151	249	151	249
Regleringsbidrag	695	236	695	236
Kommunal fastighetsavgift	367	355	367	355
Övriga generella statsbidrag	101	478	101	478
Summa statsbidrag och utjämning	2 898	2 878	2 898	2 878
Kostnadsutjämningsavgift	-837	-740	-837	-740
Utjämningsavgift LSS	-6	-12	-6	-12
Summa utjämningskostnader	-843	-752	-843	-752
Summa generella statsbidrag och utjämning	2 055	2 126	2 055	2 126

Tabell 22. Not 5 Generella statsbidrag och utjämning.

Not 6 Finansiella intäkter

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Utdelningar från koncernföretag	-	-	-	-
Reavinst finansiella anläggningstillgångar	55	513	21	12
Ränteintäkter koncernföretag	-	-	157	179
Övriga ränteintäkter	6	-	5	-
Övriga finansiella intäkter	2	32	13	19
Summa	62	546	197	209

Tabell 23. Not 6 Finansiella intäkter.

Not 7 Finansiella kostnader

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Räntekostnader på lån	-136	-161	-72	-88
Finansiell kostnad på pensionsavsättning	-21	-30	-21	-30
Övriga finansiella kostnader	-10	-6	-10	-6
Summa	-167	-197	-103	-124

Tabell 24. Not 7 Finansiella kostnader.

Not 8 Immateriella anläggningstillgångar

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN			KOMMUNEN		
	Pågående utveckling	Förvärvade immateriella tillgångar	Summa	Pågående utveckling	Förvärvade immateriella tillgångar	Summa
Ingående anskaffningsvärde	2	183	185	11	152	163
Årets anskaffning	14	7	22	14	-1	14
Årets försäljning/utrangering	-2	-16	-19	-2	-16	-19
Omklassificering/överföring	9	-7	2	-	-	-
Utgående anskaffningsvärde	23	167	190	23	135	158
Ingående ack avskrivning	-	-129	-129	-	-123	-123
Årets försäljning/utrangering	-	13	13	-	13	13
Årets avskrivning	-	-10	-10	-	-7	-7
Omklassificering/överföring	-	-	-	-	-	-1
Utgående ack avskrivningar	-	-126	-126	-	-117	-117
Planenligt restvärde	23	41	64	23	17	40
Genomsnittlig nyttjandeperiod		5		-	5	

Tabell 25. Not 8 Immateriella anläggningstillgångar.

Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar

KOMMUNEN						
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Markreserv	Verksamhetsfastigheter	Publika fastigheter	Övriga fastigheter	Summa
Ingående anskaffningsvärde	969	1 258	413	4 635	459	7 735
Årets anskaffning	24	45	36	405	-	509
Årets försäljning/utrangering	-5	0	-15	-134	-8	-162
Omklassificering/överföring	-	-	0	0	-2	-1
Utgående anskaffningsvärde	988	1 303	434	4 907	449	8 081
Ingående ack. avskrivning	-	-1	-169	-1 099	-134	-1 403
Ingående ack. nedskrivning	-	-391	-	-	-	-391
Årets försäljning/utrangering	-	-	10	76	8	94
Årets avskrivning	-	0	-18	-181	-22	-221
Årets nedskrivning	-	-30	-	-	-	-30
Omklassificering/överföring	-	-	-	0	0	0
Utgående ack avskrivningar	-	-422	-177	-1 204	-148	-1 951
Planenligt restvärde	988	881	257	3 703	301	6 130
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	-	20	26	20	

Tabell 26. Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar Kommunen.

KOMMUNKONCERNEN			
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Mark, byggnader och tekniska anläggningar	Summa
Ingående anskaffningsvärde	4 310	37 892	42 202
Årets anskaffningar	1 330	660	1 990
Årets försäljning/utrangering	-27	-357	-384
Omklassificering/överföring	-2 369	2 012	-357
Utgående anskaffningsvärde	3 244	40 207	43 451
Ingående ack avskrivningar	-	-12 676	-12 676
Ingående ack nedskrivning	-	-1 273	-1 273
Årets försäljning/utrangering	-	264	264
Årets nedskrivning	-	-205	-205
Årets avskrivning	-	-943	-943
Återförd nedskrivning	-	7	7
Årets avskrivningar på återförd nedskrivning	-	1	1
Omklassificering/överföring	-	11	11
Utgående ack avskrivningar och nedskrivningar	-	-14 813	-14 813
Planenligt restvärde	3 244	25 394	28 638
Genomsnittlig nyttjandeperiod			37

Tabell 27. Not 9 Mark, byggnader och tekniska anläggningar Kommunkoncernen.

Not 10 Maskiner och inventarier

KOMMUNEN								
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Maskiner	Inventarier	Bilar och andra transportmedel	IT-utrustning	Förbättrings-		Summa
						utgifter annans fastighet	Konst	
Ingående anskaffningsvärde	55	91	557	153	89	10	116	1 071
Årets anskaffning	34	6	73	17	17	-	16	163
Årets försäljning/utrangering	-	-20	-70	-12	-4	-8	-	-114
Omklassificering/överföring	-	-	0	-	-	1	-	2
Utgående bokfört värde	89	77	561	157	102	3	132	1 122
Ingående ack. avskrivning	-	-51	-311	-98	-58	-7	-	-524
Årets försäljning/utrangering	-	13	62	11	4	7	-	98
Årets avskrivning	-	-9	-59	-10	-10	-2	-	-90
Omklassificering/överföring	-	-	-	-	-	-	-	-
Utgående ack avskrivningar	-	-47	-307	-97	-64	-1	-	-516
Planenligt restvärde	89	31	253	60	38	2	132	606
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	7	7	11	5	6	-	

Tabell 28. Not 10 Maskiner och inventarier Kommunen.

KOMMUNKONCERNEN			
Belopp i miljoner kronor	Pågående nyanläggning	Maskiner och inventarier	Summa
Ingående anskaffningsvärde	-	4 967	4 967
Årets anskaffning	440	186	627
Årets försäljning/utrangering	3	-190	-187
Omklassificering/överföring	-31	386	355
Utgående bokfört värde	412	5 349	5 762
Ingående ack. avskrivning	-	-1 646	-1 646
Årets försäljning/utrangering	-	155	155
Årets avskrivning	-	-281	-281
Omklassificering/överföring	-	-11	-11
Utgående ack avskrivningar	-	-1 783	-1 783
Planenligt restvärde	412	3 567	3 979
Genomsnittlig nyttjandeperiod	-	-	18

Tabell 29. Not 10 Maskiner och inventarier Kommunkoncernen.

Not 11 Utgående balanser från exploateringsverksamhetens aktiva projektportfölj

Belopp i tusental kronor		ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR			EXTERN FINANSIERING			OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR				
Huvudprojekt		Total investering	Aktiverad investering	Pågående investering	Total finansiering	Aktiverad finansiering	Pågående finansiering	Totala utgifter	Avräkning utgifter	Totala inkomster	Avräkning inkomster	Pågående exploatering
H100096	Ulleråker	35 824	-1 812	34 011	0	0	0	423 554	-10 785	12 741	-3 964	403 992
H100039	Östra Salabacke	268 385	-190 755	77 630	38 900	-38 900	0	126 840	-67 435	253 490	-238 983	44 897
H100041	Rosendal	470 072	-166 868	303 204	75 894	-18 955	56 939	196 218	-116 605	851 094	-814 751	43 269
H100173	Busstomten Kungsängen	139	0	139	0	0	0	18 485	0	0	0	18 485
H100083	Södra Gunsta etapp 1	50 726	-21 184	29 542	41 666	-16 044	25 622	22 343	-5 933	1 534	0	14 876
H100166	Husbyborg Garverigatan	31 351	0	31 351	0	0	0	48 980	0	34 324	0	14 656
H100217	Stadsutveckling i Gottsunda och Valsätra	82	0	82	0	0	0	11 320	0	0	0	11 320
H100081	Kvarngärdet 60:1	14 926	-13 577	1 349	5 250	-4 306	944	15 915	-7 719	62 181	-61 740	7 754
H100032	Nv Staden Librobäck-Husbyborg	17 278	-16 633	645	13 370	-13 370	0	17 579	-10 913	43 347	-43 370	6 689
H100213	Södra Storvreta	2 131	0	2 131	0	0	0	5 348	0	0	0	5 348
H100058	Eriksberg	1 464	0	1 464	0	0	0	4 830	-52	1 273	-1 093	4 598
H100142	Främre Boländerna	596	0	596	0	0	0	6 928	0	2 860	0	4 068
H100050	Skölsta	87 978	-86 680	1 298	81 558	-77 349	4 209	13 791	-10 119	11 174	-10 550	3 048
H100085	Kv Vapenhuset	1 233	0	1 233	0	0	0	1 986	0	0	0	1 986
H100055	Gränby centrum södra och västra	33 383	-31 777	1 606	22 267	-22 263	5	21 357	0	49 168	-29 541	1 730
H100141	Skarholmsvägen	478	0	478	0	0	0	1 712	0	0	0	1 712
H100056	Jälla S Lindbacken	93 176	-93 505	-330	77 762	-72 840	4 922	13 988	-11 472	121 183	-119 715	1 047
H100059	Östra Fyrislund	199 806	-189 519	10 287	56 343	-44 591	11 752	78 126	-72 710	637 877	-633 447	986
H100038	Börje tull 1&2	23 173	-23 157	16	18 327	-18 327	0	3 448	-2 549	4 977	-4 976	898
H100089	Kv Siv		66	66	0	0	0	807	0	0	0	807
H100272	Seminariet	208	0	208	0	0	0	802	0	0	0	802

H100084	Salabacke 1:1	27	0	27	0	0	0	769	0	0	0	769
H100072	Ambulansen	11 439	0	11 439	0	0	0	459	0	0	0	459
H100104	Kv Hugin	780	0	780	0	0	0	431	0	0	0	431
H100076	Majklockan	5 560	0	5 560	0	0	0	1 718	-1 504	49 179	-49 179	214
H100275	Ångkvarnen Skeppskajen	1 195	0	1 195	909	0	909	492	0	380	0	112
H100090	Kv Rosen	4 894	0	4 894	3 200	0	3 200	42	0	0	0	42
H100168	Luthagens strand	2 706	0	2 706	0	0	0	637	-231	18 742	-18 342	6
H100040	Kungsängens bostad	104 613	-103 746	867	104 254	-103 815	439	66 951	-66 851	116 859	-116 759	0
H100048	Vävstolen	4 052	-2 662	1 390	7 764	-2 662	5 101	66	0	66	0	0
H100216	Gottsundaskolan	10 599	0	10 599	5 381	0	5 381	2 499	-1 140	13 338	-11 979	0
H100277	Markförvärv exploatering	114 829	-82 337	32 492	0	0	0	0	0	0	0	0
H100291	Kvarntorget, Kvarngärdet 30:1	753	0	753	281	0	281	0	0	0	0	0
H100079	Bäcklösa	19 353	-17 872	1 480	13 279	-12 737	541	842	-737	241	-136	0
H100358	Kv Munin	1 019	0	1 019	0	0	0	51	-49	818	-668	-148
H100273	Börjetull etapp 2	3 979	0	3 979	6 080	0	6 080	3 142	0	19 080	-1 792	-14 146
H100082	Kapellgärdet	38 156	-29 704	8 451	36 644	-29 531	7 113	17 019	-9 888	38 279	-15 415	-15 733
	Projekt (58 st) med pågående anläggnings- eller omsättningsstillgång mindre än netto 500 tkr.	350 229	-344 971	5 258	194 655	-179 094	15 561	80 610	-71 998	351 079	-347 204	4 737
Totalt		2 006 658	-1 416 759	589 899	803 785	-654 786	148 999	1 210 084	-468 693	2 695 285	-2 523 605	569 712

Tabell 30. Not 11 Utgående balanser från exploateringsverksamhetens aktiva projektportfölj.

Not 12 Värdepapper och andelar

KOMMUNKONCERNEN		
Belopp i miljoner kronor	2021	2020
Aktier	16	2
Värdepapper	6	6
Andel i pensionsstiftelse	668	667
Övriga andelar	168	149
Summa	858	825

KOMMUNEN				
Belopp i tusen kronor	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde	Ägarandel (%)
Aktier och andelar				
Uppsala Stadshus AB ¹	370 000	1	2 670 377	100,0
Uppsala Innovation Centre AB	250	25	25	25,0
Aktier och andelar i dotterföretag			2 670 402	
Svenska Kommunförsäkrings AB	1 524	1	16 272	19,7
Övriga aktier			16 272	
Summa aktier och andelar			2 686 674	
Andel i pensionsstiftelse			657 254	
Andel i Kommuninvest			167 920	
Övriga andelar			45	
Summa totalt			3 511 892	

Tabell 31. Not 12 Värdepapper och andelar.

1) Dotterbolag till Uppsala Stadshus AB framgår av specifikation nedan.

Bolag ägda av Uppsala Stadshus AB					
Belopp i miljoner kronor	Antal	Nominellt värde	Bokfört värde	Ägarandel 2021 (%)	Ägarandel 2020 (%)
Destination Uppsala AB	2 000	0,2	0,2	100	100
Uppsala bostadsförmedling AB	1 000	0,1	7,3	100	100
Uppsalahem AB	1 668	166,8	4 449,7	100	100
Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB	2 000	0,2	10,2	100	100
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	10 000	10,0	730,9	100	100
Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	5 650	56,5	809,0	100	100
Uppsala Kommuns Fastighets AB	6 000	6,0	166,8	100	100
Uppsala Konsert och Kongress AB	1 550	1,5	48,0	100	100
Uppsala Parkerings AB	50	0,3	21,8	100	100
Uppsala Stadshus Holding AB	500	0,1	0,1	100	100
Uppsala stadsteater AB	20 560	5,1	80,2	100	100
Uppsala Vatten och Avfall AB	5 000	5,0	189,2	100	100

Tabell 32. Not 12 Värdepapper och andelar. Bolag ägda av Uppsala Stadshus AB.

Not 13 Långfristiga fordringar

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Fordringar investeringsmoms	25	28	-	-
Intern fordran:				
- Fyrishov AB ¹	-	-	-	300
- Uppsalahem AB	-	-	4 500	4 900
- Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB ¹	-	-	2 558	-
- Uppsala Kommuns Fastighets AB	-	-	150	220
- Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB ¹	-	-	-	950
- Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	-	-	4 500	2 800
- Uppsala Kommun Sport- och Rekreativfastigheter AB ¹	-	-	-	1 350
- Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	-	-	220	220
- Uppsala Parkerings AB	-	-	130	130
- Uppsala Stadshus AB	-	-	900	1 300
- Uppsala Vatten och Avfall AB	-	-	1 850	1 550
Övriga fordringar	85	83	50	52
Värdereglering	-11	-11	-11	-11
Summa	98	100	14 847	13 761

Tabell 33. Not 13 Långfristiga fordringar.

1) Fyrishov AB, Uppsala Kommun Förvaltningsfastigheter AB och Uppsala Kommun Sport- och Rekreativfastigheter AB har under året fusionerats till Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB.

Not 14 Kortfristiga fordringar

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Kundfordringar	313	310	181	176
Stadsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	87	103	87	103
Kommunalskattefordringar	267	-	267	-
Fordringar koncernkonto	-	-	679	588
Utlämnade lån, kortfristig del	-	-	4 172	4 128
Övriga kortfristiga fordringar	395	464	202	87
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	816	491	839	741
Summa	1 877	1 369	6 427	5 823

Tabell 34. Not 14 Kortfristiga fordringar.

Not 15 Eget kapital

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Ingående balans	10 958	10 958	10 317	9 842
Föregående års resultat	1 589	-	979	475
Årets förändring av resultatutjämningsreserv	-660	-	-660	-
Delsumma	11 886	10 958	10 636	10 317
Resultatutjämningsreserv	660	-	660	-
Årets resultat	1 296	1 589	1 150	979
Summa Eget kapital	13 842	12 546	12 445	11 296

Tabell 35. Not 15 Eget kapital.

Not 16 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Ingående avsättningar pensioner	1 251	1 135	1 246	1 131
Pensionsutbetalningar	-49	-53	-49	-53
Nyintjänad pension	129	135	129	135
Ränte- och basbeloppsuppräknig	21	32	21	32
Ändring av försäkringstekniska grunder	67	-	67	-
Övrigt	-3	1	-2	1
Summa pensioner inkl löneskatt	1 416	1 251	1 412	1 246

Tabell 36. Not 16 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser.

Not 17 Andra avsättningar

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Uppskjuten skatteskuld	523	444	-	-
Övriga avsättningar ¹	236	158	53	25
Summa andra avsättningar	758	603	53	25

Tabell 37. Not 17 Andra avsättningar.

1) Varav 36 (35) miljoner kronor avser avsättning för framtida avveckling av avfallsanläggning.

Not 18 Obligationslån och skulder till kreditinstitut

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Obligationslån	5 000	5 700	5 000	5 700
Lån i banker och kreditinstitut	8 400	8 420	7 800	7 620
Summa	13 400	14 120	12 800	13 320
Lånens löptider				
andel lån på mellan 1-5 år	91,6%	86,3%	91,2%	85,5%
andel lån på mellan 6-10 år	8,4%	13,7%	8,8%	14,5%
Totalt	100%	100%	100%	100%
Genomsnittsränta	0,4%	0,5%	0,4%	0,5%

Tabell 38. Not 18 Obligationslån och skulder till kreditinstitut.

Not 19 Derivat

Kommunen har en skuld om 4 170 (2 670) miljoner kronor med rörlig ränta vilket har säkrats med ränteswappar till fast ränta. Syftet med säkringarna är att eliminera framtida skillnader i kassaflöden avseende betalningar av rörlig ränta. Säkringsförhållandet anses effektivt då de swappar som tecknats har underliggande lån.

Swapparnas positiva marknadsvärde var 16 (-27) miljoner kronor vilket ej återspeglas i balansräkningen då kommunen tillämpar säkringsredovisning. Av årets räntekostnader för upplåning 72 (88) miljoner kronor utgjorde swappräntorna 15 (8) miljoner kronor. Av årets ränteintäkter för utlåning 157 (172) miljoner kronor utgjorde swappräntorna 4 (4) miljoner kronor.

Genomsnittlig upplåningsränta var 0,45 (0,54) procent inklusive och 0,35 (0,49) procent exklusive ränteswappar. Genomsnittlig räntebindningstid var 2,0 (2,0) år med och 1,4 (1,5) år utan ränteswappar.

Not 20 Övriga långfristiga skulder

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Checkräkningskrediter ¹	-	-	-	-
Deponerade medel	5	5	5	5
Förutbetalda anläggningsavgifter VA	500	483	-	-
Skuld för offentliga investeringsbidrag ²	168	162	168	162
Skuld för exploateringsavgifter ³	149	183	149	183
Investeringsfond VA och investeringsbidragsfond avfall	98	103	-	-
Parkeringsfriköp	109	64	-	-
Summa	1 029	1 000	322	349

Tabell 39. Not 20 Övriga långfristiga skulder.

- 1) Checkräkningskredit för kommunen är 2 200 mnkr och för kommunkoncernen 2 400 mnkr.
- 2) Posten avser offentliga bidrag till investeringar som upplöses mot avskrivning av underliggande tillgång.
- 3) Posten avser exploateringsavgifter för pågående exploateringsprojekt. Dessa intäktsredovisas enligt RKR R2 i samband med att kommunen uppfyllt sitt åtagande i relation till motparten.

Not 21 Kortfristiga lån

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Kortfristiga skulder till kreditinstitut	4 220	3 230	4 020	2 430
<i>varav förfaller inom 12 månader</i>	<i>4 220</i>	<i>3 230</i>	<i>4 020</i>	<i>2 430</i>
Kortfristig del finansiell leasing	-	-	-	-
Summa	4 220	3 230	4 020	2 430

Tabell 40. Not 21 Kortfristiga lån.

Not 22 Övriga kortfristiga skulder

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Leverantörsskulder	924	599	593	291
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter ¹	2 155	2 253	2 001	1 916
Övriga kortfristiga skulder ²	421	375	556	757
Summa	3 500	3 227	3 150	2 964
1) varav semesterlöne- och övertidsskuld			361	339
arbetsgivaravgifter			303	307
pensionskostnader inkl löneskatt individuell del			309	289
2) varav personalens källskatt			114	126

Tabell 41. Not 22 Övriga kortfristiga skulder.

Not 23 Panter och därmed jämförliga säkerheter

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Borgensförbindelser				
Borgen avseende småhus	0	0	0	0
Borgen mot externa företag och föreningar	342	347	342	347
Borgensåtagande kommunala bolag				
Uppsala Kommun Skolfastigheter AB	-	-	800	800
Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	-	-	3	4
Summa borgensförbindelser	342	347	1 145	1 151
Fastighetsinteckningar	206	206	-	-
Summa panter och därmed jämförliga säkerheter	548	553	1 145	1 151

Tabell 42. Not 23 Panter och därmed jämförliga säkerheter.

KAPITALTÄCKNINGSGARANTI

Uppsala kommun förbinder sig genom en kapitaltäckningsgaranti till Uppsala Stadshus AB att täcka eventuella framtida förluster i bolaget. Uppsala Stadshus AB har i sin tur lämnat kapitaltäckningsgaranti till samtliga dotterbolag utom Uppsala Stadshus Holding AB.

BORGEN FÖR KOMMUNINVEST I SVERIGE AB

Uppsala kommun har i ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga kommuner som per 2021-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Uppsala kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2021-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 510 966 miljoner kronor och totala tillgångar till 518 680 miljoner kronor. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 9 102 miljoner kronor och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 9 228 miljoner kronor.

Not 24 Pensionsförpliktelser

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Avtalspensioner som intjänats före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse				
Ingående ansvarsförbindelse inklusive löneskatt	3 701	3 752	3 701	3 752
Årets utbetalningar	-181	-179	-181	-179
Ränte- och basbeloppsuppräknig	52	90	52	90
Ändring av försäkringstekniska grunder	92	-	92	-
Övrigt	-3	49	-3	49
Förändring löneskatt pensionsförpliktelser	-10	-10	-10	-10
Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade för 1998 inkl löneskatt¹	3 652	3 701	3 652	3 701
Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar				
Visstidspension för kommunalråd	20	24	20	24
Pensionsförpliktelser för bolagsstyrelse och ledning	4	5	-	-
Summa övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar	24	29	20	24
Summa pensionsförpliktelser	3 675	3 730	3 671	3 726
Övriga upplysningar avseende pensioner				
<i>Aktualiseringsgrad</i>	98%	98%	98%	98%
<i>Antal förtroendevalda med rätt till vistidspension enl PBF</i>	-	-	4	4

Tabell 43. Not 24 Pensionsförpliktelser.

1) För att möta pensionsåtagandet har 657 (657) miljoner kronor placerats i en pensionsstiftelse. Marknadsvärdet på denna placering uppgick till 977 (838) miljoner kronor. Angiven ansvarsförbindelse har inte minskats med värdet på pensionsstiftelsen.

Not 25 Övriga ansvarsförbindelser

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
Övriga ansvarsförbindelser				
Avtalat avgångsvederlag för förvaltningschefer	43	40	43	40
Avtalat avgångsvederlag för bolags styrelse och ledning	6	5	-	-
Övriga ansvarsförbindelser	1	2	-	-
Garantiförbindelser	3	3	-	-
Summa övriga ansvarsförbindelser	54	50	43	40

Tabell 44. Not 25 Övriga ansvarsförbindelser.

Not 26 Leasingavtal

Belopp i miljoner kronor	KOMMUNKONCERNEN		KOMMUNEN	
	2021	2020	2021	2020
OPERATIONELL LEASING				
Årets leasingavgifter				
Lokaler	464	512	1 325	1 414
Bilar och andra transportmedel	27	27	27	24
Kontorsutrustning mm	16	19	16	16
Summa	507	558	1 369	1 454
Framtida leasingavgifter				
inom ett år	526	525	1 528	1 473
senare än ett år men inom fem år	1 476	1 352	4 218	3 357
senare än fem år	1 276	966	2 504	2 018

Tabell 45. Not 26 Leasingavtal.

Not 27 Upplysning om upprättade särredovisningar

I Uppsala kommunkoncern ingår allmännyttig bostadsverksamhet samt vatten och avfallshantering. Dessa verksamheter omfattas av sÄrlagstiftning i form av Lag (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag respektive Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster. Lagstiftningen stÄller sÄrskilda krav som ocksÄ ger effekter pÄ redovisningen.

Verksamheterna bedrivs i tvÄ frÄn varandra skilda aktiebolag vars fullstÄndiga Årsredovisningar återfinns pÄ respektive hemsida, Uppsalahem AB och Uppsala Vatten och Avfall AB. DÄr finns fullstÄndig information om verksamheternas fÖrutsÄttningar och redovisningsprinciper genom bland annat Årsredovisningar.

Flera av Uppsala kommuns verksamheter Är taxefinansierade. Det gÄller exempelvis bygglov, tillsyn kring brandskydd, viss tillstÄndsverksamhet samt tillsynsverksamhet inom miljö-, alkohol, tobak och livsmedelsförsÄljning som alla ingÄr i kommunen i fÖrvaltningsform. TillÄmpade taxor motsvarande sjÄlvkostnad berÄknas, beslutas av nÄmnd och faststÄlls slutligen av kommunfullmÄktige i det Årliga mÄl- och budgetbeslutet. Taxor intÄktsredovisas i takt med att bakomliggande tÄnÄst utförts till taxebetalarens fÖrmÄn.

Not 28 Koncerninterna förhållanden

Belopp i miljoner kronor	AKTIEÄGARTILLSKOTT		KONCERNBIDRAG	
	GIVARE	MOTTAGARE	GIVARE	MOTTAGARE
Uppsala Stadshus AB	131	-	233	241
Destination Uppsala	-	-	4	-
Uppsalahem AB	-	121	152	-
Uppsala bostadsförmedling AB	-	-	3	-
Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB	-	10	-	99
Uppsala Kommuns Fastighets AB	-	-	-	17
Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	-	-	41	-
Uppsala Konsert och Kongress AB	-	-	-	39
Uppsala Parkerings AB	-	-	27	-
Uppsala Stadshus Holding AB	-	-	-	0
Uppsala stadsteater AB	-	-	-	78
Uppsala Vatten och Avfall AB	-	-	13	-
Summa	131	131	241	233

Belopp i miljoner kronor	LÅN		BORGEN		RÄNTOR
	BORGENÄR	GÄLDENÄR	GIVARE	MOTTAGARE	INTÄKT
Uppsala Kommun	-18 978	-	-803	-	168
Uppsala Stadshus AB	-	1 300	-	-	-13
Uppsalahem AB	-	6 850	-	-	-33
Uppsala bostadsförmedling AB	-	-	-	-	0
Uppsala kommun Arenor och Fastigheter AB	-	2 958	-	3	-32
Uppsala Kommuns Fastighets AB	-	470	-	-	-7
Uppsala Kommun Skolfastigheter	-	5 000	-	800	-57
Uppsala Kommun Utvecklingsfastigheter AB	-	220	-	-	-4
Uppsala Konsert och Kongress AB	-	-	-	-	0
Uppsala Parkerings AB	-	130	-	-	-2
Uppsala stadsteater AB	-	-	-	-	0
Uppsala Vatten och Avfall AB	-	2 050	-	-	-20
Summa	-18 978	18 978	-803	803	0

Tabell 46. Not 28 Koncerninterna förhållanden.